

Giúp con phát triển ngôn ngữ

[MẸ NHẬT DẠY CON
BẰNG DANH TỪ VỐN CÓ]

KATO KUMIKO

 Tủ sách
Người Mẹ tốt

vh NHÀ XUẤT BẢN
VĂN HỌC

Giúp
con
phát
triển
ngôn
ngữ

Rất mong nhận được góp ý của bạn đọc
Mọi ý kiến xin gửi về email: nguoiimetot@quangvanbooks.com

作品:「固有名詞」子育て
著者:加藤久美子
All rights reserved

“KOYU MEISHI” KOSODATE by Kumiko Kato

Copyright©2012 by Kumiko Kato

All rights reserved.

Original Japanese edition published by Asahi Shimbun Publications Inc.

This Vietnamese language edition is published by arrangement with Asahi Shimbun Publications Inc., Tokyo in care of Tuttle-Mori Agency, Inc., Tokyo

Bản quyền: Đỗ Quỳnh Anh

Biên tập: Quỳnh Anh

Sửa bản in: Nguyễn Hà

Hợp đồng xuất bản sách được ký giữa Công ty cổ phần sách và truyền thông Quảng Văn và Nhà xuất bản Báo Asahi thông qua đại diện Tuttle-Mori Agency, Inc.

Bản quyền tiếng Việt “*Giúp con phát triển ngôn ngữ*” © Công ty cổ phần sách và truyền thông Quảng Văn 2015.

Bản quyền tác phẩm đã được bảo hộ. Mọi hình thức xuất bản, sao chụp, phân phối dưới dạng in ấn hoặc văn bản điện tử, đặc biệt là việc phát tán trên mạng Internet mà không có sự cho phép bằng văn bản của Công ty cổ phần sách và truyền thông Quảng Văn là vi phạm pháp luật và làm tổn hại đến quyền lợi của công ty và tác giả. Không ủng hộ, khuyến khích những hành vi vi phạm bản quyền.

Chỉ mua bán bản in hợp pháp.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Kato Kumiko

Giúp con phát triển ngôn ngữ : Me Nhật dạy con bằng danh từ vốn có / Kato Kumiko ; Đặng Thanh Huyền dịch. - H. : Văn học ; Công ty Truyền thông Quảng Văn, 2015. - 200tr. ; 19cm. - (Tủ sách Người mẹ tốt)

ISBN 9786046954385

1. Dạy con 2. Ngôn ngữ 3. Nhật Bản
649.680952 - dc23

VHH0236p-CIP

KATO KUMIKO

Giúp
con
phát
triển
ngôn
ngữ

ĐẶNG THANH HUYỀN *dịch*

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

Mục lục

LỜI NÓI ĐẦU

Hãy trở thành cha mẹ mà trẻ có thể tin tưởng.....11

CHƯƠNG 1

“DẠY TRẺ BẰNG DANH TỪ VỐN CÓ” LÀ GÌ?

1.1 - “Dạy trẻ bằng danh từ vốn có” cụ thể là thế nào?.....24

1.2 - “Dạy trẻ bằng danh từ vốn có” khác với “đọc cho trẻ nghe” ở chỗ nào?.....26

1.3 - Nên bắt đầu từ mấy tuổi?.....30

1.4 - Nên bắt đầu từ việc nào?.....33

1.5 - Làm thế nào khi trẻ nói nhầm?.....35

1.6 - Hãy dạy trẻ tên đầy đủ của sự vật.....38

1.7 - Vị giác, thính giác, thị giác, xúc giác, khứu giác... Hãy dùng thực tế để mài giũa năng lực phán đoán cho trẻ.....40

CHƯƠNG 2

GIỚI THIỆU NHỮNG TRẢI NGHIỆM THỰC TẾ

- 2.8 - Học từ gói xì dầu đánh kèm hộp sushi..44
- 2.9 - Tại sao quảng cáo Tabasco
lại lồng bài hát của Antonio Inoki?.....48
- 2.10 - Luôn mở radio khi di chuyển
bằng ô tô.....53
- 2.11 - Tròn 2 tuổi: chữ đầu tiên Hiro đánh ra
trên máy tính là “TOMICA”.....60
- 2.12 - Thích đọc sách, hát hay, biết giúp đỡ
người khác, ham học hỏi.....63
- 2.13 - Hãy thử suy luận thật nhiều thông tin
chỉ từ tựa đề một bài báo.....66
- 2.14 - Nếu bạn nghĩ con mình xuất chúng,
hãy kiểm tra xem sao!.....68
- 2.15 - Học từ tờ hướng dẫn sử dụng bỏ đồ ngủ
trong quán trọ Kanpo.....70
- 2.16 - Những chuyện không đầu không cuối
mang phong cách TOEIC phần 2.....73

CHƯƠNG 3

PHƯƠNG PHÁP CỤ THỂ BIẾN “HỌC” THÀNH “CHƠI”

- 3.17 - Thẻ màu sắc để học từ khó nhớ.....86

3.18 - Trái nghĩa là đỏ, đồng nghĩa là xanh...	88
3.19 - Phân biệt trái – phải: tay trái là Alfa Romeo, tay phải là Volvo, chân trái là Citroen, chân phải là Mercedes.	90
3.20 - Bài hát ABC được chuyển thành tên các loại xe ô tô!.....	92
3.21 - Gói gọn chủ đề khi chơi Shiritori: tên quốc gia, tên địa phương, tên món ăn...	94
3.22 - Ra phố tìm kiếm các từ vựng đã học.	96
3.23 - Dùng danh từ vốn có để diễn đạt những việc cần phải làm.....	99
3.24 - Trong nhà tắm cũng có thể chơi trò chơi danh từ vốn cô.....	101
3.25 - Hiro 8 tháng tuổi: sở hữu mô hình ô tô đầu tiên - Mercedes Benz 300SL.....	104

CHƯƠNG 4

NHỮNG ĐIỀU TUYỆT ĐỐI KHÔNG ĐƯỢC NÓI VỚI TRẺ

4.26 - Nuôi dạy con thật vất vả	109
4.27 - “Việc này là quá sức với con nhỉ!”	112
4.28 - “Cách dạy của thầy khó hiểu nhỉ!”	114
4.29 - “Không được để thua bạn A đâu nhé!”	116

4.30 - “Con tôi kém lắm, khả năng thể thao = 0”	117
4.31 - “Cái đó rút cuộc chẳng có ích gì, chỉ phí tiền thôi!”	119
4.32 - “Này, con đang căng thẳng đấy à?” ...	121

Chương 5

DẠY CON BẰNG DANH TỪ VỐN CÓ - NHỮNG CÂU CHUYỆN TỪ THỰC TẾ

5.33 - Có thể mua kim từ điển giảm giá cho học sinh ở trường mẫu giáo?.....	123
5.34 - Trải nghiệm ở cuộc thi “Spelling Bee”	126
5.35 - 18 tháng, nhìn đèn đỏ Hiro lại nói: “Lâu quá, lâu quá!”	130
5.36 - Cần thiết phải dạy cho con cả những danh từ cơ bản trong cuộc sống.....	133
5.37 - “Cảm ơn, bánh kem Arinco rất ngon!”	136
5.38 - Thật may vì con thích ô tô!.....	139
5.39 - Quên mất vị trí ô tô ở bãi đỗ xe Las Vegas mệnh mông!.....	141

5.40 - Hiro 3 tuổi 7 tháng: tự tìm đến cửa lên máy bay trong chuyến du lịch nước Mỹ đầu tiên.....	144
5.41 - Tận hưởng thú vui vừa ngắm cảnh vật vừa đối chiếu với bản đồ cầm tay.....	148
5.42 - Hiro 15 tháng: lấy vé đậu xe.....	152
5.43 - Hiro 18 tháng: biết trả tiền bằng thẻ.....	156

CHƯƠNG 6

MỞ RỘNG THẾ GIỚI CỦA TRẺ BẰNG NGÔN NGỮ

6.44 - Nhờ những kỳ thi khác mà tiếng Anh của con được nâng cao hơn.....	160
6.45 - Thẻ flash card kích thích trí não theo phong cách riêng.....	163
6.46 - Ghi nhớ chính xác các biển báo giao thông: “chú ý gió mạnh”, “đường trơn dễ trượt ngã”, “cấm dừng xe”.....	167
6.47 - Ghế an toàn dành cho trẻ giúp mở rộng phạm vi hoạt động của con.....	169
6.48 - IKEA – kho báu danh từ mới mẻ, kỳ lạ.....	172

6.49 - Nghe và phân biệt được âm của tiếng Anh nhờ sóng siêu âm!?	175
6.50 - Hiro 4 tuổi rưỡi: lần đầu xem phim ở rạp	178
6.51 - Những từ khó và trừu tượng (phân biệt chủng tộc, phiến diện, bòn rút sức lao động...)	180
6.52 - NHK cũng có lúc nhầm	184
6.53 - Dạy con khái niệm về số trước khi bắt con thuộc lòng bảng cửu chương	187
6.54 - Càng có chung nhiều danh từ vốn có, hội thoại giữa cha mẹ với con càng thú vị	189
6.55 - Thử chuyển sang cách nói chuyện thông thường	191

THAY LỜI KẾT

Cha mẹ và con hãy cùng nắm chặt tay nhau bước về phía trước	196
--	-----

LỜI NÓI ĐẦU

HÃY TRỞ THÀNH CHA MẸ MÀ TRẺ CÓ THỂ TIN TƯỞNG

Đừng để trẻ phải lo lắng vì những câu nói như “con làm thế là không giống các bạn khác”.

Cuộc sống của gia đình tôi hoàn toàn không liên quan gì đến các lớp đào tạo cho trẻ thông minh, hay giáo trình đào tạo nhân tài. Kể cả khi Hiro – con trai tôi – thi vào cấp 1, bé cũng hoàn toàn không đi học thêm ở bất cứ lớp luyện thi nào. Chỉ duy nhất một lần, khi nghĩ đến việc cho con thi vào mẫu giáo, lúc Hiro 3 tuổi, là tôi có cho bé tham gia giờ học thử của một trung tâm đào tạo trẻ thơ nổi tiếng ở gần nhà. Ngoài Hiro ra, những đứa trẻ khác có mặt hôm đó đều đã học ở đấy được 1-2 năm rồi.

Hôm đó, Hiro tham gia kỳ thi thử cùng với những đứa trẻ khác nữa. Tuy nhiên, trong khi những đứa trẻ khác cứ đứng lên ngồi xuống, nhấp nha nhấp

nhóm nhìn ngó sang chỗ bạn, Hiro vẫn ngồi im lặng chăm chú lắng nghe lời cô giáo nói. Con thực hiện đúng theo chỉ thị cô đưa ra, nêu ra được quan điểm của mình. Con cũng giải thích được một cách hợp lý lý do của những đáp án mà mình đưa ra.

Phòng bên cạnh vắng ra tiếng một bà mẹ có con theo học ở trung tâm, đang trao đổi với cô giáo về “con đường phát triển” sau này của con mình: “Tôi muốn con học tiểu học ở trường này, trung học ở trường nọ, phổ thông ở trường kia, tương lai nhất định phải đậu trường đại học này...”. Không khí nghiêm trang bao trùm cả cuộc nói chuyện. Hầu như đều là chuyện của tương lai mười mấy năm sau này.

Dù bị ấn tượng bởi khung cảnh đó, nhưng khi quan sát giờ học thứ của Hiro, tôi đã khá ngỡ ngàng. À, hóa ra đây gọi là trung tâm đào tạo trẻ thơ đấy! Chẳng phải toàn những điều đáng ra cha mẹ phải tự dạy con mình sao? Đó đâu có phải là những thứ đáng để bỏ nhiều tiền ra mới có?

Giờ học thứ kết thúc, chuyển sang giai đoạn tư vấn trước khi nhập học. Vị hiệu trưởng trông quý phái “chẩn đoán” về năng lực và tính cách cho bé Hiro 3 tuổi: “Trường hợp của Hiro, có vẻ cháu vẫn

còn thiếu tích cực. Những trường hợp như cháu đây, có lẽ trường mẫu giáo B sẽ thích hợp hơn trường mẫu giáo A đấy. Hình như cháu cũng đã từng tham gia vào lớp học tiếng Anh phải không ạ? Nhưng thực ra, thi vào mẫu giáo và tiếng Anh cũng không liên quan lắm. Về mặt ngôn ngữ, tôi thấy cháu đã có nhận thức đầy đủ. Có điều...”.

Thiếu tích cực à? (Cười). Thì đúng là từ đầu đến cuối, Hiro đều ngồi nghe một cách khá yên lặng. Bé đã nghiêm túc nêu lên ý kiến của mình và lý do của đáp án đưa ra, nhưng hình như phía giáo viên thì lại có ấn tượng là “Hiro chỉ lướt các bé khác chứ vẫn chưa tích cực khẳng định bản thân”. (Hóa ra họ dùng cách này để làm phụ huynh phải lo lắng đấy).

Vào mùa đông của năm học cuối cùng tại trường mẫu giáo, khi nhân viên tiếp thị đến nhà giới thiệu tài liệu giáo dục phát triển não phải cũng đã dùng “kiểu nói hù dọa” giống y như trên. Anh ta đưa cho Hiro những đề bài cực khó, và khi Hiro phải mất nhiều thời gian để giải nó thì anh ta nói ngay, kiểu: “Nếu là các bé có học giáo trình của chúng tôi, thì kể cả là mới lớp 1 trường công lập cũng giải ngay được đấy”.

“Nếu không bồi dưỡng ngay từ bây giờ, quá 6 tuổi bộ não bé sẽ không thể tiếp thu thêm được nữa đâu!”.

“Chúng tôi có cá giáo trình tiếng Anh, có cá những bé chỉ học mỗi giáo trình đó mà mới lớp 1 đã thi đậu kỳ thi tiếng Anh dự bị cấp 2 rồi đấy”.

(Chà, nói chẳng khác gì thầy cô ở trung tâm giáo dục trẻ thơ cá. Cách làm này khiến cho khách hàng thấy lo lắng mà phải quyết định cho con theo học ấy mà).

Tôi chợt nhớ ra, vào thời điểm hành vi cùng báỉ trong tôn giáo nổi lên thành một vấn đề xã hội, khi bình luận về căn cứ để nhận ra tín ngưỡng đúng và tín ngưỡng không tốt, một chuyên gia về tôn giáo đã nói rằng: “Trước hết, tín ngưỡng nào mà làm cho người ta bất an để khiến họ phải gia nhập, chắc chắn là tín ngưỡng không tốt”.

Tất nhiên, không phải tất cá các trung tâm giáo dục sớm, hay các tài liệu rèn luyện dành cho “não phải” đều xấu. Nhưng tôi nghĩ, trước khi tin vào những thứ đó, vẫn còn có rất nhiều việc cha mẹ có thể tự làm được cho con, có nhiều việc cha mẹ nên tự dạy cho con, có những vấn đề cha mẹ cần tự

quyết định cho con, có những thứ mà nếu học cùng cha mẹ thì hiệu quả sẽ còn cao hơn gấp nhiều lần. Tôi nghĩ vậy đấy.

Nếu yêu thương con thực sự, thì trước khi phó mặc con cho “những-người-ngoài-có-vẻ-tốt-bụng”, “những-người-ngoài-có-vẻ-dáng-tin-cậy”, chẳng phải trước tiên cha mẹ nên cố gắng hết sức để làm cho con những điều mà mình có thể làm hay sao?

Nếu cha mẹ yêu thương con từ đáy lòng, tình yêu đó chắc chắn sẽ truyền được tới con.

Trở thành cha mẹ mà trẻ có thể tin tưởng

Nhiều cuốn sách nuôi dạy trẻ viết rằng: “Hãy khen con thật nhiều, hãy tin tưởng con, hãy dạy con thành một đứa trẻ tài giỏi tràn đầy năng lượng”. Thậm chí còn có cả sách viết là “Dạy con bằng cách khen con liên tục” nữa cơ mà. Khen ngợi con đúng là quan trọng thật. Thế nhưng, bất kể con làm gì cũng khen lấy khen để thì kết quả sẽ thế nào?

Tôi chỉ khen Hiro khi mà tôi thực sự thấy “đúng là con giỏi thật”. Tôi cảm thấy nếu con làm bất cứ điều gì cũng khen, thì lời khen đó sẽ thiếu đi sự thành thật, và con sẽ dần không biết được “việc tốt

thực sự đáng được khen ngợi” là gì nữa. Và như thế mối quan hệ giữa mẹ và con sẽ có rạn nứt.

Tôi đã từng hỏi Hiro: “Này con, con có thích việc con làm bất cứ cái gì mẹ cũng khen không?” (cười) và Hiro trả lời: “Con không thích. Như thế giống như con đang bị biến thành thằng ngốc vậy”.

Tất nhiên, để hình thành được mối quan hệ tin tưởng lẫn nhau thì việc “cha mẹ tin tưởng con cái” là điều quan trọng. Nhưng tôi nghĩ, **điều quan trọng là tự bản thân cha mẹ “phải là người mà con cái có thể tin tưởng được trước đã”**. Đó không phải là việc cha mẹ cung nụng, đáp ứng mọi đòi hỏi của con, chăm sóc, lo lắng cho con một cách thái quá hoặc là cha mẹ hi sinh đi sở thích riêng của mình để dành tất cả cho con.

Cụ thể, điều kiện để trở thành người cha người mẹ mà con có thể tin tưởng như sau:

- Khi con còn nhỏ, không làm con thấy bất an.
- Không làm con giật mình, dù mục đích chỉ là trêu đùa.
- Không nói dối con.
- Không thất hứa với con.

- Dù là trẻ con thì con cũng là một cá thể riêng, cha mẹ cần phải tôn trọng con. Hãy tôn trọng thể giới con yêu thích, tôn trọng những thứ mà con có hứng thú (dù đó là thứ bạn hoàn toàn không quan tâm đi nữa). Và hãy cố vũ hết mình cho những đam mê đó của con (dù đam mê đó là thứ hoàn toàn không liên quan đến học hành).

- Và cuối cùng, hãy để ý hết mức có thể, để giữ cho con luôn được an toàn.

Tôi cho rằng, ít nhất, chỉ khi cha mẹ thực hiện được những điều trên, lúc đó con cái mới có thể bắt đầu đặt niềm tin của mình vào cha mẹ được. Và hơn thế, cha mẹ hãy nói chuyện với con bằng cảm xúc thật của mình, không nên cố che giấu cảm xúc thật của mình với trẻ.

Là cha mẹ thì đâu cần phải cố “đánh bóng” bản thân trước mặt con đúng không? Vì cha mẹ và con cái là mối quan hệ cùng nhau trưởng thành. Cùng khóc, cùng giận, cùng bày tỏ cảm xúc của mình chẳng tốt hay sao? Nếu có sai lầm, chỉ cần lời xin lỗi chân thành là hóa giải được mà.

Có những người mẹ như vị Bồ Tát, trước mặt con, dù đau khổ thế nào đi nữa vẫn cố gượng cười.

Nhưng với tôi, điều đó là không thể. Và tôi tin Hiro của tôi cũng sẽ lập tức nhận ra nụ cười gượng gạo của mẹ là giả vờ ngay.

Tôi xin chuyển chủ đề khác. Tôi chưa lần nào được gọi là “mẹ” cả. Từ lúc hơn 1 tuổi cho tới giờ 11 tuổi, Hiro luôn gọi tôi là “Kaka”. Khi Hiro còn bé, những đứa trẻ khác đều gọi mẹ là “mẹ ơi, mẹ ơi”, chỉ riêng Hiro từ đầu vẫn gọi tôi là “Kaka” (cười).

Những đứa trẻ được học tiếng Anh từ nhỏ, hầu hết đều gọi mẹ là “mami”, nhưng tất nhiên tôi cũng chưa khi nào được gọi là “mami” cả. Có vẻ như cách gọi “mami” hay là “mama” cũng đều không hợp với tôi cho lắm, nên gọi “Kaka” dường như là hợp nhất.

Hơn thế, gọi là “Kaka” thực ra cũng có điểm tiện lợi. Ở những chỗ có nhiều trẻ con, lẫn giữa những đứa trẻ gọi mẹ là “mama”, chỉ cần nghe tiếng gọi “Kaka” là tôi có thể nhận ra ngay chính là Hiro rồi. Khi đi nước ngoài cũng thế. Ở nước ngoài thì kiểu gọi mẹ là “Kaka” lại càng độc quyền, cho nên hai mẹ con dù có lỡ lạc nhau thì vẫn tìm được nhau ngay, nhờ thế mà quãng thời gian Hiro bị lo lắng, bất an được giảm đi rất nhiều.

Còn về căn nguyên tôi gọi bé là “Hiro” thì... Đương nhiên trước tiên, điều này xuất phát từ tên thật của Hiro là Hiro. Thêm nữa là, khi trao đổi với bạn bè về chuyện của Hiro, không hiểu sao tôi đều có chút hơi ngượng ngùng với cách gọi “con trai tôi thì...”. Do đó, những lúc ấy, lúc nào tôi cũng đại khái dùng cách nói sử dụng luôn danh từ vốn có là “Hiro thì...” (cười).

Ngoài ra, như trong những câu chuyện giữa hai mẹ con mà tôi đưa ra làm ví dụ trong cuốn sách này, có mấy lần tôi đã gọi Hiro là “đằng ấy”... Nghe có lẽ buồn cười lắm phải không? (Cười). Nghe có quá hoang dã không vậy? Từ khi Hiro lên cấp 1, cách gọi “đằng ấy” hình như càng được dùng nhiều hơn.

À, tôi nhầm, từ lúc con còn bé hơn nữa tôi đã dùng cách xưng hô đó rồi. Bây giờ tôi mới nhớ ra, hình như là từ khi Hiro 3 tuổi. Có một việc gì đó khá thú vị, và lúc bé nói với tôi: “Hiro cũng muốn làm”, tôi đã hỏi lại Hiro là: “Đằng ấy cũng muốn làm thứ à?” (Cười). Có lẽ lúc bấy giờ, đối với Hiro, “đằng ấy” giống như một tên gọi khác nữa của mình vậy.

Tạm dùng câu chuyện ngoài lề ở đây, chúng ta quay lại với chủ đề chính: “Dạy con bằng danh

từ vốn có”. “Dạy con bằng danh từ vốn có” là một cách thức.

Có lý do khiến từ đầu đến giờ tôi nói nhiều về những việc không phải “danh từ vốn có”. Đó là việc, hãy trở thành những cha mẹ mà con có thể gửi gắm niềm tin. Đó là việc, hãy xây dựng mối quan hệ tin cậy với con. Bởi vì, tôi tin tưởng chắc chắn, điều này liên quan mật thiết đến việc nuôi dưỡng con thành một đứa trẻ thông minh, một đứa trẻ biết nghĩ cho người khác, hơn bất cứ trường học tốt nào, hơn bất cứ tài liệu giáo dục tuyệt vời nào khác.

Phương pháp cụ thể của “dạy con bằng danh từ vốn có” mà tôi sẽ giới thiệu trong cuốn sách này, thực ra chỉ là một cách nuôi dạy con cụ thể để bạn vừa có thể xây dựng mối quan hệ tin tưởng với con, vừa đồng hành cùng con lớn lên mà thôi. Và có lẽ, mỗi cặp cha mẹ sẽ còn có những phương pháp dạy dỗ con tốt hơn, thích hợp hơn nữa.

Tuy vậy, chỉ duy nhất một điểm mà tôi muốn nhấn mạnh đó là, tất cả nội dung của cuốn sách này đều là những câu chuyện có thật. Vì thế, dù hay dù dở, nó cũng là một cuốn sách “tham khảo” dành cho các bậc cha mẹ trên con đường dựng xây mối quan hệ với con mình.

Tôi và Hiro tập trung vào phương pháp “danh từ vốn có” để học thuộc nhiều loại từ vựng, và dùng nó làm kiến thức nền để “thử tri” ở nhiều lĩnh vực khác nhau, đạt được những kết quả khá thú vị. Và chúng tôi nỗ lực để biến những kiến thức đó thành những tri thức dùng được trong thực tế, chứ không chỉ đơn thuần là những kiến thức sáo rỗng.

Vì thế, hi vọng quý vị có thể áp dụng được phương pháp “danh từ vốn có” này trong quá trình nuôi dạy con. Và thật may mắn cho tôi nếu quý vị có thể vừa cười vui vừa xem sách, có thể coi nó như như là một trong những cuốn sách “tham khảo” của mình. Tôi vô cùng hạnh phúc nếu có thể đóng góp một phần nhỏ của mình trong quá trình nuôi dưỡng những đứa con thông minh giỏi giang của quý vị.

Thực ra quá trình nuôi dạy con của tôi không phải là dễ dàng gì. Nhân vật chính thử sức với nhiều kỳ thi, để lại những kết quả đáng ghi nhận thực ra là Hiro. Nhưng Hiro lúc đó mới 4 tuổi, không hề có bạn bè cùng chí hướng, những người xung quanh thì xì xào bàn tán. Ngoài người thân ruột thịt ra, những người ngoài thực sự ủng hộ và động viên cho Hiro chỉ là thầy cô ở lớp ôn luyện Kumon mà thôi.

Bây giờ nhìn lại quãng đường đã qua, tôi mới thấy rằng thời gian đó đối với Hiro có lẽ là một cuộc chiến vô cùng đơn độc. Nhưng mọi thứ xung quanh cũng thay đổi khá nhiều kể từ khi con lên cấp 1.

Dù tôi luôn nói về “những thử thách mà hai mẹ con sẽ cùng nhau thử sức”, nhưng đối với một học sinh cấp 1 như Hiro, quá thật nơi quan trọng nhất, cần dành thời gian nhất vẫn là trường học. Trường tiểu học quốc tế Gyosei mà Hiro theo học có phương châm tôn trọng tố chất riêng mà mỗi em học sinh có, là môi trường khuyến khích “tinh thần thử thách vượt lên năm học của mình”. Tôi nghĩ là một trong những trường hiếm hoi có được cách nghĩ như vậy trong hệ thống trường tiểu học của Nhật vốn là “Tất cả mọi người đều phải giống nhau. Cái đỉnh trời lên thì phải đóng xuống”. Ở đây tuyệt đối không có chuyện đó.

Thầy cô luôn khuyến khích học trò, những người bạn, những bậc phụ huynh trong một ngôi trường lấy việc học làm trọng tâm, luôn ấm áp dõi theo và ủng hộ cho Hiro. Chỉ cần như thế, mẹ con tôi đã cảm thấy an tâm, và được hỗ trợ rất nhiều về tinh thần. Do đó, một cách tự nhiên, trong lòng chúng tôi tràn ngập cảm giác: “Hãy cố gắng, vì cả những

người thầy, người bạn vẫn luôn ủng hộ mình nữa”.
Thực sự, những tình cảm đó vô cùng đáng quý.

Cuốn sách này, vì thế, ghi chép lại một cách chân thực những kinh nghiệm thực tế, cả những điều đã làm tốt và những điều vẫn còn chưa tốt mà mẹ con tôi đã trải nghiệm. Đồng thời nó chứa đựng cả những áp ứ về sự biết ơn những người bạn đã luôn bên cạnh ủng hộ chúng tôi.

Tôi cầu mong, cuốn sách có thể góp phần nhỏ bé của mình vào công cuộc nuôi dưỡng con trẻ của quý vị.

Tháng 10 năm 2012

KATO KUMIKO

CHƯƠNG 1

“DẠY TRẺ BẰNG DANH TỪ VỐN CÓ” LÀ GÌ?

1.1 - “Dạy trẻ bằng danh từ vốn có” cụ thể là thế nào?

Người mẹ hãy làm hết khả năng có thể để dùng “danh từ vốn có” nói chuyện với con.

Dùng “danh từ vốn có” để nói chuyện với con, vốn từ vựng sẽ mở rộng lên nhiều lần từ một từ vựng ban đầu. Ngoài ra, nếu bạn dạy cho con những từ vựng liên quan tới “trải nghiệm thực tế” hoặc các “ký ức”, thì từ đó sẽ được trẻ ghi nhớ một cách sống động và rõ ràng. Hứng thú với từ vựng của trẻ ngày càng tăng lên sẽ giúp vốn từ trẻ tích lũy ngày càng tăng nhanh theo cấp số nhân.

Ví dụ: Khi trẻ bắt đầu ăn được cá nướng, nếu bạn chỉ dạy bé “đây là cá nướng” thì hiệu quả so với việc bạn nói tên cụ thể của loại cá như cá hồi,

cá thu, v.v. rõ ràng sẽ khác nhau một trời một vực. Chỉ riêng thế, vốn từ vựng trẻ được hấp thu cũng đã khác nhau nhiều lần rồi. Những cảm nhận về hình dáng bên ngoài, hương vị, cảm giác chạm vào lưỡi khi trẻ ăn món cá đó sẽ liên quan trực tiếp đến “danh từ vốn có”. Tên gọi của những loại cá đó sẽ kết hợp với nhận thức mà thực tế trẻ đang cảm nhận, sẽ giúp trẻ có cái nhìn sâu hơn, đánh giá chính xác hơn về sự vật. Tất nhiên, nhờ đó sau này gặp lại trẻ có thể phân biệt được chính xác loại cá mình đã ăn với những loại cá khác.

Với rau củ quả cũng hãy làm tương tự. Khi trò chuyện với trẻ trong bữa ăn, thay vì nói “con ăn rau nhé”, hãy thay từ “rau” bằng chính tên riêng của loại rau đó. Nói một cách cụ thể: “con ăn bắp cải nhé”, “con ăn cà rốt nhé”, thì lượng từ trẻ có cơ hội học cũng tăng lên nhiều rồi. Cụ thể hơn nữa, bạn có thể đưa thêm nhiều danh từ vốn có liên quan vào câu chuyện nữa như: “đây là bắp cải trồng ở tỉnh Gunma”, “cà rốt thu hoạch được ở ruộng tỉnh Yokohama”... Qua cách dùng từ như vậy của mẹ, kiến thức của trẻ sẽ sâu sắc hơn nhiều.

Có những người mẹ phàn nàn: “Nhưng tôi không am hiểu về tên gọi của các loại cá...” thì ở mức độ phân biệt cá hồi, cá thu, cá trích... chắc hẳn cũng phải biết chứ nhỉ? (Hơn nữa trên bao bì đựng cá cắt lát sẵn chắc chắn đều có ghi tên cụ thể của loại cá đó mà).

Tôi nghĩ rằng “mỗi khi trò chuyện với con, người mẹ chỉ cần luôn tự nhắc nhở mình cố gắng dùng nhiều từ vựng để nói chuyện” sẽ có tác dụng hơn là việc cứ phải bó buộc phải dạy cho con thế này, thế kia. Giấy, bút, bàn ghế, sách vở đều không cần thiết, trẻ chỉ cần vận dụng toàn bộ 5 giác quan của mình là nhớ được. Người mẹ cũng hãy sử dụng hết cả cơ thể mình, vốn từ vựng của mình, giọng nói của mình để kích thích hơn nữa vào 5 giác quan của trẻ.

Đây chính là cách “Dạy trẻ bằng danh từ vốn có” mà tôi muốn trò chuyện với các bạn trong cuốn sách này.

1.2 - “Dạy trẻ bằng danh từ vốn có” khác với “đọc cho trẻ nghe” ở chỗ nào?

Đặc trưng lớn nhất của “dạy trẻ bằng danh từ vốn có” là việc ghi nhớ từ vựng bằng khung cảnh

hiện thực. Không cần phải chuẩn bị gì, có thể thực hiện bất cứ khi nào tại bất cứ đâu.

Muốn tăng vốn từ vựng, muốn bồi đắp thêm kiến thức, muốn nâng cao trí tuệ thì đọc sách là phương pháp rất tuyệt vời. Còn “dạy trẻ bằng danh từ vốn có” lại có ưu điểm là có thể thực hiện từ khi trẻ mới trên dưới 1 tuổi, thời điểm trẻ bắt đầu nhớ được từ. Phương pháp này thực hiện bằng giọng nói dịu dàng của người mẹ, có thể bắt đầu ở bất cứ khi nào và bất cứ nơi đâu.

Càng trò chuyện nhiều, chủ đề câu chuyện giữa hai mẹ con sẽ càng mở rộng, sợi dây kết nối giữa cha mẹ và con cái nhờ vậy cũng sẽ mạnh mẽ hơn. Việc trò chuyện này khác với “đọc cho nghe” ở chỗ nội dung của nó gắn liền với kinh nghiệm và cuộc sống thực của cha mẹ và con, do đó con có thể nhớ từ vựng nhờ những hình ảnh thực tế, sống động mà mình trải nghiệm. Có thể nói đây là cách nâng cao trí tuệ đơn giản mà chỉ cần cha mẹ lưu tâm một chút là làm cho con được. Dù trên ô tô, trong tàu điện, dù ở nhà hay ở ngoài đường, chỉ cần là nơi hai mẹ con có thể nói chuyện với nhau là đủ, ngoài ra không cần bất cứ dụng cụ nào nữa.

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

Tất nhiên, nếu cha mẹ nào đã và đang thực hiện việc đọc sách cho con nghe thì vẫn cứ hãy cứ tiếp tục nhé. Vì đó không chỉ là sự giao tiếp giữa cha mẹ và con, mà còn đóng vai trò quan trọng trong việc nuôi dưỡng tính sáng tạo và khả năng tưởng tượng của con.

Nhân tiện, tôi xin kể về trường hợp của con trai tôi. Hiro là kiểu em bé mà đặt vào giường là ngủ ngay. Sau khi sinh 1 tháng là tôi chấm dứt việc cho bé bú với khoảng cách 3 tiếng một lần. Kể từ sau đó, ban đêm bé ngủ 8-10 tiếng liên tục mà không thức giấc giữa chừng. Hiro hoàn toàn không có chuyện nửa đêm dậy đòi bú, hay là quấy khóc ban đêm.

Hàng ngày, sau khi tắm cho bé xong, mặc đồ ngủ cho bé xong, tôi cho con lên giường thì chỉ vài phút sau khi tôi còn đang sấy tóc là con đã ngủ say rồi. Do đó, trên thực tế, dù tôi muốn đọc sách cho con nghe cũng không thể làm được. Giấc ngủ trưa cũng vậy. Kí ức về việc đọc truyện cho con nghe hầu như không có trong tôi.

Các chị của tôi thường nói với tôi rằng “Dù bạn đến thế nào đi nữa, nhưng riêng việc đọc sách cho con nghe là chị cố gắng làm cho bằng được!”. Hay là: “Thỉnh thoảng chị buồn ngủ quá nên ngủ trước

mất, những lúc đó bố bé sẽ thay phiên. Ngày nào cũng cố gắng đọc cho bé nghe 2-3 quyển”. Nên tôi đã nghĩ: “Đọc sách cho con nghe quan trọng đến thế sao...?”. Và tôi bắt đầu có suy nghĩ rằng “mình không đọc sách cho con nghe (đúng hơn là không thể làm được) thế này có lẽ là không được”. Thế nhưng, với tình trạng cứ lên giường được 3 phút là ngủ như Hiro thì đọc sách là bất khả thi.

Vì thế, tôi đã tự nhủ rằng, thời gian bé thức sẽ nói chuyện với bé càng nhiều càng tốt. Khi xem tivi hay lúc đang lái xe, chúng tôi đều trò chuyện một cách sôi nổi về những khung cảnh nhìn thấy qua kính trước xe ô tô, những biển quảng cáo, logo, tên loại xe chạy ngang qua, biển báo chỉ đường, v.v.

Khi tôi nói chuyện như thế, Hiro luôn vui sướng nhìn chăm chăm về phía tôi và rồi bắt chước những từ mà tôi nói ra. Bằng phát âm còn ngọng nghịu của mình, Hiro bắt chước từ ngữ của tôi và bập bẹ nói chuyện. Cảm giác được nhìn ngắm sự dễ thương đó của con mình, đối với tôi thật là hạnh phúc.

Chính vì vậy, nếu liệt kê những việc có thể làm trong xe ô tô, ngoài việc lái xe, thì chắc chỉ là việc nói chuyện, do đó trước hết, tôi cố gắng nói chuyện với

con thật nhiều. Tất nhiên, đây cũng là một cách “trò chuyện cho trẻ nghe” theo kiểu “danh từ vốn có”.

1.3 - Nên bắt đầu từ mấy tuổi?

Khi trẻ trên dưới 1 tuổi là thích hợp nhất, vì lúc này trẻ bắt đầu nhớ được từ vựng. Tuy vậy, trẻ ở bất kỳ tuổi nào cũng đều có thể bắt đầu.

Thời điểm tôi nghĩ sẽ dùng nhiều danh từ vốn có để dạy từ vựng cho Hiro là khi bé khoảng 10 tháng tuổi. Tôi bắt đầu từ việc dạy cho bé tên các loại xe ô tô và các hãng xe ô tô. Giai đoạn này, Hiro vẫn chưa biết nói nên tất cả đều xuất phát chỉ từ phía tôi. Khoảng gần một tuổi, bé đã nhớ hầu hết nhãn hiệu các loại ô tô ra đời trên dưới 30 năm trở lại như Toyota, Honda, Rolls-Royce, Abarth, Alfa Romeo, Ferrari. Còn tại sao lại là ô tô? Đó là bởi vì tôi thích ô tô (cười).

Còn về những nghi hoặc như “Làm sao biết được đứa trẻ có thực sự nhớ hay không khi nó còn chưa biết nói chứ?”, tôi xin trả lời, chính là “dùng ngón tay chỉ”. Tức là, tôi đưa cho bé xem các tạp chí hoặc trang web có đăng biểu tượng của các hãng xe và hỏi bé “cái nào là Honda”. Và bé sẽ chỉ vào biểu tượng “H” của Honda.

Lúc đầu, chỉ đơn giản là các biểu tượng của hãng, dần dần, Hiro nhớ được cả các logo như TOYOTA, NISSAN. Khoảng 14-15 tháng tuổi, bé không chỉ nhận biết được logo, mà kể cả khi tôi chỉ dùng bút viết ra những chữ như TOYOTA, HONDA, hay SUBARU bé cũng chỉ đúng giống như khi nhìn thấy logo vậy. Trẻ con là vậy mà, “bé thích thú thú gì bé sẽ giỏi thú đó”. Trong trường hợp gia đình tôi, sở thích là của mẹ, nhưng mà trẻ con thật đáng yêu, bé cũng thích luôn những thứ mà mẹ thích.

Nói chung tôi cứ dạy cho Hiro cái gì là bé tiếp thu được cái đấy nên càng lúc càng thú vị. Vì thế tôi càng đẩy tốc độ học lên nhanh hơn nữa. Và tôi cũng nhắc nhở bản thân luôn cố gắng sử dụng tối đa từ phổ thông, hoặc danh từ vốn có, chứ không phải từ ngữ trẻ con trong những câu chuyện với trẻ (đúng hơn là chỉ mình tôi nói chuyện, kể chuyện cho bé). Thời điểm tôi dạy lại trùng với giai đoạn bé 1-2 tuổi, là thời điểm bé bắt đầu ghi nhớ từ vựng cho nên mức tiếp thu từ vựng càng có hiệu quả hơn.

Tất nhiên, tôi bắt tay vào việc dùng danh từ vốn có dạy con không phải vì ngay từ đầu đã nhắm đến mục tiêu bắt con nhớ từ mà làm. Ban đầu, tôi chỉ có ý định muốn Hiro phân biệt được rõ ràng những

thứ Hiro thích như ô tô hay xe con nên muốn bé nhớ tên gọi chính xác của các loại xe, từ đó giúp giao tiếp giữa hai mẹ con có chất lượng hơn. Nhưng càng dạy càng thấy cần biết thêm nhiều nữa, nên tôi đã quyết định bắt đầu phương pháp dạy con bằng danh từ vốn có này.

Ví dụ, nếu chỉ nói “xe mui trần màu đỏ” thì sẽ có vô vàn chủng loại như Eunos Roadster, Alfa Romeo Spider, Corvette Convertible, MGB, Beetle Cabriolet, Porsche 911... nên nếu không biết tên riêng thì thật bất tiện. Một phần nữa vì tôi nghĩ đơn giản thế này: “Một ngày nào đó, bé cũng sẽ phải nhớ đúng tên gọi riêng của vật, do đó mình dạy cho con đúng tên gọi từ đầu thì sau sẽ không phải mất công dạy lại nữa”. Ban đầu chỉ là tên riêng các loại xe, rồi một cách tự nhiên phát triển dần sang tên các cửa hàng 24h, trạm xăng, nhà hàng, cho đến tên các loại cá, cây cối, hay hoa quả...

Nói tóm lại, phương pháp “dạy con bằng danh từ vốn có” này có thể bắt đầu từ mấy tuổi cũng được. Và trong quá trình dạy/học, có thể bạn sẽ phát hiện ra nhiều điều thú vị theo từng giai đoạn phát triển của trẻ. Thế nhưng tôi nghĩ, để việc dạy trẻ được dễ

dàng và thuận lợi nhất thì có lẽ tốt nhất là nên bắt đầu khi trẻ được trên dưới 1 tuổi.

1.4 - Nên bắt đầu từ việc nào?

Bắt đầu từ tất cả những thứ gần gũi với trẻ như đồ ăn, đồ chơi trẻ thích, các nhân vật hoạt hình, bố, mẹ, anh em, bạn bè...

Không cần phải suy nghĩ quá kỹ, bạn có thể bắt đầu từ việc bình thường khi nói chuyện với trẻ, thay vì sử dụng ngôn ngữ trẻ con hãy sử dụng những từ mà ai nghe cũng hiểu, tức là từ phổ thông (từ người lớn). Tất nhiên không nhất định phải tuyệt đối là “chỉ sử dụng danh từ vốn có”, hoặc là “không đổi thành các danh từ vốn có thì không được”.

Tôi nghĩ nên bắt đầu bằng những từ vựng mà mẹ dễ ý nhớ ra, hoặc những từ thuộc về lĩnh vực mẹ am hiểu là đủ. Ví dụ, bạn có thể làm theo cách như thế này.

Mì

- “Udon”, “mì tôm”, “spaghetti”...
- “Mì Sanuki – Udon nấu với nước dùng cá ngừ”, “mì tôm nấu với nước dùng từ xương lợn”, “spaghetti ruối sốt mi-to”...

Con chó của nhà bên cạnh

- “Chú chó tên Love giống Poodle của ông Inoue phòng 701”...

Ô tô của ông ngoại

- “Ô tô ông ngoại vẫn thường lái”, “Ô tô hãng Honda dòng Elysium mà ông ngoại sống ở Kyoto vẫn dùng”...

Với mức độ thế này bạn có thể dễ dàng làm được đúng không? Không cần thiết phải có kiến thức chuyên môn hay sách tham khảo. Hơn nữa, nếu người mẹ phải gồng mình lên mới làm được thì chắc chắn cũng không thể duy trì được.

Tôi là “nhà báo chuyên viết về ô tô” nên tôi cũng có một ít vốn kiến thức về lĩnh vực ô tô. Vì thế, tôi bắt đầu dạy Hiro tên các loại ô tô con chỉ đơn giản đây là lĩnh vực mà tôi đam mê và thông thạo nên muốn con cũng được biết tên gọi đúng của các loại đó. Nếu người mẹ giỏi nấu ăn thì có thể dạy con về tên các loại thực phẩm, tên gọi món ăn, dụng cụ làm bếp hay là tên cửa hàng mình thường mua thực phẩm. Người mẹ có sở thích cắm hoa thì chỉ cho con tên gọi các loài hoa, cây cối, hay là cửa hàng hoa mà mình ưng ý.

Dạy con về những thứ cha mẹ yêu thích hoặc am hiểu thì bản thân cha mẹ cũng sẽ thấy được niềm vui trong việc dạy con. Niềm vui đó của cha mẹ sẽ truyền đến con và con cũng sẽ hứng thú cùng với cha mẹ.

1.5 - Làm thế nào khi trẻ nói nhầm?

Tuyệt đối không cố ép trẻ phải nói đúng hoặc sửa lại lời trẻ nói một cách gay gắt. Mẹ chỉ cần sử dụng từ đúng một cách kiên trì, lặp đi lặp lại cho đến khi trẻ hiểu. Và khi trẻ hiểu ra, hãy khen ngợi con.

Kể cả khi từ trẻ nói ra chưa chính xác, cha mẹ cũng không được mắng mỏ, hối thúc, hay sửa lại lời trẻ. Tạm thời, cho đến giai đoạn trẻ 2-3 tuổi, cha mẹ hãy kiên trì lặp lại từ chính xác cho trẻ bắt chước.

Nếu cha mẹ cứ mắng nhiếc một cách gay gắt khi trẻ dùng từ sai như: “Sai rồi. Phải nói thế này mới đúng” hoặc: “Sao con không phát âm đúng được thế”, thì sẽ để lại cho trẻ ấn tượng đối với “từ vựng” đó là “ký ức nặng nề - bị cha mẹ mắng mỏ”.

Vì thế, cha mẹ hãy coi việc con chưa phát âm đúng là điều đương nhiên. Hãy nhìn con với cái nhìn bao dung hơn: “À, có lẽ con vẫn chưa thể nói đúng được từ này. Đáng yêu ghê”.

Với Hiro, tôi hầu như không dùng ngôn ngữ của trẻ con, nên ngược lại những cách nói ngây thơ của trẻ con mà Hiro nói ra (đúng hơn là vì Hiro phát âm chưa chuẩn) tôi đều cảm thấy mới lạ và đáng yêu vô cùng.

Tuy nhiên, cũng có những từ vựng mà tôi nghĩ là bé hiểu khá rõ. Đây là câu chuyện khi Hiro 2 tuổi 4 tháng. Tòa nhà Roppongi Hills khai trương. Chương trình quảng cáo trước buổi lễ khai trương trên tivi có giới thiệu về mô hình nhân vật “người ngoài hành tinh Rokuroku”, xuất hiện trong bộ phim hoạt hình do Murakami dựng hình và tạo nhân vật. Mặc dù tivi giới thiệu: “Người Roppon sẽ ra đời”, “ngày 25/4 Roppongi Hills sẽ khai trương”, nhưng màn hình lại chiếu cảnh các bông hoa đua nhau xuất hiện, Hiro rất thích bức tranh các bông hoa cười đó.

Một ngày nọ, khi đến cửa hàng 24h ở gần nhà thì hai mẹ con nhìn thấy bức tranh quảng cáo được vẽ những bông hoa của Murakami. Mặc dù tấm áp phích không có bất cứ sự liên quan nào tới Roppongi Hills nhưng bức tranh thì hầu như giống với đoạn quảng cáo về Roppongi Hills dạo nọ.

Vừa nhìn thấy bức tranh, Hiro liên tục nói đi nói lại: “Mẹ ơi, Bottenkizu, Bottenkizu”. “Bottenkizu? Hà? Là cái gì?”. Mất một lúc tôi vẫn chưa hiểu “bottenkizu” là gì cả. Nhưng vài ngày sau, khi nhìn thấy đoạn quảng cáo về Roppongi Hills trên tivi, thì bé lại reo lên “bottenkizu”.

Hay là, “bottenkizu” ý là “Roppongi Hills”? Bé đã nghe “roppongi hiruzu” → “pongihiruzu” → “bottenkizu”. (Thời gian sau, tôi có hỏi ý kiến người bạn là chuyên gia ngôn ngữ thính giác thì được biết, những từ bắt đầu bằng ra/ri/ru/re/ro khó phát âm nhất, những từ bắt đầu bằng gi → hi cũng khó phát âm không kém.) Do đó, có lẽ đối với bé Hiro lúc ấy mới 2 tuổi 4 tháng đó đều là những âm khó phát âm. Dù vậy, bé đã rất cố gắng để nói ra danh từ mình đã ghi nhớ thông qua những bông hoa của Murakami, do đó khi tôi hỏi lại: “A, Hiro, có phải con muốn nói về Roppongi Hills đúng không” thì bé gật đầu một cách vui sướng ra vẻ “đúng rồi, đúng rồi”.

Vậy là, việc tôi hiểu ra “bottenkizu” tức là “Roppongi Hills” đã góp phần tạo dựng thêm sự tin tưởng mới trong mối quan hệ giữa hai mẹ con. Dù đây chỉ là một việc rất nhỏ, nhưng tích lũy từ những

điều nhỏ nhặt như vậy cũng quan trọng trong việc tạo dựng sự bền vững trong kết nối giữa hai mẹ con.

Ngoài ví dụ kể trên, còn nhiều từ khác mà bé chưa phát âm rõ như “bụng cái (cái bụng)”, “cá con (con cá)”, “mon chung choa (món ăn Trung Hoa)”, “số mất xâu (số mặt khẩu)”. Nhưng tôi nghĩ những âm ngọng nghịu dễ thương này cũng chỉ trong một giai đoạn ngắn thôi, nên cứ để tự nhiên như vậy. Khi Hiro bắt đầu đi học tất cả đều tự nhiên mất đi, nên tôi thậm chí còn cảm thấy có chút buồn buồn. Chỉ có từ “số mặt khẩu” là đến tận bây giờ vẫn còn chút hơi “khả nghi” (cười).

Thực ra thì... Hiro đến tận bây giờ (11 tuổi) vẫn chưa phân biệt được tuyệt đối giữa bắp cải và xà lách (cười). Dù che mắt đi con vẫn phân biệt được 600 loại điện thoại, 3.000 loại xe mô hình, thế nhưng không hiểu vì sao bắp cải và xà lách thì bao lần rồi vẫn nhầm.

1.6 - Hãy dạy trẻ tên đầy đủ của sự vật

Không phải là Landcruiser mà là Toyota Land Cruiser Prado

Nếu trẻ đã ghi nhớ được hết tên gọi đầy đủ rồi thì bạn có thể dạy trẻ cách gọi rút gọn mà mọi người vẫn thường dùng. Chứ còn ban đầu, hãy tự nhắc nhở mình dạy cho con đúng tên gọi, dù là sự vật gì đi nữa.

Có lẽ với hầu hết mọi người đây là chỉ là vấn đề quá nhỏ, muốn ra sao cũng được. Nhưng tôi muốn những bậc cha mẹ có ý định dạy con kiến thức về từ vựng thông qua danh từ vốn có, cần coi trọng việc gọi chính xác danh từ vốn có bằng tên đầy đủ và đúng, hay là nguồn gốc, ý nghĩa của sự vật đó.

Tên gọi các loại xe cũng vậy. Có dòng xe gọi là Toyota Land Cruiser, nhưng mọi người vẫn gọi tắt đi một cách đơn giản, trêu mếu là “Landerui”. Dù vậy, ban đầu khi dạy trẻ, bạn vẫn nhất định nên dạy cái tên đầy đủ chính xác của nó là “Toyota Land Cruiser Prado”. Bởi vì như vậy, trẻ sẽ nhớ được tận 3 từ là “Toyota”, “Land Cruiser” và “Prado”.

Thật may là trường hợp ô tô thì tên các loại xe luôn có gắn ở phần đuôi xe. Riêng các dòng xe mô hình (mini car) thì tên hãng xe luôn được khắc ở phần đáy xe, chỉ cần lật ngửa xe lên sẽ thấy. Vì vậy, dù mẹ không thạo về ô tô, cũng chỉ cần đọc tên xe được khắc ở đáy xe là biết.

Một khi trẻ đã nhớ được tên đầy đủ, thì bất cứ lúc nào muốn đều có thể nhớ được tên rút gọn. Chắc chắn thế giới mà trẻ nhìn thấy được nhờ hiểu rõ ngọn nguồn gốc gác và bối cảnh của nó khi dùng, so với từ lỏng, từ viết tắt mà dùng chỉ vì lý do “cho giống với mọi người hoặc mọi người nói thế” sẽ hoàn toàn khác nhau.

Cha mẹ hãy ghi nhớ không được xem nhẹ dù chỉ là một cái tên đi nữa. Bởi vì nó có thể liên quan tới những việc gần gũi xung quanh mình, cho tới cả hệ thống kinh tế của thế giới. Như vậy nhờ từ vựng (danh từ vốn có) mà thế giới của trẻ được mở rộng ra, đó chẳng phải là một điều rất tuyệt vời hay sao?

1.7 - Vị giác, thính giác, thị giác, xúc giác, khứu giác... Hãy dùng thực tế để mài giũa năng lực phán đoán cho trẻ

Hãy vận dụng hết 5 giác quan trên cơ thể cũng như những trải nghiệm thực tế để làm điều đó! Không chỉ nhìn và nhớ, nghe và nhớ mà hãy cho trẻ được nếm, được sờ, được ngửi, để trẻ được nếm trải hương vị của sự sáng khoái, thích thú khi được biết thêm một danh từ vốn có.

Ví dụ, chỉ với món kem mà mọi đứa trẻ đều ham thích, tùy vào sự khác nhau của thành phần chất béo mà cũng được chia thành 4 loại. “Ice cream” là loại dùng nhiều sữa tươi hoặc kem tươi nhất, tiếp đó là “ice milk”, “lacto ice” ít thành phần chất béo nhất, và ngoài ra còn có garigari kun (loại kem đá).

Tùy vào sự khác nhau của thành phần sữa (chất béo) có trong kem, mà dù cùng một loại kem vị vani đi chăng nữa, thì giá cả của các hãng kem như Lotte hay Morinaga là khác nhau, vị giác và cảm giác khi lưỡi chạm vào cũng hoàn toàn khác nhau. Khi nào tủ lạnh có nhiều loại kem khác nhau, bạn hãy nếm thử lần lượt từng loại, vừa tận hưởng món kem vừa đoán xem mình đang ăn là ice cream hay lacto ice tùy vào độ mềm và hương vị xem nhé. Hoặc là thử suy luận xem vì sao kem của hãng này lại đắt hơn các hãng khác như vậy? Xem thành phần calo trên vỏ bao, thử tính lượng calo này có tương xứng với giá tiền của que kem đó không?

Thử đoán tên các loại nước dùng cũng thú vị đấy chứ! Mẹ đừng vội nếm các gia vị mà để vị nguyên chất của nước dùng rồi cho trẻ thử phân biệt xem đâu là nước hầm xương, nước dùng từ gà, nước dùng từ bò, nước dùng hải sản... Điều này rất có ích

trong việc rèn luyện vị giác của trẻ. Như vậy, chỉ với những thứ có trong nhà bếp hay tủ lạnh cũng đủ cho hai mẹ con có nhiều trò vui để rèn luyện rồi!

Một trong những sở trường (tôi nghĩ vậy) của Hiro là bịt mắt đoán tên các hãng xe ô tô mô hình (mini car). Sở trường này của Hiro đã được nhắc đến trên đài phát thanh trực tiếp 2 lần năm bé 6 tuổi, 1 lần ghi âm năm 9 tuổi, và 1 lần trên tivi năm 11 tuổi. Nhìn bằng mắt để phân biệt thì quá bình thường, nên tôi đã nghĩ, hay thử không nhìn mà chỉ sờ thì thế nào. Và tôi đưa ra vài loại xe rồi bịt mắt bé lại, chỉ cho bé sờ để cảm nhận đặc trưng của từng loại qua ngón tay. Không ngờ bé cũng dễ dàng đoán ra.

Hiro hiện sở hữu trên 3.000 xe mô hình. Trong số đó, cũng có những loại từ khi mua về Hiro mới chỉ sờ đến một vài lần. Tôi đã chọn ngẫu nhiên từ trong số xe Hiro có ra khoảng 200 chiếc và cho bé ghi nhớ những đặc trưng của xe khi sờ bằng tay. Cùng một hãng xe, cùng một kích cỡ nhưng tùy vào từng công ty sản xuất mini car như Tomica, Maisto, Welly, mà mô hình xe lại khác nhau đôi chút rất nhỏ. Dựa vào loại sơn, tính chất của bánh xe, độ nặng; cũng có khá nhiều yếu tố để căn cứ vào mà

đoán ra tên loại xe. Do đó, nhớ được đặc trưng của chiếc xe đó thì sẽ nhận ra nó dù không nhờ đến sự hỗ trợ của thị giác.

À, bạn thắc mắc sở trường này thì giúp ích được gì thì tôi cũng lúng túng không trả lời được đâu. Nhưng nhà giáo dục Saito Takashi trong một chương trình tivi liên quan đến rèn luyện não phải đã từng nói: “Các bài luyện tập khả năng phân biệt những thứ quen thuộc trong cuộc sống hằng ngày bằng những phương pháp như: không nhìn vào ví hoặc túi xách, chỉ dùng tay sờ để đoán biết các đồng xu 10 yên, 100 yên, 50 yên, cũng có hiệu quả mang lại những kích thích có lợi cho não”. Nên tôi đã nghĩ, cho Hiro nhắm mắt đoán tên xe mini car biết đâu cũng là một kích thích thú vị cho não thì sao. Tôi nghĩ, bạn có thể thử bắt đầu từ những đồ vật, đồ chơi gần gũi có sẵn trong nhà như thú nhồi bông, điện thoại di động, hay là mô hình xe ô tô đều được hết.

CHƯƠNG 2

GIỚI THIỆU

NHỮNG TRẢI NGHIỆM THỰC TẾ

2.8 - Học từ gói xì dầu đính kèm hộp sushi

Thay vì dạy thẳng cho con rằng “ở cửa hàng sushi người ta gọi xì dầu là màu tím đấy”, hãy chuyển nó sang dạng đồ vui.

Đó là câu chuyện vừa xảy ra gần đây. Hiro cực kỳ thích ăn sushi, nhưng từ trước đến nay bé mới chỉ được đi ăn ở cửa hàng sushi băng chuyền. Vì thế tôi nghĩ có lẽ Hiro không biết những cách gọi chuyên của các cửa hàng sushi như “agari” (trà uống kèm trong cửa hàng sushi băng chuyền), “màu tím”, “gừng muối” v.v. là gì. Vì ở cửa hàng sushi băng chuyền, nước uống hay xì dầu khách hàng đều tự phục vụ. Cơ hội để nghe những câu “cho tôi agari” thậm chí còn không có. Tất nhiên cũng có một số cửa hàng sushi băng chuyền dán chữ gari (gừng

muối) lên các túi nhỏ màu hồng nhưng mà số của hàng đó không nhiều.

Nào, quay trở lại chủ đề “gói xì dầu”... Hôm trước, khi tôi mua cơm cuốn hành ở siêu thị, nhân viên bỏ thêm cho tôi gói xì dầu để chấm như tôi yêu cầu. Vì mua về nhà ăn nên cơ hội dùng đến gói xì dầu đấy hoàn toàn không có. Cơm cuốn thì ăn hết rồi, mà gói xì dầu nhỏ vẫn còn sót lại, nằm chỏng chơ trên bàn. Gói xì dầu nhỏ đó có màu tím. (À, nói mới nhớ ra, chắc chắn Hiro chưa biết. Mình sẽ dạy cho Hiro điều này!)

“Này, con có biết ở cửa hàng sushi người ta gọi xì dầu là gì không?”.

“Dạ, không”.

“Đúng như mẹ nghĩ, con không biết thật nhi. Chính gói xì dầu này là lời gợi ý cho con đấy...”.

“Thế ạ? Là cái gì nhi?”.

Vừa nói, Hiro vừa nhìn chằm chằm vào gói xì dầu. Hình như là chàng ta đang cố đọc những gì viết trên gói xì dầu đấy.

“Marue à?” (Tên công ty sản xuất gói xì dầu).

“Sai rồi”.

“Hay là Fukuoka?” (Địa phương mà công ty sản xuất xì dầu này đóng trụ sở).

“Cũng sai rồi”.

(Con mà không thay đổi cách suy nghĩ thì không đoán ra được đâu, Hiro oi!).

“Được rồi, vậy mẹ cho con thêm một gợi ý nhé. Nếu con nhìn gói xì dầu này chỉ trong một khoảnh khắc thôi, con sẽ đoán ra đấy”.

(Vừa nói thế, tôi vừa cầm gói xì dầu đặt ra xa một tí rồi đột ngột cầm lên phẩy qua mặt Hiro).

“Ủi, ùi nghĩa là sao...?” (Có vẻ Hiro đã bị bất ngờ với hành động rất nhanh này của mẹ, bé vẫn đang rất ngạc nhiên).

“Nghĩa là ‘chỉ một khoảnh khắc’ là hiểu ra đấy. Chỉ một khoảnh khắc ngắn thôi”.

“Hả...?” (Hiro vát óc nghĩ).

“Chỉ một khoảnh khắc – như vậy nghĩa là không thể đọc được những chữ nhỏ xiu in trên gói đúng không?” – Tôi gợi ý.

“À... không phải chữ. A... Con hiểu rồi. Hóa ra vậy, màu tím? Là ‘màu tím’ đúng không mẹ?”.

“Chính xác!”.

Và trò đồ vui kết thúc tại đó (cười).

Nếu tôi nói luôn cho con là: “Ồ cửa hàng Sushi nước tương (xì dầu) còn được gọi theo từ chuyên môn là ‘màu tím’ đấy” thì đơn giản thôi. Nhưng vì đây là từ ít dùng trong đời thường nên nói ra ngay thì con cũng chỉ gật gù “À, thế ạ” cho xong, dẫn đến nguy cơ “vào tai này lọt qua tai khác”, dạy rồi cũng thành như chưa dạy vậy. Nhưng nếu đổi sang kiểu đồ vui như thế này, chắc chắn con sẽ không thể quên được.

Tất nhiên, sau cuộc đồ vui vẫn còn chủ đề cho hai mẹ con tiếp tục, đó là cùng tìm hiểu nguồn gốc vì sao lại hình thành cách gọi nước tương là “màu tím” như vậy nữa.

Nhán tiện, có nhiều dị bản về nguồn gốc hình thành tên gọi này, như:

- Vì nước tương nhìn giống màu tím đậm.
- Vì nước tương được làm ra ở núi có màu tím, vùng Tsuchiura ngon nổi tiếng. Nên nhắc đến nước tương là người ta nghĩ ngay đến núi tím, và vì thế mà đặt luôn cho nước tương là “màu tím”.

Những thuyết này đều giải thích cho ta về quá trình dẫn đến cách gọi nước tương là “màu tím” như ngày nay.

2.9 - Tại sao quảng cáo Tabasco^(*) lại lồng bài hát của Antonio Inoki?

Ham tìm tòi, học hỏi đối với mọi thứ là điều quan trọng. Thế giới của con sẽ được mở rộng hơn.

Những cảnh giới thiệu các món ăn đặc sản trong các chương trình thông tin quảng cáo, thường có một bài hát hoặc một đoạn nhạc nào đó được lồng vào. Đoạn nhạc nền đấy chỉ đóng vai phụ giản dị, nên nếu xem một cách lơ đãng thoáng qua thì chẳng ai để ý đến. Nhưng thực ra hầu hết đều có nguyên nhân sâu xa khi nhà sản xuất chọn bài hát đó làm nhạc nền. Suy nghĩ để đoán ra nguyên nhân sâu xa đó trong một khoảng thời gian ngắn là một trò chơi cực kỳ thú vị. Bản thân tôi nghiện trò này từ cách đây khoảng 10 năm, còn Hiro thì mới dạo gần đây.

Có nhiều đoạn nhạc nghe là đoán ra ý nghĩa ngay, nhưng cũng nhiều đoạn phải liên tưởng đến

(*) Tên một hãng thực phẩm, chủ yếu sản xuất nước sốt.

nhiều dữ kiện khác nữa mới đoán được. Tôi liệt kê ra một số ví dụ ứng với từng cấp độ.

→ Để

“Những thứ liên quan đến địa danh, địa điểm”.

- Bài hát “Born in the USA” được lồng vào khi giới thiệu về Mỹ.

- “Hành khúc Urata” được lồng vào khi giới thiệu về vùng Urata.

- Ca khúc “Du ngoạn một mình trên đường” được lồng vào khi giới thiệu về các tỉnh địa hình phía Bắc.

Các trường hợp này, địa danh được đưa ra trong tên bài hát nên dễ dàng đoán ra được.

- Nội dung liên quan về kinh tế hoặc tiền bạc, bài hát “Money, Money, Money” của ABBA hoặc “Money” của Pink Floyd được phát ra.

- Với những cánh quay có người bay trên bầu trời như khi nháy dù hoặc bay bằng điều bay thì bài hát “Sky High” sẽ được lồng vào. Nhân tiện, bài hát “Sky High” còn được biết đến là bài nhạc dùng khi võ sĩ đấm bốc Mil Máscaras bước lên võ đài. Cũng có khi nó được dùng với những câu chuyện

nói về phẫu thuật thẩm mỹ, về những người thay đổi khuôn mặt của mình hết lần này lần khác. Lý do là Mil Máscaras trong tiếng Tây Ban Nha có nghĩa là “nghìn khuôn mặt” (cười).

→ **Hơi khó**

“Nhạc chế, chơi chữ”.

- Bài hát “Call Me (koru mi – cách phát âm của Nhật) của Blondie, hoặc “London Calling (korikoringu)” của The Clash lồng vào khi món kem đá lạnh Kakikori được giới thiệu. (Kori trong tiếng Nhật nghĩa là đá lạnh).

- Khi món “UNI” được giới thiệu, bài hát “With or without you” được lồng vào.

Đây là bài hát nổi tiếng của “U2” = “U • 2” → “U-NI” (số 2 trong tiếng Nhật đọc là ni). Nếu bạn để ý một chút sẽ thấy trong nhiều chương trình khác nhau đi nữa khi món uni được giới thiệu, người ta sẽ phát các bài hát khác nữa của U2 làm nhạc nền.

- Giới thiệu món ăn cay → nhạc mở đầu của bài “Hot Stuff” của Donna Summer (chỉ phát đoạn dạo đầu lúc từ Hot Stuff chưa xuất hiện).

→ Rất khó

Thường là những liên tưởng đến thế giới “kỳ quặc” bên ngoài, nên nếu không có sự hiểu biết nhất định về bối cảnh thì khó mà đoán được.

- Bài hát chủ đề chương trình Project X khi nói về những người kỹ sư nhiệt tâm vượt qua bao gian nan để sáng chế là “Chijo no hoshi” (những ngôi sao trên mặt đất) của Nakajima Miyuki.

Dù chương trình đã kết thúc được gần 10 năm rồi nhưng đến tận bây giờ, đây vẫn là bài hát được ưa dùng cho các chương trình về khai phá, sáng tạo. Có thể tại thời điểm này, bài hát này vẫn chưa đến mức độ khó đoán, nhưng khoảng 10 năm nữa thì tôi không chắc chắn.

- Khi giới thiệu Tabasco hoặc những món ăn có Tabasco thì bài hát chủ đề “Inoki Ban-ba-ye” của Antonio Inoki sẽ được lồng vào.

Với những fan cuồng nhiệt bộ môn đấm bốc những năm đầu thập niên 1980 như tôi vừa nghe là hiểu ngay. Lý do là, vào thập niên 1970, công ty Anton Trading của Antonio xin được quyền nhập khẩu Tabasco vào Nhật Bản. Đây là lần đầu tiên Tabasco bắt đầu được giới thiệu ở Nhật.

- Cánh chiếc mũ bị gió thổi bay → “Mama - Do You Remember” của ca sĩ Jo Yamanaka.

Đây là bài hát nhạc nền của phim “Ningen no shoumei”. Cánh chiếc mũ lá bị gió thổi bay vào trong thung lũng là một cảnh quay ấn tượng nổi tiếng của bộ phim này.

Cũng phải nói qua là đối với trò chơi đoán nhạc nền này, trước khi muốn đoán ra được sự liên quan của bài hát và bối cảnh, mà bạn không biết bài hát đó là gì thì không nói làm gì rồi nhé (cười). Ngoài ra, bài hát thường kết thúc trong vài giây nên rất nhiều trường hợp chịu thua không đoán ra được là bài gì, mà tivi thì đã chuyển sang cảnh khác mất rồi.

Đặc biệt, cha mẹ nào thích nhạc Âu - Mỹ những năm 80 chắc chắn sẽ dễ dàng đoán ra, nên có thể áp dụng đây như một cách dạy con bằng danh từ vốn có. Bạn thấy thế nào khi vừa được cùng xem tivi với trẻ, lại vừa có thể trao đổi một cách thoải mái với trẻ về mọi thứ? Nếu trẻ thấy hứng thú thì hai mẹ con hãy cùng nhau nghe hẳn cả bài hát gốc luôn cũng khá là thú vị đấy chứ.

2.10 - Luôn mở radio khi di chuyển bằng ô tô

Tôi phải khẳng định, radio hơn hẳn DVD, hơn hẳn tivi. Khoa học còn cho rằng radio làm cho đứa trẻ thông minh hơn nữa.

Loại xe tôi đang dùng là Alfa Romeo Spider năm 1998. Tôi mua xe còn mới nguyên tem, nhưng từ đó đến nay cũng 14 năm rồi. Đồng hồ công tơ mét đã vượt qua con số 190.000km.

Cho đến khi Hiro 5 tuổi thì nội thất trong xe chỉ vền vền là đài radio AM/FM, đài cassette(!). Vì thế mà từ khi còn nhỏ Hiro suốt ngày chỉ nghe radio khi ngồi trong xe.

Những năm gần đây, dòng xe gia đình dành cho những nhà có con nhỏ được ưa chuộng là Minivan, Station wagon. Loại xe có gắn màn hình tivi ở ghế sau cũng tăng nhiều. Bố mẹ thường ngồi ghế trước, còn những đứa trẻ thì xem DVD thoải mái ở ghế sau. Đặc biệt những khi tắc đường, chỉ cần bật DVD là bọn trẻ cũng không quấy khóc nữa. (Nhưng cũng vì thực trạng đó mà trẻ chỉ chăm chú vào DVD hoặc phim hoạt hình, ngồi trong xe nhưng hầu như cha mẹ và con không trao đổi với nhau mấy).

Ngược lại, với loại xe chỉ có 2 ghế như của tôi, dù gọi là ô tô nhưng thực ra chẳng có cả ghế sau, cũng không có thiết bị định vị chỉ đường. Những gì có thể nghe được trong xe tóm lại chỉ là radio, đến bây giờ vẫn vậy. (Nhà nghiên cứu về não bộ, ông Mogi Kentaro, cũng khẳng định radio có tác dụng tốt với trí não). Tất nhiên, cũng không phải lúc đầu vì mục đích giúp Hiro thông minh hơn mà tôi cho bé cho nghe radio.

Gần đây, các thiết bị giải trí hầu như chỉ thiên về dùng mắt như DVD, máy tính, điện thoại smartphone. Nếu cứ như vậy, tôi có cảm giác khả năng sáng tạo và quan sát của con trẻ sẽ bị thu chột đi nhiều. Vì DVD hay phim hoạt hình thì không cần tập trung gì, cứ ngồi xem lơ đãng thì cảnh cũng thay đổi liên tục. Không nghe được âm thanh thì chỉ cần nhìn hình cũng đoán ra được nội dung. Nhưng radio thì không như thế.

Trước tiên, đó là với radio nếu không tập trung thì không thể nào nghe ra được. Hơn nữa, khi nghe trên xe lại còn bị nhiều tạp âm khác xem vào. Xe của tôi lại là xe mui trần, không có chức năng cách âm. Dù vậy, nhưng nếu bật volume to thì tôi lại rất

khó chịu, do đó tôi luôn để âm lượng ở mức vừa đủ tập trung một tí là nghe được. Lớn lên trong môi trường như vậy, hai mẹ con lại thường xuyên di chuyển bằng ô tô hàng giờ liền nên có lẽ từ lúc còn nhỏ Hiro đã hình thành được “đôi tai radio” chăng? (Cười).

Thực ra chỉ cần bạn để ý một chút thì dù vừa nhìn cảnh bên ngoài, vừa đoán loại xe đi ngang qua mà tai vẫn tập trung được để nghe radio, để biết người ta đang nói cái gì; ca sĩ nào đang hát; bài hát đang phát là gì; đoán xem tiếng Anh đang nói là phong cách Anh hay Mỹ... Và tất nhiên, sẽ có nhiều “danh từ vốn có” xuất hiện trên radio. Tên sản phẩm, tên nhãn hiệu, tên cửa hàng, địa chỉ, nhà ga gần nhất... Có thể trên tivi cũng xem được, nhưng Hiro thường bảo “quảng cáo trên tivi vẫn khác so với radio mẹ nhỉ”.

Quảng cáo trên radio đa phần là do các địa phương làm. Do đó, dù đều là quảng cáo về ô tô, thì trong khi trên tivi chủ yếu là do chính “công ty ô tô Toyota” thực hiện, còn trên radio lại do các cửa hàng bán buôn, bán lẻ như Toyota Tokyo, Toyota Kanagawa làm chủ.

Có một điểm nữa khiến tôi cảm thấy con mình thật giỏi đó là, Hiro chỉ cần nghe 1, 2 lần đoạn nhạc dạo của quảng cáo thì lần sau hễ radio vừa phát đoạn dạo đầu là thằng bé biết ngay đó là quảng cáo về thứ gì và nói một cách chắc chắn: “A, đây là quảng cáo của...”. Còn tôi, chỉ nghe phần dạo nhạc thì thường chưa thể biết được cái gì nên khi nào cũng phải nghe vào bài mới nhận ra được. Những lúc đó tôi thường hưởng ứng: “Ồ! Hiro nói đúng rồi nhì. Hiro giỏi thật!”.

Trên radio thông thường là phát cả bài hát, tức là từ đoạn dạo đầu cho tới hết bài nên đến nay không biết bao lần tôi bị ngạc nhiên về khả năng đó của con rồi. “Tại sao mới chỉ nghe phần dạo mà con đã hiểu đây là bài gì rồi thế?”. Hiro trả lời: “Thì con cảm nhận được tiếng đệm đàn của đoạn sau luôn mà”. Hóa ra là vậy. Đúng là “đôi tai radio?” hay là “Bộ não radio?” thật tuyệt vời!” (Cười).

Vào năm 2006, dưới sự giám sát của giáo sư Itagura Toru khoa Não và Thần kinh học trường Đại học Y Wakayama, đài TBS đã tiến hành chương trình dài kỳ giới thiệu về nhiều công dụng tuyệt vời mà radio mang lại cho não. Tôi xin trích một phần nội dung đã được giới thiệu trong chương trình:

- So sánh não bộ của những người chỉ chơi game điện tử với những người thường nghe radio cho thấy: khi chơi game thì chỉ di chuyển tay và mắt, do đó não chỉ hoạt động ở mức độ đủ để xử lý những thông tin mà mắt mang lại. Bởi thế chức năng của não bị giới hạn chỉ trong một phạm vi hẹp. Trong khi đó, dù chỉ nghe radio một cách vu vơ đi nữa, hoạt động của não vẫn vô cùng hoạt bát.

- Người nghe radio thì phải phán đoán nội dung dựa vào những thông tin nhận được chỉ từ tai, do đó não phải hình dung lại các hình ảnh đó trong đầu
→ khu vực thị giác của thùy chẩm được kích hoạt
→ khu vực ngôn ngữ của thùy thái dương để lý giải ngôn ngữ cũng hoạt động một cách hoạt bát. Cứ như thế các thùy khác của bộ não như thùy trán, thùy đỉnh cũng được huy động, dẫn đến toàn bộ não đều được kích hoạt.

- Trong cuộc sống thường ngày, đa số chúng ta đều quá phụ thuộc vào những thông tin nhận được từ mắt. Tuy nhiên, nếu quá ưu tiên cho thông tin nhận từ mắt thì gây tác hại là não không có được những cơ hội tưởng tượng ra các tình huống mà đôi khi bị thị giác đánh lừa. Trong khi đó, radio thì không bị bó buộc trong những giao ước với thị giác,

cùng một từ và âm thanh nghe được nhưng mười người thì mười kiểu tưởng tượng, do đó tâm trí được thỏa sức bay nhảy hoạt động.

- Những liên tưởng hình thành khi nghe radio sẽ được thực hiện tại một khu vực gọi là “vùng liên hợp của não”. Đây là vùng chỉ có ở bộ não của con người. Do đó ảnh hưởng mà radio mang lại cho hoạt động của não với ý nghĩa để rèn luyện vùng liên hợp nhờ liên tưởng, cao hơn nhiều so với những trang thiết bị mà chỉ dùng đến mắt khi sử dụng.

- Đọc sách cũng là một phương pháp hay để rèn luyện vùng liên hợp nhưng đọc sách thì cần thời gian dài do đó mắt dễ bị mệt. Những người đã có tuổi thì thị lực cũng suy giảm nhiều, nên dẫu muốn cũng khó mà đọc được. Những lúc như vậy, nếu có radio thì bạn chỉ cần nghe radio thôi là đã rèn luyện được cho não rồi.

Hơn nữa, tôi sẽ giải thích cho các bạn thêm về hiệu quả của radio nhìn từ quan điểm giáo dục trẻ thơ như sau:

Trước tiên, nhìn từ hiện trạng “những đứa trẻ dễ nổi cáu” ta thấy, nếu trẻ nhỏ suốt ngày chỉ chơi các trò chơi điện tử trong suốt thời gian dài, chức

năng của khu vực trước trán của não – hay còn gọi là phần để giúp con người biết cảm thông, biết đối xử tốt với người khác – sẽ bị thoái hóa một cách trầm trọng. Còn nghe radio thì nhờ luôn luôn phải liên tưởng nên tất cả các phần của não, bao gồm cả khu vực trước trán giúp não đều được hoạt hóa, do đó phòng tránh được “thương tật phát sinh do sử dụng quá một phần nào đó của não” như “phần não chỉ để chơi game” chẳng hạn.

Hơn thế nữa, tôi cũng gợi ý rằng, trau dồi cho con từ thuở nhỏ một quan điểm: hãy nhìn sự việc, sự vật bằng cả những thông tin mà mắt không nhìn thấy được sẽ mang lại hiệu quả cả trên phương diện giáo dục lẫn giá trị nhân sinh cho con.

Tuy vậy, giáo sư Itagura cũng nói thêm rằng: “Nếu chỉ thi thoảng chơi thì cũng là một cách giúp trẻ thay đổi không khí, nên không cần phải làm quá lên là tịch thu hết máy chơi game của con làm gì. Hãy dạy con rằng dù làm gì cũng cần giữ sự cân bằng là được”.

Cá nhân tôi thấy các thông tin trên thực sự rất có ích cho những cha mẹ có con nhỏ, hi vọng các bạn có thể tham khảo được ít nhiều.

2.11 - Tròn 2 tuổi: chữ đầu tiên Hiro đánh ra trên máy tính là “TOMICA”

Trẻ sẽ bắt chước những gì cha mẹ làm. Do đó việc sắp xếp cho trẻ môi trường tốt là rất quan trọng.

Tôi thường làm việc trên chiếc bàn để ở phòng khách. Vì thế máy tính của tôi luôn để ở trạng thái đang hoạt động. Từ khi còn nhỏ, Hiro thường ngồi bên cạnh và cùng nhìn vào màn hình vi tính với tôi. Tôi luôn cho phép bé được tự do chạm vào máy. Không biết có phải nhờ thế không mà từ năm 1 tuổi Hiro đã đọc được hết mặt chữ của chương trình lớp 1. Trên bàn phím vi tính thì chỉ in những chữ viết hoa nhưng nếu ấn vào thì cũng sẽ ra những chữ viết thường nữa. Nhờ thế bé cũng tự nhiên nhớ được sự liên quan giữa chữ hoa và chữ thường. Tôi nghĩ bé đã nhớ tên các loại xe từ mặt chữ in hoa.

Có thể bạn sẽ hoài nghi rằng “Mới 1 tuổi rồi mà đã cho dùng máy vi tính rồi á?”. Nhưng bạn thấy đấy, thời đại này nhiều nhà cho con chơi các loại máy tính bảng như iPad từ rất sớm mà. Hiro chỉ khác ở chỗ, khi bé còn nhỏ thì các loại máy đó chưa ra đời, nên loại máy tính mà Hiro được sờ vào chỉ là máy tính xách tay hiệu Vaio của tôi mà thôi.

Vì tôi thường xuyên sử dụng máy này cho công việc nên từ nhỏ Hiro đã được dạy rằng: “Đây là thứ quan trọng với mẹ. Phải dùng một cách cẩn thận”. Bé hoàn toàn không hề có những hành động kiểu như đập bàn phím ầm ầm, sờ khắp màn hình tinh thể lỏng, hay là gấp mó máy tùy tiện. Chính vì thế tôi cho bé được sử dụng máy một cách thoải mái.

Tất nhiên, điều mà bé hứng thú là các trang web về ô tô. Khi click vào trang chủ của Yahoo, sẽ thấy bên góc phải có nhiều quảng cáo về ô tô. Hiro rất thích nháy chuột vào đó để thấy trang web quảng cáo ô tô chạy ra, từ đó lại có thể mở ra được nhiều trang mới nữa.

Đây là chuyện xảy ra khi Hiro vừa được 2 tuổi. Lúc đấy, bé đang chơi tha thẩn một mình với máy tính. Tôi vô tình nhìn sang thì thấy trên màn hình là trang chủ của Tomica.

- Ô, sao trang Tomica lại chạy ra nhỉ?

Trong khi đó, Hiro thì đang vui sướng vừa xem vừa nói: “Mẹ ơi, có Tomica này!”. Những trang quảng cáo tôi vẫn thường mở chắc chắn không có của Tomica. Vậy tại sao lại chạy ra được nhỉ?

Được một lúc khi Hiro không chơi máy tính nữa, tôi lại gần màn hình. Trên màn hình vẫn là trang

của Tomica. Tôi rất tò mò không hiểu vì sao Hiro lại mở được trang này ra nên thử ấn nút “Quay lại” để xem thao tác trước đó là gì. Màn hình quay về trang chủ mặc định của Yahoo vốn có sẵn từ đầu... Tôi nhìn kỹ thì phát hiện ở mục “Tìm kiếm” đã có đánh ba chữ “TOMICA” ở đó. Không thể tin được? Sao lại có chuyện này?

Lúc đó, bên cạnh máy vi tính có một chiếc Tomica hơi cũ đã bị lật úp. Thì ra thằng bé đã vừa nhìn chữ khắc trên mô hình ô tô Tomica ở mặt sau, vừa đánh vào vi tính để “tìm kiếm”. (Nhân tiện nói thêm, chữ khắc ở mặt sau của Tomica cũ của những năm 70-80 này không phải là chữ to mà là chữ bé xíu).

“Con đã nhìn từ đây để đánh vào phải không?”- Tôi hỏi.

“Vâng”.

Lúc đó Hiro 2 tuổi. Những chữ cái đầu tiên trong đời mà bé đánh ra trên mục “tìm kiếm” của máy tính là TOMICA (cười).

Thời điểm đó tôi đã nghĩ con của mình giỏi quá, nhưng bây giờ khi nghĩ lại tôi hiểu ra lúc đó trong môi trường vừa là bắt chước vừa là chơi, chỉ là tình cờ bé đánh vào và tình cờ trang web đó hiện ra mà

thời. Tuy vậy, việc chuẩn bị sẵn môi trường để bé được tiếp xúc một cách tự nhiên với chữ cái từ lúc còn bé chính là yếu tố then chốt ở đây. Tôi cảm giác rằng làm như vậy bé sẽ không bị gò ép trong ý thức rằng phải “học” mà có thể vui chơi được với chữ viết một cách tự nhiên.

2.12 - Thích đọc sách, hát hay, biết giúp đỡ người khác, ham học hỏi...

Muốn dạy con thành một đứa trẻ như vậy, hãy bắt đầu từ việc cha, mẹ cũng thích thú với điều đó.

Việc sử dụng nhiều danh từ vốn có trong khi trò chuyện với Hiro, để bé dần yêu thích và hiểu rõ về danh từ vốn có, vốn dĩ vì tôi cũng thích học danh từ vốn có. Nói “thích” thì cũng không hẳn, đúng hơn vì tôi nghĩ cần thiết phải “hiểu chính xác”. Tính chất công việc nhà báo của tôi không cho phép sự nhầm lẫn dù là tên công ty, tên loại xe hay tên người.

Lúc Hiro khoảng 2 - 3 tuổi, một tháng hai lần chúng tôi thường đi chơi với các thành viên khác trong “Câu lạc bộ nuôi dạy con của địa phương” gọi là “Dạy con khỏe, con ngoan” do Phòng báo hiểm quận Midori thành phố Yokohama tổ chức.

Lúc đó, Hiro không thích hát lắm nên lúc nào tôi cũng ao ước: “Hiro ơi, con hát nhiều hơn đi!”. Ở câu lạc bộ, dù tất cả mọi người đều hát đi nữa Hiro cũng không mấy tích cực tham gia.

Một ngày nọ, tôi tâm sự điều đó với một người mẹ khác cũng là thành viên trong câu lạc bộ. Cô ấy vốn xuất thân từ khoa thanh nhạc của Nhạc viện. “Hiro nhà mình không bao giờ chịu hát. Bé M. (con của người bạn đó) hát hay làm mình ghen tị quá. Phải làm cách nào thì thằng bé mới thích hát được nhỉ?”.

Lúc ấy người bạn ấy đã hỏi lại tôi rằng: “Thế Kumi có thường hát lên trước mặt Hiro không?”. “Hả? Mình á? Hát trước mặt Hiro...?”. Khi bị hỏi như vậy tôi mới nhận ra hình như tôi chưa bao giờ từng hát trước mặt Hiro.

“Nếu mẹ thích ca hát đứa trẻ chắc chắn cũng sẽ thích ca hát theo thôi” – người bạn đấy đã nói với tôi như vậy. Hóa ra là vậy. Quả thật, bé M. rất thích hát. Có lẽ vì bé đã được mẹ hát cho nghe rất nhiều. Tôi chơi piano thường xuyên, cũng không phải là ghét ca hát. Nhưng không hiểu sao chưa từng bao giờ hát trước mặt Hiro cả... (“chỉ biết nói suốt ngày” – kiểm điểm).

Từ đó đến nay đã 10 năm. Những cơ hội tiếp xúc với nhiều người mẹ khác nhau đã giúp tôi cảm nhận một cách sâu sắc rằng mẹ yêu thích gì thì đứa trẻ cũng sẽ thích cái đó. Mẹ thích đọc sách thì con sẽ thích sách. Tự bán thân đứa trẻ sẽ say sưa với sách. Con của một người mẹ có thói quen hằng ngày trích ra 1 tiếng để đọc báo thì từ thuở bé đứa trẻ đã say mê với việc đọc báo. Có một người mẹ luôn thích tự tay làm các loại bánh trái, đồ ăn thì dù là đứa bé trai đi nữa từ bé đã cũng biết tự tập nấu ăn rồi.

Con trẻ sẽ thích những thứ mà mẹ thích. Bởi vì đứa bé nào cũng thấy hứng thú khi được cùng mẹ làm việc gì đó.

Nói đến đây tôi nhớ ra, lúc Hiro khoảng 4, 5 tuổi bé thấy rất vui khi học từ vựng cấp độ 2 với tôi, hơn là tự ngồi một mình làm bài tập tiếng Anh của Kumon. (Mặc dù về mặt nội dung từ vựng cấp độ 2 khó hơn, phát âm cũng khó hơn bài tập của Kumon nhiều).

Chính vì thế, nếu người mẹ có mong ước: “Giá mà con mình thích ...” thì trước tiên chính bản thân người mẹ phải đi tiên phong bỏ thời gian và tâm sức vào điều đó trước. Đứa trẻ sẽ thích cái gì, tài năng của bé sẽ phát triển đến đâu... tất cả đều phải bắt

dầu từ chữ “duyên có”. Với các bé còn nhỏ, nhiều khi người mẹ vẫn mang lại cho con “duyên có” đó dù mẹ không ý thức đi chăng nữa.

2.13 - Hãy thử suy luận thật nhiều thông tin chỉ từ tựa đề một bài báo

Khả năng quan sát, nhận biết, tưởng tượng... có thể suy luận ra được nhiều điều thú vị chỉ từ một bản tin ngắn.

“Khi định sửa lại cánh cửa ô tô đóng chưa khít, người phụ nữ đâm vào góc rẽ và bị văng ra khỏi ô tô do cửa bị bật ra”. Người tìm ra mẩu tin này trên internet là tôi. Tôi liền nhanh chóng thông báo cho Hiro biết.

“Hiro ơi, mẹ vừa đọc được tin một người phụ nữ bị chết do đang lái xe thì với sang định đóng lại cánh cửa chưa đóng chặt, và bị đâm vào góc rẽ. Cửa bị bật mở khiến cô ấy bị văng ra theo đấy”.

“Ôi, vậy là vì cô ấy không chịu được lực ly tâm rồi mẹ nhỉ”.

“Nhưng con nghĩ xem, nếu cô ấy mà cài dây an toàn thì chuyện này chắc chắn không xảy ra rồi”.

“Biết đâu xe cô ấy là loại không có dây an toàn thì sao?”.

“Thế á? Con xem bây giờ còn loại xe nào mà ghế phụ không có dây an toàn nữa đâu? Thời đại này rồi mà”.

“Loại xe gì hả mẹ?”.

“Người ta không ghi rõ, nhưng mẹ đoán là loại xe nhỏ thôi”.

“Thế con biết rồi. Có thể là Midget. Loại Midget cổ, là loại xe xuất hiện trong phim “Always: Sunset on the Third Street”. Hoặc cũng có thể là Subaru 360. Đúng rồi. Máy loại đấy đâu có dây an toàn đâu mẹ. Bây giờ vẫn còn nhiều người dùng xe đấy mà”.

“Ồ, thì cũng có thể đấy...”.

Đấy, chúng tôi thường dùng cách đấy để cho trí tưởng tượng của mình bay cao mãi, vừa trao đổi vừa suy đoán. Tất nhiên không phải ngày nào cũng làm nhưng nói chung 3 ngày 1 lần lại chơi trò này. Ban đầu tôi không đọc hết nội dung bài báo, mà chỉ nhìn qua tiêu đề. Sau đó hai mẹ con “dựa trên những sự thực nhận được chỉ từ con chữ” để thi xem mình suy luận được chừng nào, đặt ra được bao nhiêu giả

thuyết cho đến khi nào suy luận đúng được thực tế thì thôi (cười).

Và tất nhiên, một việc quan trọng đó là khi câu chuyện đã trao đổi xong thì phải tra cứu xem kết quả thực tế là thế nào. Đây là điều phải làm, không thể quên được.

2.14 - Nếu bạn nghĩ con mình xuất chúng, hãy kiểm tra xem sao!

Dù là việc nhỏ nhặt cha mẹ vẫn phải xác nhận xem có chính xác không. Sau đó hãy khen ngợi con.

Bộ phim “Hula Girls”^(*) được giới thiệu cùng trong chương trình có bản tin: “Khu nghỉ dưỡng Super Hawaii” ở thành phố Fukushima đã khôi phục và mở cửa trở lại sau những ảnh hưởng nặng nề của thiên tai”.

Tôi đã từng xem phim này. Đột nhiên tôi nhớ ra mẹ tôi gần đây thường tải các bộ phim trên mạng về iPad để xem, nên buột miệng lầm bầm:

(*) Một phim điện ảnh Nhật Bản được công chiếu toàn quốc vào tháng 9 năm 2006.

- Không biết bà ngoại đã xem phim này chưa nhi?

Ngay lập tức, Hiro trả lời:

- Bà xem rồi đó mẹ!

- Thật à? Bà xem phim này ở đâu chứ?

- Trên chuyến bay từ Mỹ về Nhật. Là chuyến bay của hãng hàng không Singapore.

- Ôi thế à? Con nhớ được cụ thể thế cơ à, giỏi nhi!

- Đợt đấy là tháng 3 năm 2007 mẹ ạ.

- Ồ, năm 2007 à?

- Vâng, bộ phim này được trình chiếu trước đó một thời gian ngắn. Hình như là mùa thu năm 2006.

- ... (Sao thằng bé nhớ được đến tận đấy nhi?)...

Trẻ con thường nhớ được đến cả những chi tiết tỉ mỉ như “vì sao lại như thế”. Những lúc như thế này, tôi thường nhất định sẽ kiểm tra lại xem lời con nói có chính xác hay không. Việc bà ngoại đã xem bộ phim này có lẽ là đúng.

Trước tiên, tôi xem lại các vé máy bay đã từng dùng trước đó. (Tôi có tính thường giữ lại, không vứt những thứ lặt vặt như thế này). A, thấy rồi.

Đúng là có cuống vé tháng 3 năm 2007. Mà còn đúng là của hãng hàng không Singapore nữa chứ. Hiro nhớ giỏi thế!

Tiếp đó, tôi tra xem bộ phim “Hula Girls” công chiếu vào thời gian nào trên wikipedia. Thì... có ngay bài báo ghi thời gian công chiếu là tháng 9 năm 2006. Việc Hiro nhớ “khoảng mùa thu năm 2006” là chính xác.

Cuối cùng, tôi nói với Hiro: “Con giỏi quá. Những gì con nhớ đều chính xác hết”. Hiro chỉ cười khúc khích. Cu cậu làm bộ mặt như muốn nói rằng: “Con đã bảo đúng thế mà! Vì con nhớ rõ mà!”.

Những lúc thế này chắc chắn tôi luôn xác nhận lại “bộ nhớ thần kỳ” của Hiro. Trí nhớ của Hiro có thật chính xác không? Khoảnh khắc khi xác nhận được những điều Hiro nói là chính xác, tôi cảm thấy hạnh phúc vô cùng.

2.15 - Học từ tờ hướng dẫn sử dụng bộ đồ ngủ trong quán trọ Kanpo

Hãy biến mọi thứ thành câu đố để kiểm tra khả năng đọc hiểu và ghi nhớ.

Hai năm trở lại đây, ba thể hệ trong gia đình tôi (mẹ tôi, tôi và Hiro) là khách quen của quán trọ Kanpo, thành phố Aso, tỉnh Kumamoto. Quán trọ này có dịch vụ cho mượn miễn phí đồ yukata và samue^(*). (Tất cả quán trọ Kanpo trên toàn quốc hình như đều có dịch vụ như thế này). Hơn thế nữa, khách hàng có thể chọn kiểu mình thích từ 6 kiểu dáng và màu sắc khác nhau.

- Hiro, con hãy nhìn tờ giới thiệu này trong 30 giây.

- Ồi, cái gì thế ạ? (Hiro kêu thế nhưng vẻ mặt bé lại rất vui sướng ghé lại gần để nhìn).

- Con chỉ được nhìn 30 giây và phải nhớ nhanh nội dung ghi trên đấy.

- Ha ha, được thôi mẹ!

Hết 30 giây. Tôi bắt đầu hỏi.

“Đồ samue có 6 màu và 6 kiểu dáng”. “Sự liên quan giữa cỡ đồ và chiều cao người mặc”. Tất nhiên, tôi cũng chỉ hỏi quanh mấy việc đấy thôi. Nhưng ngay từ đầu, tất nhiên tôi sẽ không hỏi những câu đơn giản như vậy rồi (cười). Câu hỏi đầu tiên của tôi là:

(*) Tên một loại trang phục truyền thống của Nhật.

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

- Tại sao quán trọ lại cho khách hàng mượn đồ samue miễn phí?

Hiro trả lời ngay:

- Vì muốn khách hàng có được sự thoải mái hơn nữa khi đến đây.

-Ồ, chính xác! Tiếp theo. Trường hợp nào không được mượn miễn phí?

- Trẻ con dưới 6 tuổi.

- Vậy, tiền đặt cọc lúc đấy là bao nhiêu?

- 200 yên!

Đấy, kiểu kiểu như thế.

- Khi muốn mượn đồ samue thì làm thế nào?

- Chọn màu và cỡ rồi gọi đến lễ tân theo số 9.

- Cần chú ý gì khi mượn?

- Số lượng có hạn nên thỉnh thoảng sẽ có trường hợp hết màu và cỡ mình yêu cầu.

Đến đây, Hiro trả lời hoàn hảo hết. Và cuối cùng là những câu hỏi liên quan đến màu sắc hoặc kích cỡ ví dụ như:

- Màu gì thì hoa văn phần trên và dưới khác nhau? Chiều cao của size M là bao nhiêu?

Tiện thể, cách đặt câu hỏi này nếu là tiếng Anh thì tương tự như kiểu ra đề của TOEIC^(*) phần 7 đúng không. (Đề thi TOEIC gồm có 7 phần, phần 7 là phần đề đọc hiểu).

Vì vậy, không chỉ giới hạn trong chủ đề mấy bộ quần áo (cười), mà bạn có thể vận dụng biến nó thành trò chơi liên quan đến chủ đề khác nữa, theo phong cách “Tập làm TOEIC phần 7”.

2.16 - Những chuyện không đầu không cuối mang phong cách TOEIC phần 2

Ngay cả những kỳ thi cam go, căng thẳng đôi khi cũng biến thành chủ đề để chọc cười nhau.

Tiếp theo phần 15, việc biến TOEIC thành đề tài để chơi còn được biến tấu như sau: “Hỏi nhau một

(*) TOEIC (viết tắt của Test of English for International Communication – Bài kiểm tra tiếng Anh giao tiếp quốc tế) là một bài thi nhằm đánh giá trình độ sử dụng tiếng Anh dành cho những người sử dụng tiếng Anh như một ngoại ngữ (không phải tiếng mẹ đẻ), đặc biệt là những đối tượng muốn sử dụng tiếng Anh trong môi trường giao tiếp và làm việc quốc tế. Kết quả của bài thi TOEIC phản ánh mức độ thành thạo khi giao tiếp bằng tiếng Anh trong các hoạt động như kinh doanh, thương mại, du lịch...

câu hỏi gì đó, rồi tự trả lời bằng một câu hoàn toàn không liên quan gì”.

Đề thi TOEIC có phần 2 là phần nghe, bạn phải nghe một mẫu hội thoại ngắn, và chọn ra đáp án tự nhiên nhất đối với câu hỏi xuất hiện trong bài hội thoại từ trong 3 đáp án đề thi cho sẵn. Ví dụ, tôi sẽ hỏi Hiro:

- Tối nay ăn gì nhỉ? Thịt nướng có được không?

Và ngay sau đó tôi lập tức tự trả lời:

- Ôi, mẹ phải đi mua giấy ăn nữa rồi mới về được.

Lúc đấy, Hiro sẽ cười chọc tôi:

- Kìa mẹ!!!! Đây chẳng phải là câu trả lời sai theo phong cách đề thi phần 2 của TOEIC sao!

Và thế là 2 mẹ con cùng ôm nhau cười khoái trá (cười).

Kỳ thi TOEIC hay kỳ thi kiểm tra năng lực tiếng Anh đều là những kỳ thi khó khăn, phải học hành nghiêm túc mới có thể thi đậu được. Thế nhưng trong quá trình học và thi, sẽ có những lúc thi mãi mà không đậu, hoặc thi bao nhiêu lần cũng không vượt qua mục tiêu mình đặt ra. Những lúc đó tâm trạng cũng nặng nề theo. Nhưng chính những lúc

như thế, hãy lấy kỳ thi đó thành đề tài chọc cười xem sao. Ví dụ, đề nghe của kỳ thi tiếng Pháp có phương pháp ra đề và giọng đọc đề bài hơi đặc biệt, vậy nên thi thoảng hai mẹ con tôi lại đưa ra để nhại theo, thi xem ai nhại lại giống hơn. Thậm chí còn ganh đua một cách nghiêm túc đấy.

Hoặc là, trong phần thi của đề thi viết, cũng của kỳ thi tiếng Pháp, luôn dùng những bức tranh trông khá đẹp và tự nhiên. Những chiếc ô tô xuất hiện trong đề không hiểu sao phần nhiều là Subaru Legacy. Nên hai mẹ con chúng tôi thi thoảng lại nghiêm túc suy nghĩ để tìm ra lý do tại sao lại như vậy (cười). Chẳng hạn, lý do có thể vì người vẽ những bức tranh này đi xe Legacy? (Có vẻ lý do không thú vị mấy nhi (cười), và kết thúc ở kết luận đó...).

Ngoài ra, chúng tôi còn có cá trò chơi như dịch những câu thành ngữ tục ngữ xuất hiện trong đề thi chữ Hán sang tiếng Anh, hoặc tra nghĩa của những câu thành ngữ đó bằng từ điển tiếng Anh rồi suy luận ngược lại với nghĩa đó thì chuyển sang chữ Hán là gì...

Chúng tôi cũng thường giá vờ làm phỏng vấn thử bằng tiếng Anh. Có một thời kỳ mãi mà không

thi đậu được kỳ thi nâng lực tiếng Anh chuẩn bị cấp độ 1 (thi 4 lần mà không đậu) nên trước kỳ thi không khí thực sự rất căng thẳng. Nhưng tôi nghĩ, “cần phải rèn luyện trước cho Hiro về không khí kỳ thi thật, nên chúng tôi quyết định thử làm bài phỏng vấn, tưởng tượng ra mình khi đã thi đậu rồi”. Và hai mẹ con đều vừa cười rất khoái chí vừa làm thử phỏng vấn giống như trong kỳ thi thật. (Thực ra, sau buổi thử làm phỏng vấn này, Hiro cuối cùng đã thực sự thi đậu kỳ thi chuẩn bị cấp độ 1 cam go đấy).

Vì thế, các bậc cha mẹ hãy cùng con làm mọi thứ một cách vui vẻ và thú vị. Thỉnh thoảng cũng nên tưởng tượng ra cảnh mình đã đạt được đến mục tiêu đặt ra để rèn khả năng tưởng tượng. Bởi tôi nghĩ rằng, tâm thế luôn lạc quan hướng về phía trước sẽ chứa đựng sức mạnh gọi đến cho mình cả sự may mắn nữa.

Lần đầu tiên thi TOEIC: Hiro 6 tuổi. Mẹ 43 tuổi.

Lần đầu tiên Hiro thi TOEIC là tháng 7, năm lớp 1. Vào mùa thu của năm trước đó (tức là khi bé học mẫu giáo 5 tuổi), Hiro đã thi đậu kỳ thi tiếng

Anh cấp 2. Tôi đánh giá phải mất một thời gian dài nữa bé mới thi được cấp độ 1 nên trong thời gian ôn luyện đó kiếm một kỳ thi nào đó cho bé thi tạm. Và đây là nguyên do để Hiro bắt đầu thi TOEIC.

Vào năm trước đó, Hiro đã thi TOEIC Bridge. Thực ra lúc đó tôi nghĩ, đằng nào kỳ thi năng lực tiếng Anh cấp 2 (đã thi vào mùa thu) chắc chắn cũng trượt thôi. Mà năm này Hiro đã thi đậu một cách suôn sẻ từ cấp độ 4 (cấp độ chuẩn bị) lên cấp độ 2 nên tôi không hề muốn năm 2006 của Hiro lại kết thúc với kết quả là “thi trượt” cấp độ 2. Và đó là lý do tôi đăng ký cho bé thi TOEIC Bridge.

Trong khi tôi đang vội vã, cuống lên tìm, không biết có kỳ thi nào còn kịp nộp hồ sơ dự thi nữa không thì tìm ra được kỳ thi TOEIC Bridge trước khi hết hạn 2 ngày. (Mặc dù rút cục Hiro lại đậu kỳ thi cấp độ 2 với số điểm suýt soát như một kỳ tích vậy).

Cũng giống với TOEIC, kỳ thi TOEIC Bridge không cho phép bất kỳ ai ngoài thí sinh dự thi ra vào tòa nhà tổ chức kỳ thi cả. Tôi trao Hiro cho nhóm hỗ trợ của kỳ thi ngay tại lối vào tòa nhà, và rồi một mình lang thang ngoài tòa nhà đợi con thi xong. Một tiếng rưỡi sau, Hiro nhảy chân sáo ra với

khuôn mặt tươi cười hơn hờ cùng với các nhân viên phục vụ kỳ thi. “TOEIC Bridge vui quá mẹ ạ! Các chị giám thị rất hiền! Con lại muốn thi tiếp nữa!”

Trong phần giới thiệu về kỳ thi TOEIC Bridge này có ghi lời tư vấn rằng: “Nếu bạn trả lời được trên 90% câu hỏi của kỳ thi này, và được trên 160 điểm thì có thể thử đăng ký thi TOEIC xem thế nào”. Vì thế, nguyên cố dẫn Hiro đến với TOEIC thực ra chỉ đơn giản vì lúc đấy còn đang hứng nên hai mẹ con đều nghĩ: “Chà, nếu vậy lần tới mình cũng thi TOEIC thử cái cho biết” mà thôi.

Lần đầu tiên Hiro thi TOEIC cũng là lần đầu tiên tôi thi TOEIC. Bởi vì có con nhỏ tham gia thi nên ban tổ chức chuẩn bị cho hai mẹ con một phòng thi riêng. Hội trường thi là một trường đại học trong thành phố Yokohama. Trong một phòng thi vô cùng lớn, 2 giám thị trông thi 2 thí sinh là tôi và Hiro. Hai mẹ con ngồi cách nhau khoảng 5m. Kỳ thi này Hiro được 450 điểm, còn tôi được 680 điểm.

Đấy là khởi đầu cho những thử thách sau này của hai mẹ con. Tôi quyết tâm rất cao để vượt qua mốc 800 điểm. Bởi vậy tôi nghĩ bụng, cho đến khi mình đạt được mục tiêu đó thì cử cho Hiro thi thử

cùng coi như là cho biết cũng được. (Nhưng năm sau đó, tôi thi ở phòng đại trà, còn Hiro thi ở phòng dành cho bé dưới 11 tuổi gọi là “Hội trường thi dành cho trẻ nhỏ”).

TOEIC ở mọi cấp độ đều có quy định nghiêm ngặt là ngoài thí sinh dự thi không ai được đặt chân vào cá trong khuôn viên tòa nhà. Cách đây 3 - 4 năm khi đó chỉ mình tôi thi còn Hiro năm đó không thi. Tôi đã không nghĩ kỳ thi có những nguyên tắc khó như vậy nên báo Hiro: “Con ngồi ở ghế đọc sách và đợi mẹ thi xong nhé”, rồi để Hiro ngồi lại ghế trong khuôn viên tòa nhà của trường đại học đó.

Nhưng, trước khi kỳ thi bắt đầu được 15 phút, giám thị của TOEIC đến vị trí tôi ngồi và nói: “Ngoài thí sinh dự thi, không ai được vào trong khuôn viên tòa nhà. Đề nghị chị dẫn cháu ra ngoài khuôn viên tổ chức kỳ thi!”

Há???? Gì mà khó thế chứ! Trước khi kỳ thi bắt đầu 13 phút mà báo dẫn đưa trẻ 8 tuổi ra khỏi khuôn viên tòa nhà tổ chức thi thì có quá đáng quá không? Tôi nghĩ vậy nên phản ứng lại một cách hơi khó chịu. Tuy nhiên ý kiến của tôi bị phủ quyết ngay một cách không thương tiếc. (Thậm chí, sang

ngày hôm sau, tôi còn bị ban tổ chức kỳ thi gọi điện phê bình nữa chứ).

Không còn cách nào khác, lúc ấy tôi đành đứng dậy dẫn Hiro ra ngoài. Lúc ấy, chúng tôi đến bằng xe riêng của gia đình và đậu xe ở bãi đậu xe nên tôi đưa cho Hiro chìa khóa xe và dặn dò: “Xin lỗi con trai, con tự đi một mình xuống núi và đến chỗ mình đã đậu xe được không? Vào trong xe chờ mẹ nhé”. (Nếu ở Mỹ thì chắc bố mẹ đã bị bắt rồi đấy (cười)!).

Hiro trả lời: “Vâng, con hiểu rồi. Khi nào xong mẹ điện thoại cho con nhé. Mẹ cố lên nhé!”, rồi một mình bắt đầu “xuống núi”. (Vì trường đại học đó có khuôn viên nằm trên một ngọn núi). Cũng vì lý do đó, nên từ sau lần ấy, đành phải hai mẹ con đều dự thi dù Hiro chỉ thi với tính chất thử cho biết...

Thành tích của Hiro, thời điểm năm lớp 3, chỉ loanh quanh ở mức trên dưới 550 điểm. Thi bao nhiêu lần thì số điểm cũng không thay đổi mấy. Nhưng sau khi Hiro đậu được kỳ thi năng lực chuẩn bị cấp độ 1, tôi nghĩ “Hiro đã thi đậu được gần cấp độ 1 nên có thể lần này đạt được 700 điểm cũng nên”. Và chúng tôi lại bắt đầu thú sức với niềm hi vọng mới nhen nhóm đó.

Dù vậy, nhưng cho đến trước kỳ thi Hiro hoàn toàn không chịu ôn luyện gì cả, nên tôi đã hơi bức bối đôi chút. Trước ngày thi TOEIC tôi đưa ra “mồi nhử” hấp dẫn để mua chuộc:

- Nay, nếu con thi được trên 700 điểm, mẹ sẽ mua cho con iPad mà con vẫn ao ước đấy.

Y như rằng Hiro bị “cắn câu” ngay.

- Con nhất định sẽ đậu bằng được.

Và đêm trước kỳ thi hai mẹ con mở ra “cuộc họp về kế hoạch tác chiến”. Tất nhiên, nội dung cũng không có gì to tát lắm. Chúng tôi áp dụng chiến lược “Lấy điểm từ những phần mình nắm vững trước”, theo thứ tự phần 6→phần 7→phần 5. Phần 5 mà Hiro vốn hơi yếu thì để làm sau.

Trên thực tế phương pháp này đã mang lại hiệu quả (tất nhiên cũng nhờ cả hiệu quả mà “miếng mồi” iPad mang lại nữa), vì thế mà Hiro ôn lại được hết bộ đề, và được 745 điểm trong kỳ thi năm đó.

Năm tiếp đó, Hiro được 840 điểm, và năm sau đó nữa là 900 điểm.

Khi cho con tham gia kỳ thi này tôi thường nhận được câu hỏi: “Đứa trẻ còn chưa có kinh nghiệm

gì về công việc liệu có hiểu được tiếng Anh dùng trong kinh doanh không cơ chứ?”. Đúng là thế thật. Ban đầu, chính tôi cũng băn khoăn: “Đề TOEIC có lẽ còn khó so với học sinh tiểu học”. Nhưng bản thân tôi cùng tham gia thi với Hiro đã nhận thấy rằng, đúng là đề thi có nhiều câu hỏi tiếng Anh liên quan đến công việc thật, nhưng nó không đến mức là từ chuyên môn quá khó. Ngược lại, thậm chí chỉ cần nhớ được các từ vựng xuất hiện trong các bối cảnh cụ thể về công việc là được, chứ không cần nhớ nhiều cả những từ mới ở nhiều lĩnh vực như kỳ thi kiểm tra năng lực tiếng Anh cấp độ 1 và cận 1. Thêm vào đó, những câu hỏi suy luận từ bối cảnh cả bài nói chuyện, hoặc những câu phải “suy đoán cảm xúc” mà nếu không đặt mình vào vị trí người đó thì không thể hiểu được lại hoàn toàn không có trong đề thi TOEIC.

Ví dụ, trong những đề đọc hiểu dài có chủ đề mang tính công việc của kỳ thi thi thoảng có những câu hỏi như thế này: “Người chủ có thể tham gia vào cách sử dụng ngày nghỉ hoặc là lĩnh vực mang tính cá nhân của nhân viên ở chừng mực nào?”; “Giữ khoảng cách như thế nào trong lần đầu gặp mặt để đối phương không thấy khó chịu?”. Những câu kiểu

thế này, quả thật quá khó đối với một học sinh tiểu học. Bởi vì nó đòi hỏi cả “trí tuệ và kinh nghiệm” mới làm được. Trong khi đó, TOEIC thì thí sinh chỉ cần nhớ ra đúng nội dung có ghi trong đề là được.

Ngoài ra, có lần, tôi được nghe câu chuyện về con của một người quen là trẻ hồi hương (bé sống ở Anh suốt từ năm 1 tuổi đến 11 tuổi) đạt được mốc điểm 920 năm lớp 6. Lúc đó, Hiro vẫn mới chỉ ở mốc 700 điểm nên 920 điểm như một mục tiêu trên trời vậy.

Nhưng tôi cho rằng, dù sống ở hai nước khác nhau đi nữa nhưng đều cùng một độ tuổi nên nếu bé đó đạt được điểm đó thì Hiro chắc chắn cũng làm được. Một bà mẹ có chí khí (cười) như tôi lúc đó đã nghĩ: Chắc chắn trong thời gian Hiro học tiểu học sẽ lấy bằng được 900 điểm.

Quay trở lại với chủ đề chính. Với đề thi viết dù thí sinh không có kinh nghiệm về công việc đi nữa vẫn có thể đạt được một số điểm cao nhất định. Nhưng quả thật nếu biết một chút kiến thức nền về xã hội như: “Công ty là thế này đây, cấp trên là người có vị trí như thế đây, chuyển việc nghĩa là như thế nọ”, thì chắc chắn sẽ tốt hơn nhiều.

Vì thế, tôi thường xem cùng con các bộ phim có chủ đề về doanh nhân, cô gái văn phòng, công ty. Trong số đấy, bộ phim mà Hiro đặc biệt thích là “Salaryman neo” của đài NHK. Bây giờ thì thoảng chúng tôi vẫn xem lại trên trang NHK ondemand. Bộ phim là một cách để tìm hiểu về cơ cấu tổ chức của xã hội, hiểu được “công ty” là nơi như thế này, nội dung khá thú vị. Tôi cực kỳ thích bộ phim này.

Trong bộ đề TOEIC cũng thường xuất hiện nhiều danh từ vốn có mà Hiro rất thích. Nhiều tên doanh nghiệp không có thật trên thực tế, nhưng tùy vào từng cuốn mà tên những công ty có thật trên thực tế xuất hiện không phải là ít (những đề liên quan đến doanh nghiệp Hàn Quốc thường khá nhiều). Đây đúng là những danh từ vốn có tự nhiên nhất! Gái đúng chỗ ngựa của Hiro rồi.

“Này! Ở đây có viết LG đấy”. Hoặc là “ô tô của NISSAN, KIA đấy”, “ở đây viết tên công ty truyền thông Darmah Telecom mà con chưa nghe qua bao giờ luôn đó”. Cứ như thế hai mẹ con cùng reo lên khi bắt gặp một danh từ riêng xuất hiện trong đề bài và lại hào hứng làm tiếp.

“Đối với trẻ con thì TOEIC có gì thú vị đâu” – đây chỉ là suy nghĩ phiến diện của người lớn. Bởi vì Hiro cũng có cách của Hiro để tìm ra sự thú vị trong đó, và cảm thấy vui thích khi dành thời gian cho nó.

CHƯƠNG 3

PHƯƠNG PHÁP CỤ THỂ BIẾN “HỌC” THÀNH “CHƠI”

3.17 - Thẻ màu sắc để học từ khó nhớ

Cụ thể hóa những khái niệm trừu tượng bằng tranh, hình ảnh sẽ giúp trẻ dễ hiểu hơn.

Trong đề thi kiểm tra năng lực tiếng Nhật (kiểm tra quốc ngữ dành cho người Nhật) có phần “kính ngữ”. Kỳ thi này rất khó, gồm có: Kính ngữ, chữ Hán, ý nghĩa của câu và từ vựng. Dù tổng số điểm ở mức đậu đi nữa nhưng nếu điểm thành phần mà không đạt mốc điểm sàn thì vẫn bị tính là trượt. Vì thế, lĩnh vực kính ngữ này là thử thách rất cam go với Hiro.

Đặc biệt, “khiêm nhường ngữ” – “hạ thấp mình để nâng đối phương lên” – đối với một đứa trẻ cấp 1 đúng là rất khó. Hoặc “tôn kính ngữ” – “thể hiện sự kính trọng để nâng đối phương lên” – hầu như không thể định hình được trong suy nghĩ của Hiro.

Ngoài ra cách gọi “khiêm nhường ngữ” hoặc là “tôn kính ngữ” nghe mà khó hiểu làm sao... Chính vì thế, tôi không dùng “khiêm nhường ngữ” nữa mà dùng tranh để truyền tải hình ảnh đến cho Hiro hiểu.

Khiêm nhường ngữ là để hạ mình xuống nên gọi là “Down”, tôn kính ngữ là để nâng đối phương lên nên gọi là “Up” (nghe có vẻ giống như khi dạy một chú chó quá nhỉ! Cười). Ví dụ: “Mời mọi người ăn cơm ạ”, hoặc là “xin được lắng nghe” sẽ là “Down”. “Mời bác xoi cơm”... là “Up”.

Nhờ cách này mà Hiro cũng nhớ được khá nhiều rồi nhưng mà hình như vẫn còn loạn lăm. Vì thế, để Hiro nhớ được kỹ hơn nữa mà nhìn vào từ đó là có thể liên tưởng ra được ngay tôi lại dùng màu sắc để chia thành nhóm từ “Down” và nhóm từ “Up”.

Rất đơn giản: Thẻ màu xanh là nhóm từ “Down”. Thẻ màu đỏ là nhóm từ “Up”. Rồi tôi để lộn xộn vào nhau trên bàn và hỏi con: “Down” của từ ăn là gì? Hiro sẽ trả lời là “xin đón nhận”, và tìm thẻ màu xanh có ghi chữ đó.

Vì chỉ có 2 màu xanh và đỏ nên làm vài lần là từ nào thuộc thẻ xanh, từ nào thuộc thẻ đỏ sẽ được ghi nhớ vào não của bé. Tôi đưa ra khoảng 50 từ kính

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

ngữ cơ bản thường xuyên xuất hiện trong đề để chơi với bé theo hình thức này thì không ngờ bé ghi nhớ nó một cách nhanh chóng.

Nhờ hình thức này mà bé không cần phải nhớ phức tạp là “xin đón nhận” là khiêm nhường ngữ, là để hạ mình xuống. Mà theo mô hình: “Xin đón nhận” → thẻ xanh → “Down” → khiêm nhường ngữ nên chỉ cần một khoảnh khắc là nhớ ra được ngay.

Thẻ có màu sắc nên dễ động lại trong ký ức của trẻ, các bạn có đồng ý với tôi không?

3.18 - Trái nghĩa là đỏ, đồng nghĩa là xanh...

Dùng màu sắc để phân biệt các nhóm từ sẽ giúp trẻ nắm bắt tốt hơn.

Đây là câu chuyện năm Hiro khoảng lớp 2, lớp 3. Lúc đấy, Hiro thi mãi mà không đậu kỳ thi tiếng Anh gần cấp độ 1. Loại đề mà Hiro kém nhất là đề II. Đề này đòi hỏi người thi phải chọn từ nối và điền vào chỗ trống trong bài nói chuyện gồm khoảng 600 từ. Hiro rất yếu mảng này. Đúng hơn bé không hiểu từ nối là cái gì.

Tiếp ngữ liên quan đến đoạn văn trước và sau nên nếu chỉ nhớ một cách đơn thuần là “nevertheless =

dù thế đi chăng nữa” cũng không thể dễ dàng chọn được ngay đáp án đúng. Ngoài ra, cách học thuộc lòng nguyên xi theo từ đơn đó cũng không cho kết quả khá hơn, và bẻ vắn vất và khi nhớ từ nối, khi lựa chọn từ nối đúng trong đề bài.

Rất là đại khái nhưng chức năng của từ nối được chia thành 2 nhóm lớn: thuận nghĩa và ngược nghĩa. Ví dụ, *but* (nhưng), *nevertheless* (dù thế đi nữa), *however* (dù vậy), *although* (mặc dù vậy) sẽ được gọi là ngược nghĩa, nên tôi lấy màu đỏ! *Because* (bởi vì), *as* (lý do là), *furthermore* (hơn thế nữa), *therefore* (do đó) sẽ được gọi là thuận nghĩa, nên tôi sẽ dùng màu xanh! Và tôi lại chia ra thành hai nhóm thẻ xanh và đỏ.

Công thức sẽ là: “However” được viết bằng thẻ đỏ → đỏ là ngược nghĩa → vậy “however” là thể hiện ngược nghĩa. (Diễn đạt thế này nghe có vẻ khó nhưng thực tế vấn đề rất đơn giản, chỉ nhìn thoáng qua là hiểu ngay). Kết quả đúng như tôi mong ước, nhờ việc chỉ nhìn vào từ đơn tiếp nghĩa trên thẻ nhưng Hiro đã xây dựng được hình ảnh về từ nối trong đầu và tỷ lệ câu trả lời đúng về từ nối tăng lên rõ rệt.

Đây chỉ là cách phân biệt khá đại khái nhưng dùng màu sắc để ghi nhớ từ đó theo hình ảnh ẩn

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

tượng chính sẽ giúp trẻ nhớ được những từ, đoạn văn khó, giúp độ lý giải vấn đề tăng lên thông qua những thứ gần gũi xung quanh.

3.19 - Phân biệt trái - phải: tay trái là Alfa Romeo, tay phải là Volvo, chân trái là Citroen, chân phải là Mercedes

Gắn từng khái niệm khó nhớ với những thứ trẻ thích, trẻ sẽ nhớ nhanh hơn.

Tôi nghĩ trí nhớ của Hiro cũng thuộc vào hàng khá tốt. Nhưng cho đến bây giờ việc ghi nhớ theo những con số không có ý nghĩa, như bảng cửu chương, hoặc chỉ học thuộc lòng đơn thuần Hiro khá kém. Xu hướng này xuất hiện từ khi Hiro được 2 - 3 tuổi. Ví dụ: các từ vựng như “tay trái”, “tay phải”, “chân trái”, “chân phải” nếu chuyển thành âm thanh để nhớ thì Hiro có thể nhớ một cách đơn giản. Nhưng nếu hỏi đâu là tay phải, thì Hiro không thể hình dung ra ngay được mà phải mất một lúc sau mới định hình ra.

Hồi tôi còn bé đã được dạy theo kiểu thế nào ư? Quả thật, hồi đó tôi được ai đó dạy rằng: Tay cầm

bát ăn cơm là tay trái, tay cầm đũa là tay phải. Vào thời đó (thời Chiêu Hoàng những năm 40) xung quanh có rất nhiều người lớn cho nên không thể nhớ rõ được là ai đã dạy mình cái đó cả. Vốn dĩ, bát ăn cơm là gì? Thời đó, tôi còn không phân biệt được bát ăn cơm với bát để đựng canh. Vì thế nên tôi cũng bị loạn một thời gian dài và mãi không nhớ được.

Hiro cũng vậy. Năm 2 tuổi, bé rất lúng túng với những câu đố kiểu như: giơ tay phải lên, hạ tay trái xuống. Đối với Hiro, nếu chưa lý giải được vì sao cái tay này gọi là tay phải, thì bé không thể nào hình dung ra được hình ảnh đó trong đầu, vì vậy mà khó ghi nhớ.

Vì thế, tôi đã giúp bé nhớ bằng cách gắn tên các loại ô tô bé thích thời đấy với tay trái, tay phải, chân trái, chân phải. Tay trái là Alfa, tay phải là Volvo, chân trái là Citroen, chân phải là Mercedes. Và thế là tự nhiên chỉ trong 3 phút bé nhớ được một cách dễ dàng tất cả. “Tay phải là Volvo”. “Tay trái là Alfa”.

Gắn từng khái niệm khó nhớ với tên loại xe mà bé thích thì chỉ trong một tích tắc bé đã nhớ được tất cả.

3.20 - Bài hát ABC được chuyển thành tên các loại xe ô tô!

Bài hát ABC nếu chuyển thành tên loại xe mình thích thì vốn từ tự nhiên được mở rộng một cách vui vẻ.

Bài hát ABC vốn là một phương pháp được sử dụng rộng rãi giúp trẻ em ghi nhớ cách đọc của từ đơn tiếng Anh. Trẻ học được mô hình cách phát âm và mặt chữ và có thể phát âm được từ một cách chính xác. Khi tôi suy nghĩ có lẽ nên bắt đầu cho Hiro học tiếng Anh được rồi, tôi đã nghĩ tới bài hát này.

Năm Hiro 3 tuổi rưỡi, bé lần đầu tiên nghe đĩa CD bài hát ABC. Nó là đĩa đính kèm với quyển sách tiếng Anh nào đó. Đĩa CD tiếng Anh ấy giúp trẻ ghi nhớ theo kiểu như thế này:

A is a, a, a, a, apple!

B is b, b, b, b, book

C is c, c, c, c, cooking!

Với nhịp điệu ấy bài hát kéo dài cho tới Z. Tuy nhiên cái này chỉ nghe vài lần là nhớ được ngay nên tôi cảm thấy hơi đơn điệu. Vì thế chúng tôi đã đổi hết phần “apple book cooking” sang tên của các

loại ô tô và hát lại. ... *A is a, a, a, a, Alfa Romeo! Alphard Audi, Astonmartin!* Hơn thế nữa bài hát chế này còn tăng lên tận 3, 4 lần. Không phải lần nào cũng nói tên cùng một loại xe mà hai mẹ con thay phiên nhau hát lên theo tên loại xe mà mình nhớ ra được. Kiểu thế này:

B → Bentley, Beetle, Bugatti, Bronco

C → Chrysler, Corrola, Cerica, Coo

...

G → Grandis, Gaia, GM, Gazelle

H → Honda, Holden, Hi-lux, Hummer

I → Isis, Isuzu, Integra, Inginity

Bằng cách này, vốn từ về tên loại xe lẫn những từ liên quan tới nó đều tăng lên. Vài năm sau đó, cách học này vô cùng có ích khi nhớ những từ vựng ở cấp độ 2, cấp cận 1.

Nếu thành thạo kiểu này, bạn vẫn có thể đọc, phát âm đúng với cả những từ lần đầu tiên nhìn thấy, hoặc những từ mà mình không hiểu rõ. Hiro cũng nhờ dùng cách này mà đọc được nhiều sách tiếng Anh hơn.

3.21 - Gói gọn chủ đề khi chơi Shiritori: tên quốc gia, tên địa phương, tên món ăn...

“Shiritori” hay còn gọi là “Trò chơi biết tuốt” là một trò chơi mang tính trí tuệ giúp người chơi vừa chơi vừa mở rộng được vốn từ ngữ. Tôi với Hiro thường chơi trò này với nhau, khi nào có bà ngoại nữa thì ba người cùng tham gia. Trong xe ô tô, trên máy bay hay khi ở nhà đi nữa đều có thể chơi được. Nếu chỉ trẻ con chơi với nhau thì kiểu gì vốn từ vựng cũng ít nên thường ngay lập tức nói lặp lại từ đã dùng rồi. Nhưng nếu chơi với người lớn trong ba thế hệ thì nhiều từ vựng của nhiều thế hệ xuất hiện, nhờ đó mà vốn từ của Hiro được tăng lên một cách đáng kể. Với trẻ con, đây cũng là sân chơi vận dụng được những điều đã học, chứng tỏ khả năng ghi nhớ của mình.

Tôi có thể vừa lái xe vừa nghĩ từ rất tốt. Vậy là, khi Hiro hơn 3 tuổi một chút, chúng tôi bắt đầu chơi trò “Shiritori” theo cách gói gọn trong các chủ đề được chọn.

Lúc đó Hiro được 3 tuổi 4 tháng. Chúng tôi gồm 4 người, cùng với hai mẹ con cô bạn tôi đến Gotemba^(*) chơi. Trên đường về, 4 người chúng tôi

(*) Gotemba Premium Outlets: là một trung tâm thương mại lớn mà từ đó có thể nhìn thấy núi Phú Sĩ.

cùng chơi trò Shiritori, sau đó hai mẹ con cô bạn tôi ngủ mất, chỉ còn lại tôi và Hiro. Tôi nói: “Nào Hiro, chúng ta lấy chủ đề là ô tô nhé!”.

Sau đó tôi mở đầu: “yanase”, Hiro tiếp theo ngay sau đó: “serushio” (celsior). Tôi: “operu” (opel), Hiro: “ruteshia” (lutecia)... Không chỉ có tên các hãng ô tô hay tên công ty, mà tên các bộ phận trong ô tô như “windshield” (kính chắn gió), “trunk” (cốp xe), “seat lifter” (chỗ để tay)... cũng được chấp nhận.

Đó là lần đầu tiên chúng tôi lấy ô tô làm chủ đề cho trò chơi Shiritori của mình, nhưng cũng nói được đến 30 phút liên tục. Điều Hiro khiến tôi bất ngờ nhất chính là vốn từ vựng về ô tô rất phong phú của bé. Đó là lần bất ngờ khiến tôi nhớ mãi.

Nếu con bạn thích các quốc gia trên thế giới thì bạn có thể cùng luyện tập với bé trò chơi này, lấy chủ đề là tên các nước và các thủ đô trên thế giới. Tên các loại bánh kẹo hay đồ ăn cũng được, hoặc những trẻ thích Pokemon thì hãy lấy chủ đề là các nhân vật trong Pokemon để cùng chơi với bé. Nếu khó quá, bạn có thể chọn chủ đề là tên các đồ vật có ở trong nhà hoặc các đồ vật có ở ngoài đường. Vì mục đích cuối cùng của chúng ta là giúp cho vốn từ

của trẻ được phong phú hơn, nên chỉ cần bạn lưu ý dần dần nâng cao độ khó của các chủ đề lên là được.

Hiện nay Hiro đã 11 tuổi và chúng tôi vẫn chơi trò này trong lúc lái xe. Nhưng có vẻ là Hiro thích chơi trò này với bà hơn là với tôi (cười). Lý do bé đưa ra là: “Mẹ lúc nào cũng nói những từ hết sức nghiêm túc, còn bà thì luôn nói những câu rất thú vị”. À, ra là vậy. Tôi đành gật gù thừa nhận.

Tôi thì luôn không thích mỗi lần Hiro sáng tạo ra một từ mới và phản ứng lại: “Từ đó làm gì có?” hoặc “Từ đó là tiếng Nhật kỳ quặc đó con!” trong khi bà ngoại thì luôn hướng ứng và hai bà cháu lại cùng cười ha ha. Những lúc như thế thì có lẽ tốt nhất là tôi nên tập trung lái xe (cười).

3.22 - Ra phố tìm kiếm các từ vựng đã học

Một ngày 10 từ. Trước khi xuất phát hãy xác định từ đầu hôm nay sẽ phải tìm những từ nào.

Có một thời kỳ tôi cảm nhận rất sâu sắc rằng đối với trẻ nhỏ việc “ghi nhớ từ vựng” không đơn giản như người lớn. Ví dụ, từ “bệnh tiểu đường” trong tiếng Anh là “diabetes”. Nếu là người lớn thì kể cả không biết đến từ vựng “diabetes” đi nữa, nhưng

chỉ cần biết đó là từ vựng với ý nghĩa chỉ “bệnh tiểu đường” thì cũng có thể liên tưởng ra nhiều sự việc khác đúng không. “Kết quả khám sức khỏe định kỳ ở công ty có chỉ số đường trong máu cao”, hay là “Sếp A năm ngoái phải nhập viện vì chỉ số đường trong máu cao. Không biết kết quả sau đó thế nào nhỉ?”. Nói cách khác với người lớn thì từ “từ vựng đó” là có thể liên tưởng ra nhiều dữ kiện khác nữa nhờ có kinh nghiệm và kiến thức xã hội. Do đó sẽ dễ dàng ghi nhớ được ngay từ vựng đó.

Còn trẻ nhỏ thì sao? Dù bé có được nói từ vựng tiếng Anh này là bệnh tiểu đường đi chăng nữa thì không thể liên tưởng ra thêm được cái gì ngoài chính bản thân từ vựng đó, vì thế việc ghi nhớ này trở nên vô cùng gian nan. Dù định sẽ nhớ như đinh đóng cột vào đầu đi nữa, thì đến kỳ thi cũng quên mất mà thôi...

Kể cả như Hiro, dù biết rất nhiều từ vựng, nhiều kiến thức xã hội so với độ tuổi của bé đi nữa thì cũng không tránh được tình trạng đó. “Từ này học đi học lại bao lần rồi...”, thế nhưng khi nó xuất hiện trong bài thi thì lại không làm đúng được.

Chính những lúc như vậy, tôi đã nghĩ phải làm sao để tắt cả từ mà Hiro đã mất công ghi nhớ,

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

sẽ được tận mắt xác nhận trong thực tế. Vì thế chúng tôi đã sáng tạo ra “Chuyến đi tìm kiếm từ vựng”. Nói chuyến đi thì có vẻ to tát, nhưng thực ra đơn giản là bạn chỉ cần tìm kiếm khi đi dạo quanh phố gần nhà, hay có thể từ những cánh vật nhìn thấy được từ trong ô tô. Tiếng Nhật hay tiếng Anh đều được, miễn là cùng một nghĩa mà mình cần tìm.

Ví dụ khi quyết định: Hôm nay sẽ tìm trong siêu thị thì đầu tiên, trước khi xuất phát chúng tôi chọn ra sẵn mục tiêu từ trong danh sách từ vựng cấp độ cận 1 những từ có khả năng tìm thấy trong siêu thị đó, ví dụ những từ liên quan đến thực phẩm. (À, tất nhiên là cha mẹ cũng hỗ trợ sao cho trẻ dễ tìm thấy. Giống như đào đất giấu khoai nhưng vẫn đánh dấu sẵn để cô thể tìm thấy được ấy.)

Chẳng hạn, kiểu thế này:

Ingredient (thành phần) → hiển thị trên bao bì những thực phẩm nhập khẩu.

Nutrition (dinh dưỡng) → Chắc chắn sẽ được ghi là *Nutrition facts* dinh dưỡng thực tế.

Additives (phụ gia) → Chắc chắn trên bao bì của các loại mứt đều có ghi *No additives*.

Conventional (thông thường) → phát hiện ra sự khác nhau khi chế biến đồ ăn bằng *conventional oven* → lò hâm nóng kiểu cũ và *microwave oven* = lò vi sóng).

Được tận mắt nhìn trong thực tế như thế này con sẽ rất là vui. Hôm nào tôi không có điều kiện để dẫn con ra ngoài được thì Hiro vẫn có thể vui vẻ chơi trò “tìm kiếm từ vựng” thông qua những tờ báo tiếng Anh, tạp chí ô tô của Mỹ, tạp chí về vi tính.

Chắc chắn vừa học vừa chơi như thế này, con sẽ nhớ được gấp nhiều lần so với chỉ đơn thuần học thuộc từ vựng thông qua những câu vần mẫu!

3.23 - Dùng danh từ vốn có để diễn đạt những việc cần phải làm

Học đi! Đọc sách đi! → *Cách nói quá trừu tượng. Hãy cố gắng diễn đạt một cách cụ thể khi nói với trẻ những việc bạn muốn trẻ làm.*

“Làm đề H1 của Kumon đi!”, “Làm câu 1 của đề thi tiếng Anh cấp 2 đi” hiệu quả sẽ thế nào?

Thông thường mọi người hay có suy nghĩ: “HỌC = thứ đáng ghét”.

“Con nhà tôi chẳng chịu học gì cả...”.

“Làm sao để con không ghét học nữa?”.

“Tại sao trẻ con không học thì không được?”.

“Không học thì không vào được trường đại học tốt đâu! Không thể xin được việc làm tốt đâu!”.

“Mẹ tớ suốt ngày cứ học, học, học. Thật lắm chuyện!”.

...

Nhiều vô kể. Chính vì người lớn lúc nào cũng “học, học” cho nên trẻ con mới có ấn tượng xấu rằng học là một việc khó chịu. “Người lớn đó” có thể vì cũng lớn lên với môi trường dạy dỗ tương tự như vậy từ cha mẹ mình cũng nên.

Trong gia đình tôi, từ “học” được cố gắng triệt để không dùng đến. Bạn hãy nghĩ xem, “học” chỉ là một danh từ thông thường, không phải là một danh từ vốn có đâu (cười).

Vì đã có quá trình dùng danh từ vốn có để dạy con rồi, và Hiro cũng đã bắt đầu làm đề thi năng lực tiếng Anh, Kumon từ năm 4 tuổi nên tôi thường dùng cách nói này với con: “Hiro, con làm đề thi tiếng Anh cấp 2 năm 2005 đi!”; “Hiro, con làm tài liệu N của Kumon từ câu 120 đi nhé!”. Hoàn cảnh

của chúng tôi cũng không cần thiết phải dùng đến từ “học” trừu tượng nữa, nên tất cả tôi đều đưa về danh từ vốn có để nói chuyện.

Ngoài ra, nếu chỉ dùng động từ “học” thôi thì quả trừu tượng, không mang lại cảm giác gần gũi thân thiết. Trong khi đó, nếu gọi bằng những cái tên cụ thể như “Kumon”, bộ đề năng lực, “TOEIC” thì dẫn tới cảm giác: “À, trong những bộ đề đó có chứa đựng cả quyết tâm của chúng ta, và chúng ta lựa chọn những tài liệu đấy để tiến tới mục đích mà chúng ta cần đạt đến”. Không hiểu sao, nói như vậy tôi cảm thấy rất gần gũi (cười). Hay là chỉ có nhâ tôi mới vậy nhỉ...?

Nhân tiện, để đạt được mục tiêu vượt qua mốc TOEIC 950 điểm, ngày nào chúng tôi cũng làm bộ đề ôn tập. Gần đây, bất cứ lúc nào, trong xe ô tô hay đi bất cứ đâu, chúng tôi đều mang theo bộ đề này đi cùng.

3.24 - Trong nhà tắm cũng có thể chơi trò chơi danh từ vốn có

Trong cuộc sống hằng ngày hãy thử thay đổi cách học từ “học” sang “chơi”.

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

Từ năm 2,3 tuổi Hiro và tôi vẫn thường chơi trò “Đi mua hàng” trong nhà tắm. Trong bồn tắm, tôi cho Hiro ngồi lên đùi của mình (mặc dù tư thế này thì có vẻ giống như đang ngồi xe máy hoặc cano hơn là đang ngồi ô tô nhi...).

Bíp bíp!

- Hôm nay chúng ta sẽ mua hàng ở siêu thị. Nên chọn siêu thị nào bây giờ nhi, Hiro?

- Ừm, vậy hôm nay sẽ mua ở HAC.

- Tuân lệnh. Vậy, con định mua gì ở HAC thế? À, mẹ nhớ ra là nhà đã hết giấy ăn rồi. Xà phòng giặt cũng hết rồi. Con tính thế nào?

- Giấy ăn sẽ mua loại Elmoa bởi vì loại đó vừa rẻ, vừa mềm. Tiếp đó, sẽ mua xà phòng Arielru. Bởi vì loại đó mùi rất thơm.

- Đồng ý. Vậy thì chúng ta sẽ mua 5 hộp giấy ăn Elmoa và 1,2 kg bột giặt Arielru. Sau đấy, sẽ đi đâu nữa nhi?

- KFC để mua gà rán.

- Ra vậy, HAC nằm trong một khu với KFC đúng không?

- Vâng ạ!

- Vì vậy nên con đã chọn HAC để đi đúng không?

- Vâng ạ... Thì vì con muốn ăn gà rán nữa mà...

(Không hiểu sao, hội thoại của hai mẹ con khi chơi trò này bao giờ cũng dùng thể lịch sự... (cười)).

Trong những trò chơi như thế này chúng tôi vẫn luôn dùng tên đầy đủ của sự vật để nói chuyện, do đó, bây giờ, Hiro luôn gọi Mac Donald một cách đầy đủ, chứ không nói tắt đi là Mac (như vùng Kanto) hay là Mac Do (như vùng Kansai). Có thể cũng một phần vì đối với Hiro, Mac = Macbook của Apple chàng.

Tên công ty, tên sản phẩm, tên người, tên loại xe ô tô... bất cứ một cái tên nào đều chứa đựng đằng sau đó cả một câu chuyện. Việc dạy cho con chiếc xe ô tô màu đen là “màu đen bíp bíp” với dạy con đúng rằng “Mercedes Benz 560 SEC” chắc chắn số lượng từ mà con có cơ hội học được khác hẳn nhau rồi.

Cái tên Mercedes Benz gắn liền với nguồn gốc như thế nào? (Trước đây, nó là tên cô con gái cưng của giám đốc của hàng phân phối quyền lực của hãng xe Daimler – ông Emil Yellinek). Ý nghĩa của 560 là gì? (Vì động cơ có khí thải ra là 5,6 l). SEC thể hiện điều gì? (S biểu thị cho dòng xe cao cấp của hãng Mercedes “hạng S”, E là động cơ chạy xăng,

C là coupe (kiểu dáng thon gọn, thể thao). Chỉ mỗi tên xe cũng có đến từng ấy ngọn nguồn lý do liên quan khi đặt tên.

Không chỉ mỗi ô tô, việc ghi nhớ một cách chính xác danh từ vốn có của sự vật ngay từ đầu, không chỉ giúp bé có khả năng phân biệt được chính xác sự vật, mà giúp việc giao tiếp với người khác diễn ra trôi chảy hơn. Vốn từ của bé cũng sẽ tăng lên theo kiểu dây chuyền. Như vậy, không chỉ một mũi tên trúng hai đích mà là một mũi tên trúng ba, bốn thậm chí năm đích ấy chứ.

3.25 - Hiro 8 tháng tuổi: sở hữu mô hình ô tô đầu tiên - Mercedes Benz 300SL

Cho trẻ đồ chơi để nâng cao năng lực nhận biết và phân biệt các danh từ vốn có.

Lúc đầu, tôi hoàn toàn chưa nghĩ đến “khả năng phân biệt trong tương lai” của con. Nhưng chắc chắn khi đó tôi có nghĩ, đây là mô hình ô tô đầu tiên Hiro được sở vào từ khi sinh ra, nên nó phải càng gần giống với xe thật càng tốt.

Và khi Hiro được 8 tháng tuổi, không thể chờ hơn được nữa, tôi trao cho bé chiếc mô hình ô tô

đầu tiên trong đời. Đó là chiếc Mercedes Benz 300SL kích cỡ 1/24 của hãng Brago mà tôi mua ở cửa hàng triển lãm mô hình Mercedes trong Tổng công ty Mercedes khi lần đầu tiên tới thăm công ty này, nhân chuyến đi du lịch trước khi tôi tốt nghiệp đại học.

Mọi người xung quanh thường nhìn tôi với con mắt hoài nghi: “Liệu cho đứa bé mới chỉ biết bò một mô hình ô tô bằng kim loại nặng như thế có sao không?”. Nhưng tôi rất muốn chiếc ô tô đầu tiên trong đời bé gặp phải gần giống với ô tô thật. Giá cả của nó cũng không quá cao (khoảng 3.000 yên Nhật, tương đương 600 nghìn đồng). Nhưng nó đặc biệt vì đó là chiếc xe mô hình mà chính tay tôi đã mua ở tận trụ sở chính của Mercedes (cười).

Bây giờ, nó đã bị tôi tả thành nhiều mảnh nhỏ, có những bộ phận còn bị mất nữa. Nhưng dù sao về cơ bản nó vẫn giữ được hình dáng ban đầu. (Đây là món đồ quan trọng nên tôi đã cất giữ nó lại, và nghĩ có thể đến một ngày nào đó Hiro sẽ tự mình khôi phục lại được chiếc xe thì sao...).

Sau lần đó, trong suốt giai đoạn trẻ thơ của Hiro, tôi đã cho bé vô số mô hình ô tô khác nhau,

đó có thể cũng là một cách khéo léo tạo cho con cơ hội nhận biết được các loại xe. Thậm chí bây giờ đối với Hiro, mô hình ô tô đại trà không có những đặc trưng để phân biệt chủng loại thì bé cũng hoàn toàn không có hứng thú.

Phân biệt được loại xe từ mô hình → Phân biệt loại xe thú vị → Vì thú vị nên muốn tìm hiểu kỹ hơn về tên của loại xe → Những món đồ chơi không phân loại được thì không còn thú vị... Theo quy luật đấy, nên dần dần số lượng của những mô hình ô tô mà Hiro có thể biết được tên gọi cụ thể tăng lên dần. Và có thể nói, chiếc mô hình ô tô đầu tiên trong đời mà Hiro gặp lúc 8 tháng tuổi là nhân duyên dẫn tôi đến quyết định định hướng cho Hiro “cuộc đời phân biệt các loại xe” sau này chăng!

Thời gian trước, tôi là thành viên của câu lạc bộ xe mui trần, nên có tham gia vào công tác chủ trì cuộc họp câu lạc bộ ở Karuizawa. Buổi gặp gỡ có sự tham gia của khoảng 150 người, và những người tham gia đều được nhận phần quà nhỏ là mô hình ô tô khi ra về. Mô hình ô tô mà chúng tôi chuẩn bị làm quà lưu niệm lúc đấy là loạt 1/72 thương hiệu Hongwell.

Kích cỡ của chiếc mini car này nhỏ hơn Tomica khoảng 4cm, đòi hỏi nhiều kỳ công khi chế tác, bánh xe làm bằng cao su. Hơn thế nữa bánh xe của từng chiếc đều được thiết kế y hệt với bánh xe thật. Dù vậy giá của nó rẻ đến ngạc nhiên: 105 yên. Vì số lượng thừa ra khoảng 50 chiếc, hơn nữa Hiro cũng rất thích cái này nên tôi đã lấy hết làm quà cho Hiro.

Nguyên tắc là mỗi ngày chỉ mở một chiếc, Hiro bé nhỏ đã bị mê hoặc hoàn toàn bởi Hongwell 1/72. Đặc biệt, bộ phận bé say mê nhất là bánh xe và lốp xe. Vì bánh làm bằng cao su nên có thể tháo ra và thay vào cho xe khác.

Hiro khéo léo dùng những chiếc răng bẻ nhỏ của mình cắn và tháo chiếc bánh xe ra, rồi dùng tay khéo léo lắp nó vào phần bánh của chiếc xe khác. Ngày nào bé cũng chỉ chơi đi chơi lại trò này. Nhiều khi còn tháo bánh ra rồi để đấy quên luôn. Nhà tôi thường xuyên có cảnh tượng buổi tối những chiếc mini car đáng thương không có bánh xe nằm vương vãi, la liệt trên sàn nhà. Hồi bấy giờ nhiều khi giữa đêm một mình tôi còn lọ mọ đi tìm những chiếc bánh xe bé nhỏ (đường kính 8mm) quanh nhà.

Câu chuyện tiếp theo khi Hiro được 2 tuổi rưỡi. Khi tôi định di chuyển đồ đạc để thay thảm thì từ

trong góc tủ rơi ra tận mấy chiếc bánh xe cỡ 5mm bám đầy bụi. Thiết kế của chúng đều khác nhau. Vừa nhìn thấy, Hiro vừa kêu lên: “A, lâu rồi mới gặp các bạn!”, vừa nói: “Đây là The Beetle Cabriolet đời cũ”, hay “A, đây là bánh xe của Porche 911 đấy”, hoặc “Bánh của MG đây mà, thế mà mình tìm mãi” rồi lấy hộp màu trắng của Mujirushi Ryohin có bỏ 3 chiếc xe mô hình ở đây (bé nhớ hầu hết vị trí đồ đã để), hơn thế nữa, còn lắp đúng vào những chiếc bánh xe thất lạc không rõ chủng loại, mà thi thoảng đêm đêm tôi vẫn lọ mọ tìm ra được.

Những chiếc xe mô hình ở tình trạng không lớp, không bánh suốt mấy tháng trong phút chốc đã trở về nguyên trạng ban đầu. Giai đoạn này, Hiro đã có trong tay gần 300 chiếc mini car rồi. Giây phút nhìn thấy Hiro bé nhỏ 2 tuổi rưỡi chỉ cần nhìn trong thoáng chốc chiếc bánh nhỏ xíu bị thất lạc mấy tháng mà phân biệt được ngay loại nào là loại nào tôi đã nghĩ và tin tưởng trong lòng một cách chắc chắn rằng: “À, đứa bé này đúng là theo con đường này rồi (?)”.

CHƯƠNG 4

NHỮNG ĐIỀU TUYỆT ĐỐI KHÔNG ĐƯỢC NÓI VỚI TRẺ

4.26 - Nuôi dạy con thật vất vả

Hãy tạo cho mình khoảng thời gian rỗi để ném trái sự vất vả đó.

“Ồ với con 24/24 chắc tôi stress mất!”.

“Thỉnh thoảng tôi cũng muốn tạm xa con để có thời gian rảnh rỗi cho mình”.

Xem việc nuôi dạy con là vất vả, có lẽ vẫn dè lại nằm ở phía người mẹ cũng nên.

Quả vất vả, quả căng thẳng. Nếu lúc nào người mẹ cũng nói ra điều đó thì phải chăng con trẻ sẽ cảm nhận được rằng sự tồn tại của mình gây căng thẳng cho mẹ? Tất nhiên có thể trẻ chưa thể hiểu rõ ràng lời mẹ nói đến thế, nhưng những biểu lộ bất an, buồn chán, mệt mỏi của mẹ chẳng phải sẽ dần

dần khiến trẻ bị bối rối hay sao? Phải cắt đứt vòng tuần hoàn xấu luan quẩn này ở một chỗ nào đó.

Nhờ vào cách mẹ con gần gũi nhau, cách mẹ xây dựng sự tin tưởng trong trẻ nên dù khi trong nhà chỉ có 2 mẹ con đi nữa cũng có rất nhiều việc có thể cùng làm với nhau được. Kể cả công việc. Tôi vẫn luôn nghĩ rằng: Thật là may mắn khi lúc nào cũng được ở bên Hiro! Bởi vì thời gian có thể bên cạnh con suốt 24/24 như vậy rồi cuộc cũng có giới hạn.

Hiro là đứa con trai yêu của tôi. Tất nhiên. Nhưng ngoài điều đó ra, Hiro còn là người hiểu rõ tôi nhất, là sự tồn tại có một không hai mang lại cho tôi những kích thích cần thiết giúp cuộc đời tôi trở nên thú vị. Có Hiro ở bên, tôi cảm thấy thoải mái, dễ chịu vô cùng.

Có nhiều cuốn sách nuôi dạy con viết rằng: Trong thời gian đang nuôi dạy con thì hãy chuyển sang trạng thái lấy con làm trung tâm cuộc sống. Nhưng với tôi thì hoàn toàn ngược lại (viết một cách ngang nhiên thế này cũng đã đòi hỏi nhiều dũng khí ở tôi). Hãy mang con vào cuộc sống mà từ trước đến nay mình đã sống, để con được cùng tận hưởng niềm vui đấy với mình. Vì nghĩ như thế nên tôi đã

rất vui vẻ tận hưởng cuộc sống có con bên cạnh cho đến nay.

Cái gì cũng cố điều chỉnh cho theo nhịp của con thì mẹ sẽ bị căng thẳng, hoặc dễ bị dẫn đến bao bọc con quá mức. Tôi nghĩ, từ lúc còn bé hãy dẫn con ra ngoài nhiều, để cho con được học từ cuộc sống mới là điều quan trọng.

Sự tin tưởng lẫn nhau giữa cha mẹ và con, không phải chỉ để nuôi con tài giỏi, mà còn có vai trò lớn trong việc giữ ổn định trạng thái tinh thần cho con. Nhờ có ngọn nguồn của cảm giác an toàn tuyệt đối – “được cha mẹ yêu thương” – nên con sẽ tự tin bước vào đời, hấp thụ thật nhiều tinh hoa và tinh thần ham thử thách của con được lớn lên. Nhờ đó cả tâm hồn và cơ thể con đều được trưởng thành một cách toàn diện nhất.

Ngay trong những hoàn cảnh hết sức đời thường, mối quan hệ tin tưởng nhau của cha mẹ và con cũng được thử thách. Ví dụ, trường hợp khi người mẹ quá bận rộn, dù con gọi cũng không trả lời được, dù con muốn nói rằng “mẹ ơi tới đây”, mà mẹ cũng không thể tới ngay được đi chăng nữa, thì những đứa trẻ tin tưởng mẹ, vẫn sẽ ngoan ngoãn chờ, không gây ra

phiền phức. Tré sẽ không òa khóc lên và hét: “Sao mẹ không tới?”, mà hiểu rằng vì bây giờ mẹ đang trong hoàn cảnh không thể tới ngay được và ngoan ngoãn chờ đợi.

Có những đứa trẻ không thích ngồi ghế em bé trên ô tô. Dù mẹ ngồi ngay bên cạnh vẫn khóc và đòi xuống khỏi ghế. Nhưng bạn hãy tin rằng, dù là trẻ con đi nữa, nhưng nếu được người lớn giải thích một cách nghiêm túc rằng: nếu con không ngồi ghế an toàn thì rất nguy hiểm khi đi trên đường, chắc chắn trẻ sẽ hiểu. Những việc thật sự quan trọng, liên quan đến tính mạng thì cha mẹ nên giải thích với trẻ thật nghiêm túc để trẻ hiểu ra. Không được để trẻ hiểu là có tiền lệ “cứ khóc to lên thì mẹ sẽ cho xuống và bế vào lòng”. Trong những trường hợp đó, dù trẻ có nín khóc, có vui vẻ lại đi chẳng nữa, thì đó cũng không phải là tình yêu thực sự.

4.27 - “Việc này là quá sức với con nhì!”

Đây là câu nói khủng khiếp nhất, dập tắt hết mọi hứng thú trong con!

Cha mẹ có thể có nhiều lý do bao biện cho việc sử dụng câu nói này như là: Nói vậy sẽ khiến con

tức lên mà quyết tâm làm cho được; hoặc coi như báo trước để khi thất bại cũng không bị sốc.

Nhưng bạn có nghĩ một người mẹ không nên nói những câu kiểu như vậy với con không? Đúng hơn thì đây là câu tuyệt đối cha mẹ không bao giờ được nói với con.

Khi con nói thích làm một cái gì đó, (dù trong lòng cha mẹ có nghĩ là quá sức con đi nữa) thì việc của cha mẹ không phải là bác bỏ đi mong muốn đó của con, mà phải cùng con nghĩ cách làm thế nào để đạt được điều đó. Bất cứ cái gì cũng hãy để con được thử sức. Việc của cha mẹ là ủng hộ hết mình để con đạt được một kết quả nào đó.

Khi viết thế này, có người nói rằng: Cách dạy con mà chỉ mong đợi kết quả, thì con sẽ là người đáng thương nhất. Nhưng tất nhiên, chính tôi cũng không phải chỉ đánh giá con qua kết quả, mà vẫn nhìn cả quá trình con phấn đấu đấy thôi. Tôi rất coi trọng việc con đã cố gắng thế nào.

Thế nhưng, bạn có nghĩ trong những kỳ thi kiểm tra năng lực thì chính việc đạt được một kết quả cao nhất liên quan đến quá trình thử thách đó là “đậu” thì mới thực sự là phần thưởng lớn nhất không?

“Con cố gắng nhiều vậy mà không đậu nhì!”.

“Số không may nhì. Thật đáng thương!”.

Có thể nói những câu như trên để xoa dịu, an ủi khi con thất bại. Nhưng chắc chắn những lời khen miễn cưỡng, những cách động viên đó sẽ không khiến trẻ trưởng thành hơn được. Không “đậu” là bởi vì con nỗ lực chưa đủ. (Tất nhiên cũng có thể vận may có chút liên quan ở đây).

Thế nhưng, trong hành trình để giành được chiến thắng cuối cùng là “đậu”, bao gồm cả vận may của bản thân, nếu chỉ biết nói: “Lần này đề toàn ra những câu mình không thạo lắm, nên không làm được” thì tôi chắc chắn một điều rằng, sự nỗ lực, sự quyết tâm, bao gồm cả vận may nữa vẫn còn thiếu rất rất nhiều.

4.28 - “Cách dạy của thầy khó hiểu nhỉ!”

Nói xấu giáo viên của con là điều tồi tệ nhất. Một khi con còn là học sinh thì sự tồn tại của thầy cô cần phải được tôn kính đặt lên hàng đầu.

Trước mặt con trẻ cha mẹ không được nói xấu thầy cô và trường học. Dù là đứa trẻ đang đi mẫu giáo hay học tiểu học đi nữa, cha mẹ không được

nói những câu chuyện tiêu cực liên quan đến thầy cô trước mặt con hoặc là ở những chỗ mà con có thể nghe thấy.

Tôi đang nói về nguyên tắc cha mẹ không nên can thiệp quá sâu vào mối quan hệ của con và thầy cô ở trường. Để xây dựng được mối quan hệ tin tưởng lẫn nhau giữa thầy cô và trẻ, đòi hỏi cha mẹ kiềm chế ham muốn can thiệp quá mức vào cuộc sống của con ở trường.

Thêm nữa, bài tập của lớp học thêm có thể cũng quan trọng đấy, nhưng trước tiên phải làm bài tập ở trường đã. Trong gia đình tôi, gần đến ngày thi năng lực tiếng Anh thì cả nhà đều phải cố gắng hết sức để học ôn cho kịp (cười). Tuy vậy, thực sự đối với trẻ con, trường học là trên hết, do đó con phải hoàn thành bài tập ở trường, rồi tiếp theo mới bắt tay vào học ôn thi được.

Nhiều bậc phụ huynh thường biện hộ “cách dạy của thầy cô giáo không tốt”, “giờ học không thú vị”, để làm lý do cho kết quả học tập kém của con mình ở trường. Tất nhiên, thầy cô thì cũng có người dạy hay, người dạy dở. Thầy cô thì cũng là con người, do đó cũng sẽ có sai lầm, lúng túng, cảm tính. Thế

nhưng, trước khi truy xét thầy cô, bạn hãy xem lại thái độ khi tham gia giờ học của con mình thế nào? Khoan tính đến cách truyền đạt của thầy cô thế nào, liệu con bạn đã thực sự có được sự nghiêm túc tối thiểu với tư cách là một học sinh ở vị trí nghe thầy cô giảng bài chưa?

Thực tế không ít những đứa trẻ thay đổi thái độ một cách đáng kinh ngạc khi đứng trước cha mẹ với khi đứng trước thầy cô. Do vậy, trước khi đổ lỗi cho người khác, việc khách quan nhìn nhận và đánh giá con mình cũng rất quan trọng.

4.29 - “Không được để thua bạn A đâu nhé!”

Quá hẹp! Hãy chiến đấu ở một sân đấu lớn hơn đi.

Giai đoạn mẫu giáo tất nhiên là thế rồi. Đến khi vào tiểu học rồi vẫn có những bà mẹ có thói quen thích so sánh con mình với con người khác trong một phạm vi rất nhỏ hẹp.

Việc giúp trẻ có được suy nghĩ “không thể thua bạn đó được” với ý nghĩa tốt là để cạnh tranh lành mạnh vì có đối thủ cũng quan trọng. Thế nhưng, cách làm này với tiêu chuẩn của cha mẹ sẽ không

mấy có hiệu quả dù có là những đứa trẻ cùng lớp hay cùng một câu lạc bộ thể thao đi chăng nữa. Đặc biệt, việc cứ ghép trẻ lại với đứa trẻ khác để so sánh bất kể năng lực của trẻ ở mức độ nào, chắc chắn sẽ rất khó khăn cho sinh hoạt cộng đồng của đứa trẻ.

“Sao bé nhà chị sinh sau mà lại cao hơn con tôi nhi?”. Hoặc: “Nếu mẹ không phải là người đến đón đầu tiên bé sẽ khóc ăn vạ ngay. Nên đừng 2h30 là tôi nhất định phải đến đợi ở cổng trường rồi, vì thế làm ơn tránh ra, đừng đứng trước tôi như vậy”...

Có những bà mẹ dù con học tiểu học rồi vẫn thích so sánh bằng những việc tụn mუნ, chán ngắt như vậy. Điều này chắc chắn sẽ ảnh hưởng xấu đến mối quan hệ bạn bè của con đấy.

4.30 - “Con tôi kém lắm, khả năng thể thao bằng 0”

Tuyệt đối không được chê con trước mặt người khác. Có thể văn hóa của Nhật khiêm tốn là thái độ đẹp đẽ, nhưng chê bai con thì tuyệt đối không được. Không nên nhảm giũa chê bai với khiêm tốn.

Không được chê bai con mình trước mặt người khác, dù là bạn chỉ có ý định thể hiện sự khiêm

tốn khi được ai đó khen đi chăng nữa. Dù nói vậy, nhưng tôi cũng khá lúng túng trong việc đáp lại lời khen con mình như thế nào cho hợp lý.

Trường hợp của gia đình tôi, khi ai đó khen: “Hiro giỏi nhì, được những 700 điểm TOEIC cơ mà”. Tôi sẽ đáp lại như thế này: “Bình thường cháu cũng không học mấy, nhưng tôi luôn hứa rằng: Nếu được trên 700 điểm mẹ sẽ thưởng cho iPad thì không ngờ thằng bé trở nên phấn khích và học cho bằng được. Con nhà tôi đúng là ham vật chất mà (cười gượng). Hề mà treo phần thưởng hấp dẫn là y như rằng phát huy được cả những năng lực tiềm tàng mà bình thường không thấy”.

Hoặc: “Một năm nay cháu toàn là ở mốc 500 điểm nên hai mẹ con bàn nhau lần này thứ thay đổi thứ tự trả lời câu hỏi xem thế nào. Cho đến lần thi trước là vẫn trả lời phần đọc hiểu theo thứ tự câu 5 -> câu 6 -> câu 7 nhưng lần này đổi theo thứ tự làm những đề mà cháu nắm chắc trước là 6 -> 7 rồi mới đến 5”.

Nói chung có thể đây cũng chẳng phải là cách nói khiêm tốn, hay tự kiêu gì (cười), nhưng cứ coi là một cách cảm ơn lại lời khen của đối phương vậy. Hoặc cũng có thể nó sẽ có giá trị tham khảo cho

những người có dự định thi TOEIC cũng nên. Vậy nên tôi luôn đưa vào một thông tin nào đó có ích cho người nghe. Bây giờ nghĩ lại, có thể đây chỉ là cách làm riêng của nhà chúng tôi cũng nên.

Phương pháp học mà chúng tôi thấy hiệu quả khi ôn thi, những bộ đề mà trẻ dễ học, bộ đề có thể tải miễn phí từ trên mạng, v.v. thực sự tôi khá là thích chỉ dẫn cho mọi người những việc như vậy. Kiểu như: “Lần này, chúng mình đã dùng bộ sách ôn thi Cấp tốc đấy. Bộ đề này thực sự là rất thú vị, làm mãi không chán ấy”.

Thay vì nói những câu khách sáo thông thường như: “Không đâu, không đâu, có gì đáng khen đâu chứ, bình thường thôi mà...”, tôi cảm giác cách nói của tôi có tính xây dựng hơn rất nhiều. Các bạn nghĩ sao?

4.31 - “Cái đó rút cuộc chẳng có ích gì, chỉ phí tiền thôi!”

Chắc chắn việc đó phải có một tác dụng nào đấy. Hãy giúp con có được ham muốn học hỏi, tiếp thu từ mọi thứ, kể cả việc bị ngã khi đứng dậy cũng có một bài học nào đó.

Người mẹ có những suy nghĩ theo kiểu: “Lớp học tiếng Anh đó chẳng có tác dụng gì mấy nhỉ? Thật là phí tiền!” thì thật tòi tẹ. Xét về kết quả, có thể trong phạm vi nhận thức của mẹ thì trẻ chẳng học thêm được điều gì. Nhưng có thể con trẻ đã có được quãng thời gian vui vẻ khi theo học ở đó thì sao. Nếu mẹ phủ định điều đó thì thật đáng buồn. Dù kể cả là chẳng có hiệu quả gì đi nữa thì mẹ vẫn có thể bỏ công ra, bằng những cách thông minh, để biến nó thành có hiệu quả đúng không?

Thêm nữa, tôi không nhớ rõ là khi nào nhưng trong một chương trình giáo dục nhà giáo Takeda Tetsuya có trả lời cho trao đổi của một người mẹ có tâm sự rằng con mình rất nguời lớn, ngoan ngoãn, nhưng vì ảnh hưởng từ những đứa bạn xấu mà trở nên hư hỏng... như thế này: “Nếu cháu thực sự là một đứa trẻ thông minh thì nó sẽ học hỏi được từ cả những người bạn tốt lẫn bạn xấu”. Tôi cảm thấy vô cùng tâm đắc với câu nói này.

Quả thật là như vậy. Đứa trẻ có nền tảng “cái tôi” chắc chắn nó sẽ không để mất đi bản thân mình, mà sẽ khôn ngoan chọn lọc để học được từ mọi thứ.

4.32 - “Này, con đang căng thẳng đấy à?”

Chỉ cần mẹ vẫn cư xử như bình thường, điềm tĩnh thì chắc chắn con cũng sẽ phát huy được thực lực mà con vẫn làm được như thường ngày.

“Ồi, chắc con đang hồi hộp lắm nhỉ!”; “Nếu con căng thẳng rồi dẫn đến thất bại là không được đâu đấy! Cố lên!”. Nhiều người mẹ vẫn thường hay hỏi con những câu như thế này.

Vào những lúc trẻ thực sự căng thẳng mà cha mẹ còn dọa: “Con căng thẳng rồi thì trượt là không được đâu đấy!” thì chẳng khác nào đổ thêm dầu vào lửa. Ví dụ, trước đợt thi thứ 2 của kỳ thi năng lực tiếng Anh, đứa trẻ chẳng hề căng thẳng chút nào, nhưng bà mẹ lại hỏi: “Này, con đang căng thẳng đúng không?” thì tự nhiên đứa trẻ cũng bị căng thẳng luôn.

Nhiều cha mẹ biện hộ đó là vì muốn nói chuyện cho con bớt căng thẳng ư? Rất nhiều người cứ nói những điều không cần nói, hỏi những điều không cần hỏi. Giữa cha mẹ và con, điều đó cũng không nên. Thay vì lo lắng hỏi trẻ những câu vớ vẩn như vậy cha mẹ nên để trẻ có thời gian lấy tài liệu ra mà xem thêm vài câu hỏi thoại khi phỏng vấn còn tốt hơn.

Ngay cả kỳ thi vào tiểu học cũng thế, tâm trạng bất an, lo lắng của cha mẹ có thể truyền sang trẻ. Vì vậy, cha mẹ hãy vững chãi làm điểm tựa cho trẻ!

Từ khi Hiro còn nhỏ, tôi vẫn thường xuyên nhắc nhở bé rằng: “Căng thẳng khiến không phát huy được hết thực lực là việc ngu ngốc nhất”. Do đó, tôi tuyệt đối không bao giờ hỏi những câu hỏi ngốc nghếch kiểu như: “Con đang căng thẳng đấy à?”. Bởi vì thời gian để đi hỏi những câu vô bổ thế kia thì dành cho việc nhớ thêm vài từ vựng nữa còn giá trị hơn.

Chương 5

DẠY CON BẰNG DANH TỪ VỐN CÓ - NHỮNG CÂU CHUYỆN TỪ THỰC TẾ

5.33 - Có thể mua kim từ điển giảm giá cho học sinh ở trường mẫu giáo?

Nếu xác định dạy con bằng danh từ vốn có, cha mẹ hãy bổ sung cho con vốn từ vựng thật nhiều.

Dạy con theo phương pháp danh từ vốn có sẽ giúp vốn từ vựng sẽ tăng lên theo kiểu dây chuyền.

Lúc Hiro 5 tuổi, trong một năm đó, bé thi đậu hết kỳ thi tiếng Anh này đến kỳ thi tiếng Anh khác (đậu từ cấp 5 lên đến cấp 2) nên lượng từ mà bé muốn tra cứu cũng càng ngày càng nhiều và càng khó hơn. Lúc nào con cũng cần cuốn từ điển có từ khó hơn (nói cách khác đòi hỏi quyển có số lượng từ vựng nhiều hơn).

Cuốn từ điển đầu tiên mà tôi mua để Hiro tra cứu nghĩa từ vựng tiếng Anh là Picture Dictionary

(từ điển tranh). Đó là khi Hiro đi homestay ngắn hạn ở Australia lúc bé được 4 tuổi. Cuốn từ điển đó không cho biết loại từ (danh từ, động từ v.v.) hay là câu ví dụ, phát âm cũng không. Nó chỉ đơn thuần là một quyển sách tranh có từ đơn được giải thích trong đó, giống như truyện tranh vậy.

Cuốn tiếp theo là từ điển dành cho học sinh tiểu học của Kumon. Nó có khoảng 900 từ vựng. Vậy nhưng cuốn đó cũng không đáp ứng đủ nhu cầu tra từ của Hiro.

Cuốn từ điển mà tôi mua sau đó khoảng 3 tháng là “Gakyo Junior Anchor” – loại từ điển Anh - Nhật mà học sinh trung học của Nhật vẫn hay dùng. Cuốn này có khoảng 13.000 từ vựng, có thể dùng cho cả ôn thi vào cấp 3, tức là ngang với kỳ thi năng lực tiếng Anh cấp độ 3. Thế nhưng quyển này cũng chẳng mấy chốc không đáp ứng đủ nhu cầu từ Hiro cần tra, khiến bé rất khó chịu.

Ở cấp độ cao hơn cuốn này thì chỉ có loại “dành cho học sinh phổ thông trung học”, do đó hầu như không có hình vẽ minh họa, hoàn toàn là quyển từ điển dành cho người lớn. Chữ Hán cũng nhiều nữa. Vì lý do đấy, tôi đã chọn mua quyển từ điển

tiếp theo là của nhà xuất bản Scholastic. Đây là từ điển kiểu Bách khoa toàn thư mà học sinh tiểu học Mỹ vẫn dùng, có nhiều tranh ảnh minh họa phong phú, rất thú vị. Nhưng loại này dùng với tư cách là sách đọc bổ sung kiến thức thì có lẽ hợp hơn. Nội dung sách hấp dẫn đến nỗi đọc xong một mục lại đọc luôn sang mục khác, nên rút cuộc để tra một từ lại mất rất nhiều thời gian. Vì thế cuối cùng tôi nghĩ phải làm sao tìm được cuốn nào mà tra là ra nghĩa ngay, và có thể nghe được phát âm chuẩn của người bản xứ, nên quyết định mua từ điển điện tử dòng Ex-word của Casio.

Sau khi đã đi nhiều cửa hàng để tham khảo, khi quyết định mua thì thật bất ngờ tôi nghe được chuyện có thể mua với giá rẻ hơn 2.000 yên nhờ chính sách giảm giá cho học sinh. Mẫu giáo thì có thể chưa gọi là học sinh được, nhưng khi tôi giải thích cho nhân viên cửa hàng rõ về tình hình của Hiro thì được chấp nhận ngay: “Vậy thì cửa hàng sẽ bán cho cháu với giá của học sinh nhé”, như vậy vừa được tích điểm, lại vừa mua được với giá rẻ theo chính sách khuyến mãi cho học sinh.

Sau đấy tôi và Hiro thường hay tranh nhau dùng từ điển này và Hiro thường than phiền rằng: “Lúc

nào con muốn tra thì nó cũng ở dưới gối của mẹ hết à. (Ban đêm, tôi thường học bài rồi cứ thế ngủ quên mất). Hiro cũng muốn có một cái dành riêng cho Hiro cơ!”. Tôi cũng cảm thấy thế thật nên tôi đã mua cho Hiro một bản Ex-word 2007 (Hiro đánh chính là 2008 mới đúng!) bằng tiền hỗ trợ định kỳ cho trẻ em của chính quyền thủ tướng Aso.

Trong cuốn kim từ điển này, nội dung về thi năng lực tiếng Anh, hay là TOEIC, hay là thi chữ Hán đều có hết, cần tra gì là được. Từ điển này không phải loại có thể sạc điện nên nếu tự dung hết pin thì rất bất tiện, vì thế lúc nào tôi cũng bó sẵn 2 cục pin vào trong túi xách khi đi ra ngoài.

Thế nhưng, khoảng thời gian gần đây, từ điển điện tử bó túi cũng trở nên không đáp ứng đủ nhu cầu của chúng tôi nữa. Nguyên do tại sao, mời các bạn theo dõi tiếp phần sau.

5.34 - Trải nghiệm ở cuộc thi “Spelling Bee”

Nhớ trên 1.000 từ đơn là danh từ vốn có và lần gặp lại vui vẻ.

Tháng 3 năm 2012, Hiro tham gia đại hội Spelling Bee toàn quốc do Japan Times tổ chức.

Spelling Bee là cuộc thi phát âm tiếng Anh có lịch sử trên 80 năm tại Mỹ. Nếu giành chiến thắng trong cuộc thi tại Nhật, thí sinh sẽ được mời đến tham gia cuộc thi toàn nước Mỹ. Các em học sinh độ tuổi từ 9-14 tuổi đủ điều kiện để nộp hồ sơ. Năm nay (2012) Hiro đại diện cho trường tiểu học mà bé đang theo học để tham gia cuộc thi. Kết quả Hiro lọt vào top 9 trên tổng số 36 em tham gia.

Mọi người đều khen ngợi Hiro và trầm trồ vì không phải là học sinh trường quốc tế, cũng không phải là học sinh hồi hương từ nước ngoài mà lần đầu tiên tham gia đã lọt vào top 9 quả là siêu đẳng. (Hiro bị loại vì nhầm từ *hypocrisy* – *giả mạo*).

Nào, quay trở lại với những từ đơn được chọn ra trong đại hội phát âm này. Các từ này đều được chọn ra từ trong danh sách mà ban tổ chức đã phát sẵn cho thí sinh trước đó. Danh sách này thực sự là vô cùng hoành tráng. Từ La Mã cổ, từ Anh cổ, từ có nguồn gốc tiếng Pháp, tiếng Hindu, tiếng Ý và có lẽ cả tiếng Hawai nữa. Tính cả tiếng Nhật nữa thì tổng cộng phải đến 1.150 từ vựng. Từ liên quan đến tên món ăn và từ chuyên môn trong tôn giáo khá nhiều, đây hầu hết là các từ ngoại lai nhưng đã

được dùng một cách quen thuộc trong xã hội Mỹ đến tận bây giờ.

Những từ liên quan đến tiếng Nhật thì có: *hibachi*, *netsuke*, *hancho*, *karaoke*, *issei*, *nisei* và *kibei*. Ý nghĩa của những từ này là: *bình hương*, *móc treo điện thoại*, *trưởng nhóm*, *karaoke*, *một thế hệ*, *hai thế hệ*, và *về Mỹ*. Từ khá đặc biệt, lần đầu tiên tôi nghe thấy là *kibei*. Chính tôi cũng hoàn toàn không hiểu nghĩa là gì. Hóa ra nó để chỉ những người có liên quan gốc Nhật, sinh ra ở Mỹ, mang quốc tịch Mỹ nhưng học ở Nhật và sau này trở về lại Mỹ định cư. Vậy mà trước đó tôi cứ nghĩ nó là một loại cây mang phong cách Nhật.

Ngoài ra, tôi cũng không nghĩ *hibachi* là *bình hương* mà cứ tưởng là món ăn nướng trên nồi sắt (trong nhà hàng), từ *netsuke* cũng vậy, tôi cứ nghĩ nó là *netsuke* vốn có trong tiếng Nhật (*có sẵn*), chứ không biết nó còn có nghĩa là móc treo điện thoại. Đúng thật là tiếng Nhật mà ngay cả người Nhật cũng chịu thua.

Danh từ vốn có cũng liên tục xuất hiện trong cuộc thi. Nói đúng hơn hầu hết là danh từ vốn có. Với hoàn cảnh này thì ngay cả từ điển Anh - Anh có tận 1.300.000 mục cũng không đáp ứng nổi. Dù

cho có nghĩa của từ đó đi nữa thì không thể biết được phát âm như thế nào. (Spelling Bee là cuộc thi nghe phát âm và đánh vần ra từng chữ cho nên phát âm bắt buộc phải có).

Kết cục, chúng tôi đành phải dùng đến từ điển trên mạng tên là Merriam Webster Third New International Dictionary, Unabridge, là cơ sở mà ban tổ chức cuộc thi dựa vào để ra đề (phí sử dụng 5\$/tháng). Đây là cuốn từ điển gồm 472.000 từ, là cơ sở để ra đề cho cuộc thi, cho nên không có từ nào mà trong cuốn này không có cả.

Chà, nói chung chúng tôi đã rất vất vả để tra nghĩa, cách phát âm, nguồn gốc của từ. Nhưng dù sao cả hai mẹ con đều thấy đây là một việc đầy thoải mái. Quá thật chúng tôi thấy rất vui mỗi khi biết thêm được nghĩa của một từ mà mình không biết. Việc ghi nhớ cách đánh vần đối với Hiro cũng là một thử thách đầy kích thích nhưng thú vị.

Vẫn còn tận 3 cơ hội nữa để tham gia cuộc thi nên cả hai mẹ con đều ấp ủ trong lòng giấc mơ lớn là đến một ngày nào đó sẽ giành được chiến thắng, và được đến Washington DC để tham gia cuộc thi toàn quốc của Mỹ.

Nhân tiện, món mà dạo này Hiro thích ăn nhất là *sauerbraten*: một món thịt hấp và nướng đã ướp gia vị (cười). Từ này cũng xuất hiện trong đề bài thi của Spelling Bee. Đây là một món ăn khá phổ biến ở Đức nên nó có trong menu của các nhà hàng trong thành phố. Tôi nghĩ một ngày gần đây tôi sẽ dẫn Hiro đi ăn món đó.

5.35 - 18 tháng, nhìn đèn đỏ Hiro lại nói: “Lâu quá, lâu quá!”

Đối với trẻ con, những lời mẹ nói chính là thế giới. Do đó, lời người mẹ nói ra cực kỳ quan trọng.

Những lời mẹ nói, những việc mẹ nghĩ là tốt, những việc mẹ thích, mẹ ghét, mẹ khó chịu... mẹ con càng gần gũi thì những điều đó càng dễ dàng truyền đến trẻ. Nhiều trường hợp quan điểm và lập trường sống của mẹ cứ thế nguyên vẹn truyền sang con.

Vào năm Hiro được hơn 1 tuổi rưỡi, có một việc đã xảy ra khiến tôi phải kiểm điểm mình chú ý lời ăn tiếng nói cẩn thận khi dạy con. Chúng tôi hầu như di chuyển bằng ô tô, mà ô tô của tôi lại chỉ có 2 chỗ ngồi nên lúc nào Hiro cũng ngồi ngay ở ghế bên

cạnh tôi. Ghế phụ là ghế mặc định dành cho Hiro (kể cả bây giờ 11 tuổi rồi vẫn thế, cười).

Khi Hiro hơn 1 tuổi rưỡi, sau thời điểm chuyển tư thế ngồi trên ghế trẻ em hướng về phía trước được vài tháng, lúc chúng tôi đang chờ đèn giao thông, Hiro đột nhiên nhìn lên phía trên và nói:

- Mẹ, “lâu quá, lâu quá”.

- Hà? Lâu quá, lâu quá là sao?

Nhưng vì đèn đã chuyển từ đỏ sang xanh nên tôi nhấn ga đi tiếp. Chạy được một đoạn, tôi lại dừng lại vì gặp đèn đỏ tiếp. Ngay lúc ấy, Hiro lại vừa nhìn đèn giao thông vừa nói: “Lâu quá, lâu quá”. (Không hiểu thằng bé nói cái gì nữa).

Sự việc đấy mãi không tìm được lời giải thích cho đến mấy hôm sau khi đang đi dạo gần nhà. Đúng lúc đó, Hiro lại hớn hờ:

- A, lâu quá, lâu quá kìa mẹ!

- Hiro, lâu quá, lâu quá là cái nào?

Theo hướng tay Hiro chỉ tôi nhìn lên thì thấy đó là đèn giao thông dành cho ô tô. Đèn giao thông tức là “lâu quá...”.

A, a, hiểu ra rồi. Không có lẽ... Tính tôi rất nóng vội, vì thế khi chờ đèn đỏ lúc nào tôi cũng vừa nhìn về hướng đèn đỏ mãi không chuyển sang xanh vừa lẩm bẩm một mình là: “Trời ơi, lâu quá nhỉ, lâu quá nhỉ!”. Thực sự lúc đó tôi chỉ nói một cách vô thức nhưng giờ nghĩ lại thì đúng là từ mà tôi luôn nói mỗi khi chờ đèn giao thông. Vì lý do đó mà Hiro đã nghĩ “tên của 3 chiếc đèn giao thông = ‘lâu quá’”.

Ồi, xấu hổ quá! Xin lỗi con vì người mẹ nóng tính này nhé (cười). Tất nhiên hôm đó tôi phải đính chính ngay với Hiro rằng: “Đấy không phải là lâu quá, là đèn giao thông con à”.

Sau lần ấy, tôi trở nên cẩn thận hơn trong cách dùng từ ngữ, khi nói chuyện trước mặt Hiro. Kể cả khi tôi có lẩm bẩm một mình đi nữa thì vẫn luôn để ý, vì biết rằng Hiro cũng có thể tình cờ nghe thấy.

Thêm nữa, từ khi có chuyện này, đương nhiên tôi chú ý hơn đến cách dùng từ rồi, nhưng hơn cả là tôi còn nhắc nhở mình để ý cả trong cách dùng kính ngữ nữa. Tôi chú ý tối đa để không dùng tiếng Nhật lộn xộn hay sai ngữ pháp để làm gương cho con.

5.36 - Cần thiết phải dạy cho con cả những danh từ cơ bản trong cuộc sống

Dù xác định dạy con bằng danh từ vốn có thì cha mẹ vẫn cần làm sao để con không gặp khó khăn khi gặp những danh từ thông thường.

Tháng 6 năm 2002, Hiro đi khám sức khỏe, chẩn đoán mức phát triển ở mốc 1 tuổi rưỡi, ở thành phố Yokohama. Một trong những mục quan trọng cho biết sự phát triển của bé là “Chỉ ngón tay”.

Ví dụ, y tá của trạm xá sẽ vừa cho xem các bức tranh có vẽ hình con chó, giấy ăn, cốc uống nước, ô tô vừa hỏi bé: “Con cún là con nào?”. Bài này để kiểm tra xem bé có chỉ ngón tay đúng vào con chó hay không. Nếu bé hoàn toàn không chỉ đúng được cái nào thì sẽ bị nghi ngờ là chậm phát triển và bị gọi sang một phòng riêng, rồi bị kiểm tra kỹ hơn hoặc là bị xếp vào nhóm cần theo dõi.

Vậy, trường hợp của Hiro thì thế nào?

Y tá chắc là nghi nếu là bé trai thì chắc chắn sẽ biết nên vừa cười vừa giơ bức tranh vẽ ô tô lên vừa nói to:

- Bé Hiro cho cô biết “bíp bíp” là cái nào?

(Thôi, hỏng rồi, tôi không dạy bé từ “bíp bíp”).

Đúng như dự đoán, Hiro im thin thít. Y tá thể hiện vẻ mặt kinh ngạc và hỏi lại câu y hệt:

- Bé Hiro, “bíp bíp” đấy. “Bíp bíp” là cái nào?

Chiếc ô tô được vẽ trong tranh đã được đơn giản hóa đi theo kiểu tranh trẻ con. Tất nhiên cũng không thể biết được chủng loại xe là gì. Hình dạng chỉ như một chiếc ô tô đồ chơi bình thường.

Tôi bèn ghé lại hỏi nhỏ Hiro:

- Đèn trước là cái nào?

Thì ngay lập tức, Hiro chỉ ngay vào phần đèn trước của xe. Y tá biểu lộ sự ngạc nhiên thấy rõ:

- Ủa, bé có hiểu à?

Vì thế, tôi lại hỏi tiếp:

- Gương chiếu hậu là cái nào?

Và Hiro lại ngay lập tức chỉ ngay vào phần gương chiếu hậu trong tranh.

Y tá hình như vẫn chưa phục... Đầu chiếc bút trên tay cô ấy còn đang ở vị trí định khoanh vào phần “cần theo dõi” ở trên bảng kiểm tra. Khi tôi còn đang nghĩ trong đầu (này, chờ chút đã nào) thì

hình như cô ấy cảm thấy nhiệt khí người mẹ bốc lên trong tôi nên hỏi lại:

- Ở nhà, bé có hiểu chứ ạ?

(Không cứ là ở nhà, ở đây bây giờ bé cũng hiểu đấy còn gì. Chẳng qua là liên quan đến ô tô, tôi luôn dạy bé bằng các tên riêng cụ thể của từng bộ phận nhỏ, vì thế đương nhiên cách gọi “bíp bíp” tuyệt nhiên không bao giờ tôi dạy cho bé).

Nghĩ thế nhưng tôi nói:

- Vâng, được. Làm được mà. Ở nhà tôi dạy theo tên loại xe cụ thể và hãng xe cụ thể.

Cô y tá nghe vậy thì nét mặt dường như hoàn toàn không hiểu tôi đang nói cái gì nữa:???? (Đang nói cái gì đấy?) Tiếp theo, cô lại hỏi Hiro:

- Nào, Hiro cho cô biết giấy ăn là cái nào?

(Ôi, giấy ăn. Giấy ăn cũng thế, tôi dạy cụ thể theo tên riêng là giấy hiệu El hay là Box, v.v. Có lẽ cái này Hiro cũng không trả lời được mất). Nhưng Hiro đã chỉ đúng vào hộp giấy ăn trên hình. Phù! May quá...

Nói vậy thôi, những cách nói như “oăng oăng” (con chó), “bíp bíp” (ô tô) đúng là từ thông dụng nói

tiếng trong thế giới của trẻ nhỏ nhí, (cười) ngay cả y tá cũng dùng, sổ tay mẹ và bé cũng dùng đấy còn gì.

Nhân tiện, trong thời kỳ này không chỉ là “bíp bíp” mà hỏi Hiro cái nào là ô tô có thể bé cũng không chỉ được cũng nên. Bởi vì tôi tập trung chỉ dùng danh từ riêng để dạy cho bé, nên những danh từ thông thường như vậy tôi thậm chí còn không nhớ ra để mà dạy nữa.

5.37 - “Cảm ơn, bánh kem Arinco rất ngon!”

Giao tiếp thuận lợi hơn nhờ dùng danh từ vốn có.

Không chỉ trong nuôi dạy con, nếu sử dụng danh từ vốn có một cách thích hợp thì mối quan hệ giữa người lớn với nhau cũng trở nên trôi chảy, hai bên đều cảm thấy thoải mái.

Có một lần, Hiro nói với tôi khi ở quầy 99cent ở Mỹ: “Con muốn mua quà cho các bạn cùng học ở lớp tiếng Anh trong vùng nữa”. Và chúng tôi mua khoảng 5-6 set quà gồm có cả kem đánh răng với bàn chải đánh răng dành cho trẻ con (phía dưới có gắn đế vuông nên có thể đặt bàn chải dựng đứng được).

Vào ngày hoạt động đầu tiên trong kỳ nghỉ hè của câu lạc bộ, bé mang đến tặng cho các bạn. Sau

đấy, tôi nhận được hết thư cảm ơn này đến thư cảm ơn khác. Trong số đó có bức thư nội dung thế này: “Con nhà tôi rất thích Suponge Bob^(*). Loại kem đánh răng này có in tranh minh họa của Suponge Bob nên bé rất vui sướng dùng nó. Cảm ơn mẹ con Hiro rất nhiều”.

Nếu được nghe những lời cảm ơn như thế này, (dù chỉ là món đồ rẻ tiền đi nữa) ai cũng cảm thấy rất vui đúng không? Bạn có cảm nhận giống tôi là khi viết lời cảm ơn cụ thể như vậy thì niềm vui khi nhận được quà sẽ truyền tới người cho một cách cụ thể hơn là viết kiểu chung chung: “Cảm ơn vì đã tặng cho con nhà tôi bộ set bàn chải và kem đánh răng” không?

Bản thân tôi cũng đã từng có trải nghiệm tương tự. Mẹ của một người bạn của Hiro đã gửi biếu chúng tôi bánh kem Arinco vì tôi đã cho mượn mấy quyển bộ đề luyện thi. Lúc đó, món bánh kem đấy đang khá nổi tiếng, vốn thích bánh kem cuộn nên tôi cũng đã nghĩ bụng một dịp nào đấy sẽ mua ăn thử một lần. Vì thế, thực sự khi được biếu, tôi rất vui sướng và gửi một tin nhắn cảm ơn một cách

(*) Suponge Bob: tên một nhân vật hoạt hình của Mỹ.

chân thành: “Minh cũng đã định một lần mua ăn thử loại bánh kem cuộn Arinco hôm trước cậu cho mình. Thực sự là rất ngon ấy!”. Ngay lập tức, người mẹ đó nhắn tin trả lời lại: “Đúng là Kumi! Cậu cũng biết loại Arinco này à? Loại này ngon thật đấy nhỉ!”.

Phụ nữ thường có xu hướng tặng cho người khác những món quà mà mình thích, những món ăn mà mình thích, và là những món họ nghĩ là ngon. Chính bản thân tôi cũng như vậy. Vì thế nếu người nhận cũng hiểu đúng độ ngon, nổi tiếng, thương hiệu và cảm ơn trên cơ sở hiểu đúng giá trị của món quà đấy thì người cho cũng vô cùng vui sướng.

Lại một câu chuyện mới xảy ra hôm trước, tôi đăng trên timeline facebook của mình là: “Hôm nay trên đường đi xem tháp Sky trees về, lâu lắm rồi mới lại ghé thăm cửa hàng Shinameshi ăn món Shoronbo (sủi cảo)”. Lập tức, có liền 3 comment phản ứng ngay với thông tin sủi cảo quán Shinameshi mà tôi đã viết. Rõ ràng viết một cách cụ thể về cửa hàng Shinameshi thì phản ứng của bạn bè cũng cụ thể hơn là nếu tôi chỉ viết chung chung rằng: “Tối nay, nhà tôi đi ăn sủi cảo. Ngon quá!”.

Như vậy, biết khéo léo áp dụng danh từ vốn có như trường hợp này, có hiệu quả tốt hơn khi truyền

tái suy nghĩ, và mọi người cũng hiểu được chính xác điều mình muốn nói hơn.

5.38 - Thật may vì con thích ô tô!

Nhờ tên của các loại xe ô tô mà lần đầu tiên con có thể trò chuyện một cách vui vẻ với người nước ngoài. Con có thể làm thân được với những người lớn tuổi hơn - sức mạnh tiềm tàng của việc giao tiếp bằng danh từ vốn có.

Cho đến nay đã bao nhiêu lần tôi phải thốt lên “thật là may mắn vì con thích ô tô!”. Lần đầu tiên tôi nghĩ như vậy là năm Hiro mới bắt đầu học tiếng Anh được một thời gian ngắn, lúc ấy con mới 4 tuổi.

Nhờ số tiền thừa kế mà ông ngoại để lại, tôi đã quyết định hai mẹ con cùng đi du học 3 tháng ở Australia. Đương nhiên lúc đấy, Hiro hầu như chưa nói được tiếng Anh, có rất nhiều từ vựng mà con chưa biết. Nhưng tôi chỉ nghĩ “Tạm thời cứ đi cái đã”, nên hai mẹ con vừa ở homestay, Hiro vừa theo học ở trường mẫu giáo của các em trong vùng, còn tôi học ở trường ngoại ngữ trực thuộc trường Đại học Southern Cross (tên là CHEC).

Chỗ mà chúng tôi ở homestay là một gia đình đã và đang nhận các học sinh từ khắp các nước trên thế giới đến trọ một thời gian rất ngắn chỉ vài ngày cho đến cả những đợt dài đến mấy năm. Khách trọ là người Nhật thì chỉ có chúng tôi. Tuy nhiên Hiro được hết lớp sinh viên này đến sinh viên khác vui chơi cùng, không có tôi cũng không sao. Bé bày la liệt những chiếc mini car mình có ra rồi hình như cũng nói chuyện với mọi người bằng tiếng gì đó như là tiếng Anh vậy (cười). Khi tôi thử hỏi: “Con chơi trò gì đấy?”, thì (hình như) bé được các anh chị chỉ cho rằng cùng một loại ô tô đi nữa, mỗi nước lại có một tên gọi khác nhau, nên Hiro thường giơ cho các anh chị xem những chiếc mini car mình có rồi hỏi kiểu như: “Cái này ở Nhật gọi là Honda Civic đấy, ở Australia gọi là gì ạ?”. Cứ thế hỏi hết nào là “tên gọi của xe ở Australia, loại xe này có bán ở Australia không...”.

Dù Hiro hầu như không nói được tiếng Anh mấy, nhưng tôi nhớ là mình đã rất ngạc nhiên vì thấy chỉ cần tên của các loại xe ô tô là bé cũng có thể giao tiếp được phần nào với cả những người lớn người nước ngoài. Giả dụ trong trường hợp này, bé chỉ là một đứa trẻ chỉ hứng thú với tàu điện chỉ có ở

Nhật Bản, hoặc những vị anh hùng chiến tranh của Nhật thì chắc là việc giao tiếp kiểu như thế này sẽ hơi khó đấy nhỉ!?

5.39 - Quên mất vị trí ô tô ở bãi đỗ xe Las Vegas mệnh mông!

Đầu óc trẻ con lúc nào cũng tươi mới.

Đây là câu chuyện năm Hiro 6 tuổi. Ba người – tôi, mẹ tôi, và Hiro đi du lịch ở Las Vegas. Sau khi đi bộ mua sắm suốt 3, 4 tiếng đồng hồ, tất cả đều mệt rồi nên quyết định ra về. Giống như mọi lần, tôi bảo Hiro và mẹ tôi, vốn phải ngồi xe lăn, chờ ở một chỗ, còn tôi một mình đi ra bãi lấy xe.

Thế nhưng... Ở vị trí mà tôi “chắc chắn đã đậu xe” không có chiếc ô tô nào. Đúng là tầng 1 mà. Tôi không hề có ký ức gì về việc phải đi thang máy mà. À, đúng rồi, ở gần cái cột, khoảng cách từ lối vào khoảng chừng này...

Tôi vừa cố gắng hết sức nhớ lại những ký ức của vài giờ trước, vừa cố nhớ ra chỗ đã đậu xe. Nhưng tìm ở đâu cũng không hề thấy chiếc ô tô của mình.

Tôi chạy hết từ chỗ này đến chỗ kia của bãi đậu xe để tìm nhưng cũng không thấy. Tại sao? Tại sao? Tôi bắt đầu hốt hoảng.

Vì lo lắng cho cả Hiro và mẹ tôi nên giữa chừng tôi quay trở lại chỗ hai người để xem tình hình. Mẹ tôi vốn ghét phải chờ đợi, nên khi bị đợi những 20 phút rồi, bà bắt đầu cảm thấy khó chịu. Thật. Tôi đã giải thích lý do rồi nhưng mà với lý do đấy thì không đời nào mẹ tôi thấy dễ chịu hơn được. Bà bắt đầu bực bội: “Mẹ sẽ về trước bằng taxi. Gọi taxi cho mẹ!”.

Và khi tôi đang định đi tìm thêm một lần nữa thì tình cờ một người trông giống như bảo vệ đi trên một chiếc xe tuần tra nhỏ ngang qua. Tuyệt! Thử hỏi người này xem nào! Tôi dẫn cả Hiro nữa đến nhờ người bảo vệ tìm hộ.

“Cô không nhớ đã đậu xe ở đâu đúng không?”.

“Vâng”.

“Loại xe cô dùng là gì?”.

“Chrysler Voyager ạ”.

Sau đấy, người bảo vệ còn hỏi thêm nhiều câu khác nữa kiểu như màu xe, đậu lúc mấy giờ, đậu ở khu vực nào? Tuy nhiên loại xe đấy thì trong bãi

đậu xe này có đầy. Tôi bắt đầu trả lời một cách yếu ớt dần: “Đậu xe lúc 1 giờ chiều... Chắc chắn là tầng 1 nhưng mà... Màu sắc... màu gì nhỉ? Thực ra chiếc xe đầy sáng nay tôi vừa mượn xong... nhưng mà theo trí nhớ thì là màu... Hay màu đen nhỉ? Không. Màu trắng phải không nhỉ... (lúc này tôi đã bị loạn rồi).”

Sau một hồi người bảo vệ hỏi tiếp: “Cô có nhớ biển số xe không?”. Ôi, làm sao mà nhớ được cái đó chứ. Nó chỉ là cái xe đi thuê, mà tôi vừa thuê sáng nay thôi mà... Tôi còn đang nghĩ thế thì Hiro đứng bên cạnh báo: “I know!”, rồi tiến lại gần người bảo vệ. (Há? Cái gì? Con nhớ ư?) Hiro bắt đầu bước qua tôi và đến nói chuyện với người bảo vệ.

Và, “ $R \rightarrow X \dots 9 \rightarrow 4 \dots$!” Bé bắt đầu đọc biển số xe mình đã nhớ. Thằng bé ghi nhớ từ lúc nào nhỉ? Số xe đó liệu có đúng không? (Hơn thế nữa, phát âm lúc ấy của Hiro toàn là những phát âm mà từ trước đến giờ tôi chưa từng nghe qua, phát âm rất hay).

Biển số xe của Mỹ không phải dạng 4 số như ở Nhật. Thông thường sẽ là 3 chữ cái + số. Thêm nữa, dù là xe thuê ở California đi nữa thì trên biển số xe cũng có hiện thị tên của các vùng rất xa như Washington hay Pennsylvania. Trên thực tế, biển số xe Voyager mà tôi đã thuê, trong trí nhớ của Hiro

là “bang Missouri RXE 94530” (có sai khác so với biển số thật).

Và... Khi đã phán đoán được biển số xe chính xác rồi, chưa đầy 1 phút sau, chúng tôi đã tìm thấy chiếc xe của mình. Hóa ra bãi đậu xe có hai tòa đối nhau trái phải, chỗ mà tôi đã đậu nằm ở tòa ngược lại. Vì thế đương nhiên dù tôi có tìm thế nào đi nữa thì ở tòa này cũng không thể thấy được.

Các thông tin về bang đăng ký biển xe, và số xe mà Hiro ghi nhớ đều khớp. Những lúc như thế này, khả năng học thuộc danh từ vốn có trong chớp mắt của Hiro thực sự phát huy tác dụng.

5.40 - Hiro 3 tuổi 7 tháng: tự tìm đến cửa lên máy bay trong chuyến du lịch nước Mỹ đầu tiên

Dạy con bằng danh từ vốn có không phải là việc chỉ học trên bàn học.

Năm Hiro 3 tuổi 7 tháng, lần đầu tiên tôi dẫn bé đi du lịch ở Mỹ. Vẫn là những thành viên quen thuộc: Tôi, mẹ tôi, và Hiro. Mẹ tôi năm nay 86 tuổi, là một người cực kỳ ham mua sắm. Việc mua sắm của mẹ bắt đầu từ cửa hàng miễn thuế trước khi xuất phát ở sân bay Narita cho đến các mặt hàng

miễn thuế được chào bán trong máy bay. Lần này cũng vậy.

Đang trên đường ra cửa lên máy bay, mẹ tôi lại nói: “Vẫn còn thời gian nên muốn xem cửa hàng miễn thuế. Mẹ sẽ quay lại ngay”. Mẹ tôi phải ngồi xe lăn nên tôi không yên tâm khi để mẹ đi một mình. Hơn nữa, tôi cũng chỉ định đưa mẹ đi khoảng 2 - 3 phút thôi nên tôi dẫn mẹ đi, còn để Hiro ngồi chờ ở hành lang trước một cửa hàng cà phê. “Con nhớ không được rời khỏi chỗ này đấy nhé. Mẹ và bà sẽ vào cửa hàng miễn thuế xem một lát. Mẹ sẽ quay lại ngay nên con ngồi yên nhé!”.

Rồi, tôi nhanh chóng đẩy mẹ tôi đến cửa hàng miễn thuế. Vì cái gì cũng xem nên 2 - 3 phút trôi qua nhanh chóng. Trong chốc lát đã quá 15 phút. Khi tôi nhìn đồng hồ thì đã thấy cận giờ xuất phát rồi. Hoảng hốt tôi vội vàng đưa mẹ quay lại chỗ sảnh đã bảo bé ngồi đợi thì... Hiro không có ở đó. (Đã dặn là không được đi lung tung rồi mà, sao lại đi chứ?).

Tôi bắt đầu tìm ở xung quanh. Tôi đã nghĩ sẽ tìm được bé ngay. Thế nhưng... hoàn toàn không thấy bóng dáng Hiro ở đâu. Phạm vi tìm kiếm rộng dần lên. Tôi cũng xem cả ở trong toilet. Xem cả trong các cửa hàng. Không có.

Thời gian ra máy bay càng đến gần. Tôi để mẹ tôi ngồi chờ ở chỗ sảnh đó (vì có thể Hiro sẽ quay lại), rồi bắt đầu tìm trong cả sân bay. Tôi cũng đã hỏi cả quầy hướng dẫn. Nhưng họ cũng không biết. Hay là, Hiro bị bắt cóc? Không, không được rồi. Chắc không đi Mỹ được rồi. Hiro ơi, rốt cuộc là con ở đâu? Vừa tức, vừa lo lắng, tôi chạy đi tìm khắp nơi đến mệt phờ, rũ rượi.

Bỗng lúc ấy có tiếng ai đó gọi tôi. “Bà Kato Kumiko”. (Hả, có ai đó gọi tôi?). “Xin bà vui lòng đến cổng 34. Vị khách đi cùng bà đang chờ ở đó”. (Hả, cái gì? Vị khách đi cùng?). Tôi vừa thở hổn hển, vừa tiến về phía cổng 34. Ở đấy tôi thấy Hiro đang đứng chờ với khuôn mặt bất an.

“Aaa, thấy rồi! Hiro! Trời ơi, con đã đi đâu vậy chứ?”. Tôi đứng trước mặt Hiro, và hét lên giận dữ: “Mẹ đã bảo con không được đi đâu mà!”.

Tôi bắt đầu nói con thịnh nộ với Hiro ở một bên cửa ra máy bay. Nhưng Hiro không khóc, cũng không xin lỗi, chỉ thể hiện sự lúng túng, bối rối:

“Vâng, con biết mẹ lo cho con mà. Nhưng mà mẹ này, lúc đấy loa người ta thông báo “sắp đến giờ xuất phát, xin mời hành khách đi Los Angeles

chuyến bay 512 sân bay Delta đến cổng 34 làm thủ tục” đấy. Vì thế, con cũng có chút lo lắng cho bà và mẹ vì hai người mãi chưa quay lại, nhưng con nghĩ, thôi dù là một mình đi nữa nhưng cũng phải chuẩn bị ra máy bay mà đi cho kịp phần của mình mà”.

Hóa ra là vậy... Tức là, gần đến giờ bay mà bà và mẹ vẫn chưa quay lại, nên Hiro vừa lo lắng tìm kiếm bà và mẹ, nhưng đồng thời vẫn chăm chú nghe được thông báo của hãng bay để tìm đến đúng lối ra máy bay của mình đấy.

Không thể tin được. Tôi không biết cái lại sao nữa... Hiro mới 3 tuổi 7 tháng mà đã suy nghĩ được chín chắn vậy rồi đấy! (Cười).

Thật may vì tìm được Hiro rồi nhưng mà...

“À, tại sao con lại nghĩ ra cách là gọi mẹ qua loa thông báo?”.

Nhân viên sân bay đứng bên cạnh trả lời họ: “Chúng tôi thấy bé đi một mình, không thấy có người lớn đi kèm nên đã hỏi chuyện bé đấy chị ạ. Bé có nhớ số điện thoại của mẹ nên chúng tôi đã gọi vào số máy đó nhưng không thấy ai nhắc máy. Vì thế nên chúng tôi thông báo trên loa”.

Ôi, thôi rồi. Tôi vội vàng kiểm tra lại cuộc gọi nhờ thì thấy đúng là có số gọi đến thật. Có một số lạ gọi đến khoảng 15 phút trước.

À, mà lần này tôi không đưa vé cho Hiro nhưng hình như lúc check-in bé đứng bên cạnh nhìn sang thấy và đã ghi nhớ tên chuyến bay, giờ xuất phát, số cổng vào, vì thế mà nghe được thông báo về chuyến bay của mình đấy. Tôi lại được danh từ vốn có cứu một bàn thua nữa rồi.

5.41 - Tận hưởng thú vui vừa ngắm cảnh vật vừa đối chiếu với bản đồ cầm tay

Nhờ chiếc ô tô không gắn thiết bị định vị mà bé được rèn luyện khả năng đọc bản đồ.

Thời nay, những xe có gắn Navi^(*) phải chiếm trên 50%. Nếu chỉ tính riêng dòng xe gia đình thì con số chắc chắn phải đến 70 - 80% lượng xe lưu hành. Thậm chí, muốn tìm được xe không gắn Navi xung quanh nhà tôi còn khó mà tìm được ấy chứ.

Đã rất nhiều lần bạn bè trường mẫu giáo và tiểu học của Hiro xúm lại cả đám đông xem ô tô của tôi vì tò mò và ngạc nhiên:

(*) Bản đồ định vị chỉ đường tự động gắn trong ô tô.

- Ôi, xe này không có bản đồ!

- Sao xe của cô lại không có bản đồ vậy?

- Thế khi đi những nơi mà mình không biết đường thì phải làm sao?

Cứ thế lũ trẻ đồn dập hỏi những câu rất ngây thơ và thành thật. À, hóa ra Navi đã phổ biến đến mức này kể cả đối với học sinh rồi ư. Vậy chúng tớ mẹ của những đứa trẻ này hẳn đã dựa hoàn toàn vào Navi khi di chuyển bằng ô tô đấy mà.

- Xe này cũng có bản đồ đấy! - Vừa nói thế, tôi vừa đưa quyển bản đồ bằng giấy ra cho lũ trẻ xem.

Hầu hết những đứa trẻ đứng đấy đều kêu lên:

- Đây là lần đầu tiên cháu thấy loại bản đồ như thế này đấy.

Hoặc có bé bảo:

- À, mình đã từng nhìn thấy trong xe của ông mình.

Sự tiện lợi của Navi thì tôi biết rõ rồi. Nhưng rốt cuộc tôi vẫn không lắp Navi cho xe của mình. Hơn nữa, từ 3 tuổi Hiro đã ngồi ở ghế phụ của ô tô, và làm giúp tôi vai trò của Navi rồi. Đúng hơn là không làm không được.

Tuy nói là vai trò của Navi nhưng không phải ngay từ đầu nhiệm vụ của bé là đọc bán đồ giấy hộ tôi, mà bắt đầu từ việc diễn giải cụ thể cho những hướng dẫn kiểu như “cứ thế quay trở lại con đường đã đi”.

Vốn dĩ tôi là một người mù đường nên thậm chí đường đã từng đi qua tôi cũng quên sạch. Vì thế, tôi luôn phải hỏi Hiro một cách cụ thể hơn như là: “Này, vừa nãy mình đi từ đường nào đến ấy con nhỉ?”. Mỗi lần như thế, Hiro luôn trả lời chính xác cho tôi, vì thế tôi đã trở nên dựa dẫm hẳn vào vai trò chỉ dẫn của Hiro.

Hiro bắt đầu đọc được bán đồ giấy từ khi lên 4 tuổi. Bé cảm thấy rất hứng thú khi vừa đọc trên bán đồ vừa ngắm nghía các địa điểm nhà hàng ăn uống, trạm xăng, cửa hàng tiện ích 24h trên thực tế hiện ra như thế nào. Bé vừa hào hứng nhìn bán đồ vừa kêu lên thích thú:

- A, chỗ này trên bán đồ là JOMO nhưng thực tế đổi thành ENEOS rồi mẹ này.

- Ôi, trong này là ký hiệu của cửa hàng 24h Seven Eleven mà bên ngoài thành phòng khám răng rồi.

Ngoài ra, tôi cũng hướng dẫn để bé khi chỉ đường phải nói cụ thể “rẽ trái, rẽ phải”, chứ không chỉ là “bên này, bên kia”. Dần dần, mức độ chỉ đường của

bé tiến hóa lên thành “chéch nghiêng bên phải, rẽ ở góc xiên bên trái”. Chỉ cần bé có thể hướng dẫn cho tôi được thêm “300m tính từ chỗ này có một ngã tư tên là Kakinokidai, ở vị trí cửa hàng Lawson ở bên phải thì quẹo phải theo hướng 2 giờ mẹ nhé” thì coi như là hoàn hảo tuyệt đối.

Nhờ việc đọc bản đồ chỉ đường, tôi thấy khả năng đọc tên địa danh ở các biển giao thông của con cũng có vẻ giỏi lên, khả năng đọc chữ Hán giỏi lên, trí tưởng tượng được bay bổng. Gần đây, có nhiều biển báo chỉ toàn là chữ Latinh nữa, do đó, kể cả Hiro chưa đọc được hết chữ Hán thì vẫn có thể hiểu được biển chỉ đường nhờ đọc chữ Latinh. Vì danh từ vốn có cũng có nhiều từ khó đọc nổi so với Hiro mà.

Dù nói vậy, nhưng từ khi Hiro bắt đầu dùng smartphone thì chúng tôi chuyển sang chỉ toàn dùng bản đồ chỉ đường của Google Map. Bởi vì những địa điểm có trên bản đồ giấy cũng có giới hạn. Hơn nữa, dùng Navi thì Hiro sẽ có thể ngủ và nghỉ ngơi được. Từ khi học lên lớp trên của tiểu học, chương trình học của Hiro nhiều lên, bận rộn hơn, nên với suy nghĩ của một người mẹ, tôi muốn thời gian đi xe này là chút giải lao, để con tranh thủ ngủ vậy.

5.42 - Hiro 15 tháng: lấy vé đậu xe

Hãy trao cho con “vai trò” ngay từ khi còn nhỏ.

Tôi đang dùng xe Alfa Romeo mẫu năm 1998, tính từ lúc mua đến nay cũng quá 14 năm, số km trên đồng hồ công tơ mét đã đạt đến mốc 190.000km. Khoảng 5 năm trước, có lần tôi nghĩ sẽ bán lại nó nên đã rao giá rồi. Nhưng các cửa hàng thu mua ô tô cũ đều trả dưới 200.000 yên, thậm chí có nơi còn báo xe này giờ không còn giá trị nữa. Quá tiếc nên tôi không bán nữa mà để thế chạy cho đến giờ. Tôi định bụng ít nhất cũng phải chạy cho được đến 200.000km rồi mới nghĩ đến chuyện bán nó đi. Chiếc xe này đã đồng hành với tôi từ khi Hiro còn ở trong bụng mẹ, vì thế bản thân chiếc xe chứa đựng rất nhiều kỷ niệm.

Vậy nhưng, xe nhập khẩu thì đa số tay lái đều bên phải. Trong khi đó, cột bán vé đỗ xe ở các siêu thị hay trung tâm mua sắm thì lại được làm ra chủ yếu dành cho xe tay lái bên trái. Hơn thế nữa, xe nhà tôi lại là loại xe hai cửa, do đó, bản thân cửa xe rất to và dài, đóng mở cửa xe ở nơi chật hẹp cực kỳ vất vả. Chính vì những lý do đó, tôi luôn tâm niệm rằng, sau khi Hiro chào đời, biết đứng rồi, việc đầu

tiên tôi phải dạy cho Hiro đó là với tay để lấy vé đầu xe.^(*)

Một tuổi ba tháng Hiro đã... tháo dây an toàn của ghế ngồi trẻ em, bước đến chỗ của ghế phụ, nhào người ra cửa sổ xe, với tay lấy vé. (Hiro bắt đầu biết đi cũng là lúc 1 tuổi 3 tháng).

Nơi mà Hiro lần đầu tiên tập lấy vé chính là siêu thị Maruetsu Nakayama. Lúc đấy tôi nhìn xung quanh không thấy bóng xe khác nên đã chọn thời điểm đấy để Hiro luyện tập. Bởi vì lỡ bé có làm rơi vé, không lấy được vé thì cũng không lo sẽ bị làm phiền đến xe khác. Tôi cho xe tiến gần sát máy bán vé tự động, rồi tháo dây an toàn ghế ngồi của bé ra, rồi bảo con:

- Hiro, con lấy vé cho mẹ đi.

Nghe mẹ bảo thế Hiro đứng lên và rút chiếc vé từ máy tự động một cách gọn gàng rồi đưa cho tôi.

- Ô, giỏi quá! Cảm ơn con nhiều!

Sau đấy, chúng tôi vào mua sắm. Lần này, ở cửa ra bé phải dứt được vé vào cái khe tí teo của máy. Thao tác này còn khó hơn khi rút vé ra nhiều.

(*) Bãi đậu xe ở Nhật hầu hết đều tự động. Ở lối ra vào có đặt sẵn máy bán vé xe. Xe đi qua thì người ngồi trên xe với tay ra nhấn nút, vé sẽ tự động chạy ra.

15 tháng tuổi, không qua luyện tập, đột nhiên bị bắt làm thật luôn. Thế nhưng không biết có phải vì thường ngày Hiro vẫn nhìn thấy tôi làm không, mà khi tôi vừa bảo: “Con cho vé vào chỗ đang sáng nhấp nháy đấy nhé”, thì bé cho vào một cách nhẹ nhàng như không luôn. Khi ấy, tôi khen bé rất nhiều.

- Cảm ơn Hiro! Con giỏi quá! Con vừa giúp mẹ được một việc quan trọng rồi đấy. Lần sau mẹ lại nhờ con nữa nhé.

Mấu chốt ở lời khen này là “cảm ơn vì con đã giúp mẹ được một việc quan trọng” (thực tế cũng đúng vậy mà). Tôi nghĩ không phải chỉ khen thưởng một cách đơn giản là: con giỏi quá, con siêu quá; mà là cách nói “việc con làm giúp ích cho mẹ” sẽ tốt hơn nhiều.

Ngay cả một đứa trẻ 1 tuổi 3 tháng đi nữa, nhưng bé vẫn hiểu việc mình làm “có ý nghĩa giúp ích cho mẹ”, giúp xây dựng sự tự tin cho trẻ, và chắc chắn giúp mối quan hệ giữa hai mẹ con càng bền chặt hơn nhiều lần.

Tôi cứ nghĩ việc Hiro làm là quá bình thường, nhưng khi nói chuyện với người xung quanh ai cũng trầm trồ: “Ôi, mới hơn một tuổi mà đã biết lấy vé

đậu xe và đưa cho mẹ thì đúng là quá giỏi luôn ấy”, nên tôi đã khen ngợi Hiro thêm rất nhiều vì việc ấy. Người lớn chúng ta đừng đặt giới hạn cho con trẻ, mà hãy cho con được thử sức với tất cả mọi thứ thì tốt hơn bạn nhỉ.

Từ sau lần đấy, khi nào tôi cũng bảo với Hiro rằng: ghế phụ là ghế dành cho người sẽ phụ giúp người lái trong suốt chuyến đi đấy, nên từ đó, suốt 11 năm trời, Hiro luôn đóng vai trò giúp đỡ cho người lái là tôi trong suốt mỗi cuộc hành trình. Tôi mà bảo: “Cho mẹ lon nước ngọt nào!” thì Hiro sẽ mở nắp lon ra và mang đến tận miệng cho tôi uống. “Cho mẹ kẹo” thì Hiro sẽ bóc vỏ giấy ra, và đưa viên kẹo vào tận miệng cho tôi. Và tôi đã nuôi dạy Hiro trở thành một người phụ lái tuyệt vời nhất của mình. Vì tất nhiên, đó cũng đã là một trong những nguyện vọng của tôi mà.

Có vẻ như ở phương Tây, người ta tích cực dạy cho con trẻ biết giúp đỡ người lớn hơn Nhật Bản. Khi tâm sự với người bạn đã từng có thời gian sống ở nước ngoài cô ấy đã nói thế này: “Trẻ con Nhật chăm học thì được người lớn khen ngợi. Còn ở Tây thì việc trẻ biết phụ giúp cha mẹ, biết làm nhiều việc thì lại được cha mẹ khen ngợi nhiều đấy”. Hóa ra là

vậy. Trong cách giáo dục con cái, Nhật Bản so với phương Tây có nhiều điểm khác biệt nhau đấy nhá.

5.43 - Hiro 18 tháng: biết trả tiền bằng thẻ

“Ồn cả mà!”, “Mẹ tin tưởng giao cho con đấy!”, “Cảm ơn con nhiều!”. Được mẹ giao cho trọng trách sẽ thật chặt hơn mối quan hệ tin yêu giữa cha mẹ và con.

Việc lấy vé xe, cho vé xe vào máy thu vé của Hiro đã giúp tôi đỡ vất vả hơn nhiều. Hơn nữa, khi đi trên đường cao tốc, bé biết cả đưa tiền, lấy vé và tiền thừa từ người soát vé (ngày trước chưa có thẻ ETC^(*) nên vẫn phải trả tiền mặt). Thực ra thì ở trạm soát vé nào của đường cao tốc cũng có cột trả tiền dành cho xe tay lái bên trái, hoặc nếu trả tiền qua người soát vé thì người ta cũng với tay đưa vào cho tôi, nên ở đường cao tốc kể cả không có Hiro giúp tôi vẫn không bị bất tiện gì. Nhưng vì Hiro thích làm nên tôi cho bé làm việc đó. Hình như bé cũng thấy thích khi được giao lưu với mấy bác ở trạm soát vé.

(*) Thẻ trả tiền phi cầu đường, xăng xe tự động. Khi đi qua các trạm soát vé, bộ cảm biến của cổng soát vé sẽ tự động kết nối với thẻ ETC của xe đó và trừ tiền phí.

Khi Hiro hơn một tuổi rưỡi, tôi nghĩ đã đến lúc bé có thể làm giúp tôi thêm việc nữa, đó là thanh toán tiền ở bãi đậu xe.

Ở các cửa hàng Maruetsu Nakayama, Nakayama Tokyu, OK store, Olympic không mất phí đỗ xe nếu bạn mua hàng của cửa hàng, nên không cần thanh toán tiền bãi đỗ. Nhưng còn những chỗ thông thường khác thì hầu như đều phải trả tiền đậu xe khi lấy xe. Mà hầu hết các cột thu tiền này cũng đều dành cho xe có vô lăng bên phải nên với dòng xe nhập khẩu như xe tôi, mỗi lần như vậy lại phải mở cửa, xuống xe, trả tiền rồi mới lên đi tiếp được. Tôi nghĩ thời điểm này chắc Hiro đã biết cho đồng xu 100 yên vào máy rồi nên vào ngày khám sức khỏe tổng quát một tuổi rưỡi, tôi đã cho bé làm thử.

Vào ngày hôm ấy, các gia đình đưa con đi bằng ô tô đến khám rất đông, nên tôi đã đoán chắc bãi đậu xe của ủy ban nhân dân không đủ rồi. Y như rằng, lối vào của bãi đậu xe của ủy ban nhân dân xe xếp hàng dài, chờ ở đấy mà vào gửi xe khám thì không thể nào kịp giờ được nên tôi đậu xe ở bãi đậu xe mất phí trước cổng ủy ban.

Sau khi khám xong, hai mẹ con đi ra bãi đậu xe. Chà, đã đến lúc Hiro được thử trả tiền rồi đây. Tôi

nhắm tính thời gian mình đậu mất khoảng 300 yên.
Tôi đưa tiền cho Hiro và báo:

- Tiền này để trả phí đậu xe con nhé!

Hiro gật đầu:

- Vâng ạ.

Sau khi nhìn đằng sau không có xe nào, tôi báo Hiro trả vé và tiền. Đúng như tôi nhắm tính, phí đậu xe 300 yên. Tiếp đó, Hiro đã cho 3 đồng xu vào khe của máy tính tiền một cách gọn gàng. Cổng chắn mở ra, thử thách trả tiền đã hoàn thành tốt đẹp. Từ ngày hôm đó, trả tiền bãi đậu xe trở thành trọng trách mới của Hiro.

Việc trao cho con trẻ một “trọng trách” nào đó ngoài những việc trong gia đình, kể cả khi bé còn nhỏ, rất quan trọng. Quan trọng ở chỗ, điều đó gây dựng trong bé tính cộng đồng, đồng thời, làm khẳng khít mối quan hệ mẹ và con. (Tất nhiên, vào lúc bấy giờ, tôi chưa quan sát sự việc với cái nhìn sâu sắc được như thế này đâu (cười).

Vào lúc bấy giờ, khi tôi kể chuyện với các bà mẹ xung quanh thì ai cũng thốt lên: “Ôi, mới một tuổi rưỡi mà biết cầm đồng xu thanh toán tiền vé rồi ư?” hay “Ôi, con nhà tôi mà đưa vé cho nó thì dám

chắc nó xé vé luôn ấy chứ!”. Vì thế tôi mới có ký ức khá mạnh mẽ về việc đứa trẻ một tuổi ruồi thì mới chỉ làm được ở mức độ như thế thôi từ các bà mẹ xung quanh.

Nhưng với tôi, riêng ý tưởng “Hiro liệu có trả tiền không hay là cho đồng xu vào mồm nghịch?” tôi thậm chí còn không nghĩ đến. Vì sao ư? Vì tôi đã luôn tin tưởng rằng con trai tôi sẽ làm được điều mà tôi nói với bé chứ sao nữa! (Cười).

CHƯƠNG 6

MỞ RỘNG THẾ GIỚI CỦA TRẺ BẰNG NGÔN NGỮ

6.44 - Nhờ những kỳ thi khác mà tiếng Anh của con được nâng cao hơn

Ngôn ngữ là nền tảng cơ bản cho tất cả mọi năng lực.

Sau khi đậu kỳ thi năng lực tiếng Anh cấp 5 vào năm 4 tuổi, Hiro đã tiếp tục thi đậu suôn sẻ các cấp 4, 3 và cận 2. Sau đó là cấp 2 vào năm 5 tuổi. Thế nhưng từ cấp 2 đến cấp cận 1 thì độ khó cao hơn, chúng tôi nghĩ rất nhiều. Hơn nữa, mặc dù đậu cấp 2 nhưng thực tế số điểm chỉ vớt vát vừa đủ. Và Hiro cũng mới 5 tuổi nên tôi nghĩ để đậu được cấp cao hơn có lẽ còn mất thêm khối thời gian nữa đây.

Kết cục, mùa thu năm lớp 1 Hiro mới lần đầu dự thi, và mãi 2 năm sau đấy tức là lớp 3 mới thi đậu được. Mặc dù chúng tôi đã đầu tư nhiều vào học từ

vụng nhưng không lấy được điểm mấy. Sau lần thi thứ 2, số điểm quá tồi tệ nên tôi đã thực sự phải vắt óc suy nghĩ cách làm sao mà lấy được điểm cho đậu. Cả tôi và Hiro lúc ấy tóm lại đều chỉ có một mong muốn miễn “đậu” là được. Vậy nên cuối cùng tôi đã quyết định cùng thi với con. Sau khoảng hai tuần liền chỉ có tập trung vào học từ vựng và làm đề, cuối cùng Hiro đã nâng được hẳn 80 điểm so với lần thi đầu tiên, và đủ điểm đậu cấp cận 1.

Và, chúng tôi đã cùng suy nghĩ lại một lần nữa “điều mà Hiro còn thiếu” là gì? Năng lực ngôn ngữ? Khả năng cân giờ làm bài? Thường thức? Trí tuệ? Kiến thức xã hội?

Mặc dù mục tiêu là đậu cấp 1 vào khoảng 7-8 tuổi, đạt kỷ lục thi sinh thi đậu nhỏ tuổi nhất, nhưng đến đây, tôi phải hạ quyết tâm để Hiro tạm xa tiếng Anh hẳn 1 năm trời xem thế nào. Tôi quyết định một năm này sẽ rèn giũa cho Hiro ngôn ngữ, thường thức, khả năng kiểm soát thời gian thông qua các kỳ thi khác như chữ Hán, tiếng Nhật, năng lực đọc hiểu văn bản, thời sự v.v.

Và nhờ làm thế, Hiro đã nhớ được rất nhiều từ vựng, ngôn ngữ trong giai đoạn này. Cùng học cùng thi với con như vậy tôi mới biết được hóa ra Hiro

thậm chí không nắm vững cách dùng của các từ nối. Ngay cả ý nghĩa tên gọi của chức năng từ vựng như “tính từ, trợ từ, động từ” bé cũng không hiểu là gì luôn.

Để thi đậu kỳ thi năng lực tiếng Anh mà tốt cuộc chúng tôi phải chuyển sang chiến lược đường vòng là học thêm các thứ khác ngoài tiếng Anh như thường thức cơ bản, tri thức cuộc sống v.v. hòng nâng cao trình độ về kiến thức nền. Thế nhưng sau này nhìn lại mới nhận ra quyết định lúc đó của mình là sáng suốt, mang lại rất nhiều tác dụng phụ trợ hiệu quả khác.

Đặc biệt việc làm các bộ đề luyện thi và đề thi cũ về thời sự thực sự phát huy hiệu quả. Hầu như tất cả các trang của đề thi này đều kèm theo bài kiểm tra tiếng Anh theo dạng câu đố về các từ vựng chuyên dùng trong thời sự. Từ những câu mức độ dễ như tên của các chính đảng trong tiếng Anh là gì cho tới những câu đánh đố cực khó thường xuất hiện trong đề thi tiếng Anh cấp cận 1.

Nhân tiện tôi nói thêm, tên của các chính đảng trong tiếng Anh là: *Đảng Dân chủ – The Democratic Party of Japan*, giản lược là DPJ, *Đảng Tự do – Liberal Democratic Party*, viết tắt là LDP. Tôi chỉ

dạy Hiro một cách sơ qua rằng “Phần dân (chủ) chính là *Democratic* con nhĩ”, nhưng Hiro rất có hứng thú với chính trị nên đã hiểu và ghi nhớ ngay ý nghĩa của từ này.

Chúng tôi cũng chơi trò chơi dịch các câu thành ngữ, tục ngữ chữ Hán sang tiếng Anh. Có nhiều câu Hiro đã học qua rồi nên khi gặp lại cảm thấy rất dễ hiểu, ví dụ như từ “*sốt ruột*”, tôi chỉ cần nói qua “từ này trong tiếng Anh là *frustration* con nhĩ” là bé hiểu ngay nghĩa là gì.

Tôi có cảm giác rằng hiểu được ý nghĩa của từ cả bằng tiếng mẹ đẻ và tiếng Anh, trẻ sẽ nhớ được nhanh, hiểu được sâu hơn ý nghĩa của từ vựng đó.

Ở trường tiểu học của Hiro, ngay từ lớp 1 các em đã được học 1 tuần 3 tiết tiếng pháp. Nhờ được học đồng thời ba ngôn ngữ như vậy, nên độ hấp thu kiến thức về ngôn từ của trẻ lại càng sâu hơn nữa so với nếu chỉ học mỗi tiếng Anh và tiếng Nhật.

6.45 - Thẻ flash card kích thích trí não theo phong cách riêng

Hãy chơi, tìm hiểu và mở rộng thế giới bằng danh từ vốn có.

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

Chưa đầy 1 tuổi Hiro đã nhớ được 30 biểu tượng khác nhau của các hãng xe hơi, ví dụ những biểu tượng quen thuộc như Mercedes Benz, Toyota, hay Honda. Hay ở trên phố thì Hiro nhớ hết biển hiệu, logo của các shop điện thoại, biển hiệu siêu thị, quầy dược phẩm, nhà hàng gia đình, trạm xăng v.v. những cửa hàng mà bé đã từng vào mua, những đồ vật bé từng chạm vào, những nhà hàng bé từng vào ăn, các quầy bán xăng tự động mà tôi và bé đã từng ghé qua.

Có lẽ chính nhờ được vận dụng cả 5 giác quan để trải nghiệm trên thực tế, mà việc ghi nhớ những điều này lại là một trong những niềm vui của Hiro. Và món đồ hội tụ được tất cả niềm vui học tập đó của Hiro chính là thẻ flash card theo phong cách riêng của hai mẹ con. Vậy thẻ đó hình dáng như thế nào, được làm ra sao?

Cách làm rất đơn giản. Tôi chụp lại rất nhiều biểu tượng, ở mọi nơi có thể như trên internet, tờ rơi, báo chí, trong nhà, trên phố; hoặc là tải về máy tính và chuyển sang máy chiếu của máy tính, biến nó thành một danh từ vốn có dạng hình ảnh, rồi dùng tay chuyển từ hình này sang hình khác chiếu lên cho con xem. Còn như thời đại ngày nay, các bạn có thể dùng điện thoại di động chụp ảnh ở bất

cứ nơi đâu, lưu lại và mở ra cho con xem, chơi trò đồ vui với con cũng được.

Nhân tiện, tôi nói thêm, ban đầu những chiếc thẻ này vốn dĩ được làm ra cho kế hoạch “Cha mẹ và con cái cùng làm nghệ thuật”, biểu diễn trong lễ Noel tổ chức ở câu lạc bộ nuôi dạy con (cười). Tôi đã làm nó vào tháng 12 năm 2003, tức là ngay khi Hiro vừa tròn 3 tuổi. Tôi chuẩn bị khoảng 200 tấm thẻ và dùng máy tính chuyển đổi liên tục trong giây lát, còn Hiro vừa nhìn vào hình ảnh hiện lên vừa đọc to tên của thứ xuất hiện.

Kiểu như thế này này: “au!”, “Ariel”, “Shiseido”, “docomo”, “điện lực tokyo”, “jonathan”, “Disney”, “tạm dùng giấy lát”, “Tokyo gas” v.v. Bé phải đọc tên gọi bằng danh từ vốn có hết tất cả biến hiệu, logo, biến báo ở tất cả mọi lĩnh vực. Thực tế không có phụ huynh và con nhỏ nào làm tiết mục này nên rốt cuộc trò chơi này rất được các cặp cha mẹ - con khác chú ý và cười vui tán thưởng ầm ĩ. Sau lần đấy, có thêm nhiều cơ hội gặp gỡ và tập hợp mọi người khác nữa, và lần nào chúng tôi cũng chơi trò này một cách rất vui vẻ.

Lúc đấy, tôi hoàn toàn không hề nghĩ đến chuyện “trò chơi này có ích gì cho nào”, “trò chơi

này giúp phát triển trí não ra sao”. Nhưng sau này, giám đốc của một trường chuyên đào tạo trẻ thơ cho biết rằng trò chơi này là một cách thức tốt để kích thích lên bộ não của trẻ. Nghe nói vậy tôi rất ngạc nhiên, vì không nghĩ việc mình làm lại có hiệu quả đến vậy, nhưng dù sao đây cũng là lời khen của một chuyên gia, nên tôi cũng cảm thấy tự tin lên từng chút từng chút một. Điểm mấu chốt ở đây là tôi luôn chọn ra những thứ Hiro có hứng thú để làm chủ đề cho mọi ý tưởng.

Hon nữa, trên hết, đó đều là những thứ lấy từ thực tế, là những thứ được nhìn thấy trên phố, những thứ mà ảnh và ngoài đời đều giống nhau. Tôi nhận ra rằng việc “dạy con bằng danh từ vốn có” mà tưởng như chỉ có hai mẹ con hào hứng làm này, thực ra, về mặt khoa học lại có hiệu quả rất nhiều.

À, còn về thẻ flash card bán sẵn ngoài hàng thì sao? Theo tôi tìm hiểu thì thẻ được làm ra dành cho bé sơ sinh, là các thẻ quen thuộc với não phải của trẻ, nhưng hầu như chỉ toàn là tranh ảnh. Và chủ yếu là danh từ thông thường, danh từ vốn có nếu có trong đấy thì cũng chỉ là thẻ về loài “chó Akita” mà thôi. Thế nhưng, dù đứa trẻ có cơ hội nhìn thấy giống chó đó bên ngoài thực tế đi nữa, thì vẫn khó

mà phân biệt tốt được đúng không? Bởi vì nhìn qua tranh vẽ mình họa vừa không giống thực tế, vừa khó mà tách biệt rõ ràng với những giống chó khác có đặc điểm tương tự mà.

6.46 - Ghi nhớ chính xác các biển báo giao thông: “chú ý gió mạnh”, “đường trơn dễ trượt ngã”, “cấm dùng xe”... \

Bởi vì việc này cũng liên quan đến việc giúp con hiểu được tầm quan trọng của giữ gìn luật lệ giao thông.

Ngồi ở ghế phụ lái nên những cảnh vật mà tôi nhìn thấy khi lái xe thì Hiro cũng nhìn thấy được. Xe của tôi tay lái bên trái nên ngồi ở ghế phụ bên phải như Hiro lại là vị trí có cơ hội nhìn rõ các biển báo giao thông hơn nữa. (Tất nhiên, vẫn còn một số chỗ hạn chế vì tầm nhìn của con còn thấp).

Hiro đã cùng với tôi ghi nhớ biển hiệu giao thông trên đường. Mấu chốt đó là “dùng những từ đúng y nguyên như thế khi dạy con các quy tắc khi lưu thông trên đường”. Ví dụ: Tôi không dạy con rằng: Gặp biển báo này là phải bíp bíp, mà là “Hãy bấm còi khi gặp biển báo này”.

Khi chạy trên các con đường núi. Hiro rất để ý biển báo thường gặp: “Đường trơn dễ trượt”. Hiro cũng rất thích biển báo “chú ý gió to”. Và Hiro đã thuộc tên gọi đúng của biển báo “Cấm lưu thông ngoài hướng được chỉ dẫn”. Tất nhiên, tôi có giải thích cụ thể với bé ý nghĩa của biển báo này là: không được đi thẳng, chỉ được rẽ trái và rẽ phải. Nhưng bởi vì tên gọi đúng của nó là “Cấm lưu thông ngoài hướng được chỉ dẫn” nên Hiro cứ thể đọc theo tên gọi đúng đấy luôn.

Đôi lúc, Hiro còn nhắc nhở tôi “Mẹ ơi, chỗ này có biển cấm đậu xe đấy, mẹ đậu vậy có sao không?” khi tôi định dừng xe trái phép vì nghĩ bụng “dùng một lát thôi chắc không sao” (cười). Ở chỗ xe dừng kín hết rồi, Hiro còn chỉ thị cho tôi: “Phía trước có xe đang dừng. Mời mẹ đi theo làn đường bên phải” (cười).

Thêm nữa, từ lúc Hiro còn bé tôi đã dạy bé rằng: ghế phụ lái tức là ghế dành cho người có vai trò giúp đỡ tài xế, nên những khi tôi không thể quan sát hết làn xe ngược chiều ví dụ khi rẽ phải, Hiro đều kiểm tra và chỉ dẫn cho tôi. Khi Hiro 4 tuổi, tôi đã hoàn toàn giao phó hết cho Hiro chỉ dẫn. Và tất nhiên, trong trường hợp này, danh từ vốn có học được thực sự phát huy công dụng.

Gặp những trường hợp như có xe bus hoặc xe tải đang đứng chờ ở làn xe để rẽ phải, do đó tôi hoàn toàn không hề nhìn thấy xe đi từ bên phải sang được, thì Hiro đều sẽ đưa ra những chỉ thị chính xác để hướng dẫn tôi. Kiểu như: “Sắp có một chiếc Noah màu trắng đến. Sau đây chiếc wagon R màu bạc đi qua là mẹ có thể rẽ được rồi đấy!”. Những khi đi từ ngõ ra đường lớn cũng vậy. Tôi sẽ quan sát bên trái, còn Hiro quan sát bên phải. “Một chiếc Peugeot 207, rồi một chiếc Crown Majesta đi qua nữa thì đi được mẹ nhé!”. Cứ như thế, Hiro luôn đưa ra cho tôi những chỉ dẫn hết sức chính xác và dễ hiểu; hỗ trợ cho tôi rất nhiều khi lái xe.

Có lẽ, bất cứ cái gì đi nữa, đã mất công nhớ thì nhớ cho chính xác luôn sẽ có lợi cho cả sau này nữa nhĩ.

6.47 - Ghế an toàn dành cho trẻ giúp mở rộng phạm vi hoạt động của con

Hiệu quả cả trong việc mang lại nhiều kích thích cho não trẻ!

Khi Hiro được 2 tuần tuổi, tôi đã cho bé ngồi trong nôi an toàn Remer và mang bé đi khắp đó

đây. Loại nôi an toàn này công dụng trước nhất là làm ghế ngồi an toàn cho trẻ khi đi xe, ngoài ra, nếu tháo đai an toàn ra thì nó lại thành một cái nôi rất tiện lợi cho bé nằm chơi. Bé vẫn nằm ngủ ngoan trong đó mà mẹ vẫn có thể xách nôi di chuyển được. Ở nhà hàng, nhà bạn bè thì có thể đặt nôi trên ghế ăn hoặc sàn nhà, và bé thì nằm chơi trong nôi.

Khoảng 10 năm trước, cho tới khi bé ngồi được, người ta vẫn chuộng dùng loại xe đẩy A (xe to, cồng kềnh và khó thao tác). Thế nhưng vốn dĩ xe tôi khá nhỏ, không thể nào để vừa loại xe đẩy A này được, mà xe kiểu B thì bé 5, 6 tháng tuổi mới dùng được nên tôi nghĩ bụng chờ đến khi đó rồi mua cũng được.

Nhân tiện, khi tôi thì lấy chứng chỉ “hướng dẫn viên về ghế ngồi an toàn dùng trên xe ô tô cho trẻ” (chứng chỉ quốc gia do Bộ Công an cấp), Hiro đã ngồi trong ghế này suốt một ngày trời để cùng theo học với tôi. Tất nhiên, trước đó, tôi đã phải liên lạc trước để xin phép dẫn theo con nhỏ mới 4 tháng tuổi theo học cùng rồi. Khi đó, người phụ trách đã trả lời: “Đây là trường hợp đầu tiên đề nghị được dẫn con nhỏ theo học cùng, nhưng chúng tôi sẽ cố gắng để đáp ứng nguyện vọng của chị”.

Bản thân tôi hiểu rằng nếu trong giờ học mà con khóc thì sẽ gây phiền phức cho người xung quanh, nên chuẩn bị sẵn tinh thần sẽ bế con ra ngoài ngay nếu con khóc. Thế nhưng trong suốt 3 giờ của tiết học đó, hơn nửa thời gian bé ngủ say, không khóc lấy một tiếng nào. Còn nửa thời gian nữa chắc là cùng mẹ nghe giảng đây mà! Giữa chừng bé có bú sữa một cách ngoan ngoãn khi đói bụng. Đến giờ học thực hành buổi chiều, nhiều người mới ngạc nhiên vì lúc đó mới biết có người dẫn theo con nhỏ đến học.

Nhà tôi hoàn toàn không hề mua hay dùng đến các loại tài liệu tham khảo có quảng cáo là phát triển trí não trẻ thơ, giáo dục thiên tài sớm v.v. Tuy nhiên, có một điều chắc chắn là từ khi con còn nhỏ tôi đã dẫn con ra ngoài sớm, dẫn đến chỗ làm việc của tôi, cho con tiếp xúc với nhiều thứ, gặp gỡ nhiều người, học hỏi thêm nhiều từ ngữ, cho con có hứng thú với tất cả mọi thứ, thích thì thích đến cùng v.v. Cách nuôi dạy con của tôi là như vậy đấy.

Tôi nhớ, lúc Hiro 2 tháng tuổi, cửa hàng thịt nướng Gyukaku giảm giá 50% nên tôi đã cho con vào trong chính chiếc nôi này rồi cùng nhau xếp hàng chờ dưới cái rét buốt của thời tiết. Điều mà tôi

thấy kỳ lạ đó là, khi nhân viên cửa hàng hỏi: Quý khách đi mấy người, mặc dù tôi đã nói 2 người lớn và 1 bé sơ sinh nhưng người ta vẫn mang ra cả bát đĩa trẻ con cho phần của Hiro. Mặc dù Hiro là một cậu bé khoái ăn thịt, 2 tuổi 2 tháng đã ăn thịt nướng thực sự tại cửa hàng, nhưng quả thật nhớ lại vẫn thấy món thịt nướng lúc bé 2 tháng tuổi quả thật là điều không tưởng nhỉ! (Cười).

6.48 - IKEA - kho báu danh từ mới mẻ, kỳ lạ

Giao tiếp là trò chơi thú vị!

Tháng 9/2006, cửa hàng IKEA Minatokita khai trương. Chỗ này cách nhà chúng tôi 10 phút đi ô tô. IKEA là gì? Vâng, nó chính là hệ thống cửa hàng kinh doanh đồ nội thất phong cách châu Âu, đồ tạp hóa rất phong cách với giá cả phải chăng.

Gần nhà tôi cũng có bãi đậu xe miễn phí vừa xây xong nữa. Vậy nên trung bình cứ 1 tháng chúng tôi lại ghé thăm IKEA 2 - 3 lần. Cũng một phần vì lý do muốn đến ăn món xúc xích 100 yên có bán tại đây nữa.

Cửa hàng IKEA này có khoảng 120.000 món đồ. Từ gia dụng, thiết bị chiếu sáng, tạp hóa kiểu

mỹ thuật đến chân gối giường, bát đĩa, đồ bếp, thực vật, thức ăn v.v. Hầu như các món đồ của IKEA đều độc đáo và có phong cách riêng (phân theo từng nhóm).

Ví dụ về tủ cỡ to thì có nhóm Best, Biri chắc là mọi người đều quen thuộc rồi. Các món đồ cùng một nhóm có thể kết hợp với nhau nên nhớ theo tên nhóm có lẽ dễ nhớ hơn cả. Ngay cả một cành hoa giả giá 49 yên đi nữa cũng có tên riêng của nó. (Hoa 49 yên là Snarting, hoa 79 yên là Smyca).

Thường thì cánh con trai không mấy ai hứng thú với mua sắm tại IKEA, nhưng Hiro vì thích danh từ vốn có nên con rất thích đến IKEA, và thường là bé nhớ ngay tên của các sản phẩm. Cậu bé giờ đang khoái món đồ là tủ ngăn kéo có bỏ các mẫu điện thoại giả trong đó, nên đã đi tìm khắp mọi nơi. Ở IKEA mẹ con tôi thường nói chuyện với nhau theo kiểu thế này:

- Mẹ muốn mua tủ để đồ dạng ngăn kéo bằng nhựa, nhưng lại sợ nó không được bền.

- Vâng, Hiro nghĩ loại Mulm 4 tầng được đấy ạ, loại đấy bền nữa. Khoảng 1 man (10.000 yên) mẹ nhỉ.

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

- 1 man à, so với thị trường thì rẻ đấy. Nhưng mẹ thích dạng tủ sách kiểu của Billy hơn. Cái đó gọi là gì ấy nhỉ, mẹ giờ không nhớ ra.

- Cái đấy không đẹp mà mẹ. Con thực sự thích nhất là Stuva cơ, dù nó hơi đắt một tẹo.

(Ừa, Stuva là cái như thế nào ấy nhỉ, hic hic).

- Kia mẹ, mẹ có biết Stuva là cái nào không đấy?

- À, ờ...

- Là loại mà có nhiều màu sắc rực rỡ, nhưng chỉ riêng ngăn tầng 1 là màu nhạt ấy mẹ.

- Ôi, xin lỗi Hiro chứ mẹ cũng gần đây mới nhớ được chính xác từ tủ ngăn kéo bằng nhựa mà.

Trước đó, tôi toàn nói bừa lúc thì tủ ngăn kéo, lúc thì tủ kéo, nên lần nào cũng bị Hiro phê bình và chỉnh lại. Bởi vì tên các sản phẩm và dòng sản phẩm của IKEA thực sự khó hiểu lắm ấy. Hình như vì phiên âm từ tiếng Thụy Điển ra, hầu như toàn từ tôi lần đầu tiên nghe qua, thậm chí nghe xong cũng mù tịt không biết phát âm thế nào nữa.

Dù biết tên gọi thế này cũng không có ích lợi gì, nhưng ít nhất nó cũng giúp hội thoại của hai mẹ con trôi chảy và hiểu nhau ngay. Có thể coi đây

cũng là cơ hội để mẹ con cùng thử tài ghi nhớ bằng danh từ vốn có.

6.49 - Nghe và phân biệt được âm của tiếng Anh nhờ sóng siêu âm!?

Khả năng nghe được đến 20.000Hz. Liệu đây có phải là năng lực chỉ “bây giờ” mới có không nhỉ?

Tần số của tiếng Nhật thấp. Trong khi đó tiếng Anh, đặc biệt là tiếng Anh kiểu Anh lại được nói với khu vực có tần số rất rộng. Có lẽ vì thế mà người Nhật thường khó nghe ra được tiếng Anh.

Thực tế, tần số của tiếng Nhật so với tiếng Anh, tiếng Mỹ như sau:

→ Tần số tiếng Nhật: 150Hz - 1.500Hz

→ Tần số tiếng Mỹ: 1.000Hz - 4.000Hz

→ Tần số tiếng Anh: 2.000Hz - 12.000Hz

Ngoài ra khoa học cũng cho thấy tuổi càng cao thì phạm vi tần số nghe được càng thấp (hẹp). Có những tần số mà chỉ người dưới 20 tuổi mới nghe thấy.

Có trường hợp khi muốn đuổi những nhóm thanh niên trẻ tụ tập quấy phá ở công viên hoặc của

hàng 24h người ta cho phát những âm thanh Skit (âm thanh có phạm vi tần số mà chỉ người trẻ mới nghe được). Hay là có tin thời sự về em nữ sinh cấp 3 đã lợi dụng điều này, đặt nhạc chuông điện thoại bằng âm thanh mà chỉ độ tuổi mười mấy mới nghe được, để thầy giáo không phát hiện ra.

Trở lại với câu chuyện ngoại ngữ, nói ra với những người siêu tiếng Anh thì chắc mọi người không để ý đến, nhưng Hiro có biệt tài chỉ cần nghe âm của tiếng Anh đó là phân biệt được đó là tiếng Anh nước nào. Tất nhiên, qua cách nói và ngữ điệu thì mọi người cũng dễ dàng đoán ra tiếng Anh giọng Mỹ hay giọng Anh. Nhưng Hiro còn phân biệt ra được tiếng Anh nước nào chỉ bằng những từ rất ngắn như “ear”.

Một lần khi tôi đang đánh các từ đơn vào máy, thì tìm ra một trang có cách phát âm của những từ đó bằng giọng của 10 người cả trai lẫn gái, trong đó 5 người Mỹ, 5 người Anh. Và Hiro đã thử nghe rất nhiều lần. Tôi lấy làm lạ không hiểu vì sao với những từ rất ngắn mà cũng nghe ra được giọng Mỹ hay giọng Anh bèn hỏi Hiro thì bé bảo:

- Thì vì giọng Anh có âm cao hơn mà. Không hẳn là cao, đúng ra là nhẹ hơn.

Điều này không chỉ giới hạn với tiếng Anh do người Anh nói. Mà kể cả tiếng Anh do người Nhật sinh ra và lớn lên ở Thái nhưng đi học trường quốc tế dùng tiếng Anh giọng Anh, chỉ cần nghe bé cũng nhận ra ngay: “A, đây là giọng Anh”. Tôi biết có những âm thanh mà chỉ trẻ con mới nghe thấy, phải chăng đây chính là minh chứng cho điều này? Vì sao bé có khả năng đấy, đến giờ vẫn là một câu đố với tôi.

Nhân tiện, khi dùng máy đo thử, thì tôi chỉ nghe đến 14.000Hz là đầu hàng, trong khi đó Hiro vẫn nghe được đến 22.400Hz. Nghe nói trẻ con thường là nghe được đến mức 20.000Hz.

Nhưng liệu có phải vì vậy mà bất cứ đứa trẻ nào cũng nghe được hết các tần số, phân biệt được tiếng Anh giọng Anh hay giọng Mỹ không? Việc Hiro liên tiếp đạt điểm tuyệt đối trong đề nghe của TOEIC phải chăng cũng nhờ khả năng nghe được tần số ở phạm vi rộng này mà ra?

Về khả năng phân biệt âm tiếng Anh và khả năng nhận biết vượt trên cá danh từ vốn có của con trai tôi, cho đến giờ này vẫn là điều mà tôi chưa lý giải được.

6.50 - Hiro 4 tuổi rưỡi: lần đầu xem phim ở rạp

Không chỉ dạy từ ngữ thông qua sách, mà cần phải cho bé trải nghiệm nữa.

Năm Hiro 4 tuổi 6 tháng, lần đầu tiên bé tham gia và thi đỗ một kỳ thi có tính chất nghiêm túc kiểu như “thi kiểm tra năng lực”. Đó là kỳ thi “năng lực tiếng Anh nhi đồng Bronze và Silver” lần 1 năm 2005. Bronze sẽ thi tại trường mẫu giáo mà các cháu theo học, Silver thi luôn vào chiều hôm đó, và thi ở một phòng học hội thoại tiếng Anh khác với tư cách là thí sinh vắng lai.

Và vào mùa thu năm đó, Hiro tham gia cả hai kỳ thi năng lực cấp 5 và kiểm tra năng lực tiếng Anh Gold dành cho nhi đồng nhưng Hiro dù lúc đó vẫn mới chỉ học sinh mẫu giáo nên trong đề thi xuất hiện nhiều từ vựng mà Hiro hoàn toàn không liên tưởng được nghĩa là gì. Ví dụ: lễ hội học đường, hội thao, lễ nhập học.

Nói chung những từ vựng này trong phạm vi hẹp nên dù sao ở trường mẫu giáo các bé cũng có cơ hội trải nghiệm rồi. Hoặc là cho bé xem ảnh minh họa, video tìm được trên internet thì bé cũng hiểu được. Chỉ riêng từ “rạp chiếu phim” *movie theater* là bé không hiểu là gì.

Có thể cha mẹ thì nghĩ rằng: xem nhiều DVD thì phải hiểu được rạp chiếu phim đại loại là gì chứ. Nhưng đó là sự nhầm tưởng rất lớn. Dù cho có xem nhiều DVD đi chăng nữa, thì việc được xem ở rạp chiếu phim vẫn mang lại cảm giác rất khác cho trí tưởng tượng của trẻ. (Thực ra năm Hiro 1 tuổi 7 tháng, cả gia đình có đi xem phim “Đánh vào son trang Asama”. Nhưng đúng là làm sao bé nhớ được việc diễn ra lúc đấy nữa chứ).

Lập tức, ngay hôm sau, tôi dẫn Hiro đến rạp chiếu phim. Đúng lúc rạp đang công chiếu bộ phim “Chữ cái đầu tiên D”, phim Hồng Kông và tôi cũng đã muốn đi xem khi nhìn thấy quảng cáo của bộ phim trên tivi. Rạp chiếu phim hơi bé nhưng chắc chắn Hiro đã hiểu ra được “rạp chiếu phim” là thứ như thế nào.

Từ sau đấy, tôi đã quyết định rằng những từ mà bé không biết, những trải nghiệm mà bé chưa từng trải qua, tôi sẽ cố gắng hết sức có thể trong giới hạn thời gian và kinh tế cho phép để cùng bé trải nghiệm. Và như vậy, những từ vựng mới, những thế giới mới sẽ càng ngày càng mở rộng ra với bé.

6.51 - Những từ khó và trừu tượng (phân biệt chủng tộc, phiến diện, bòn rút sức lao động...)

Chính những vấn đề nhạy cảm thì hãy thông qua những kinh nghiệm, trải nghiệm cụ thể để dạy cho bé.

Việc dạy những danh từ của những thứ có hình dạng cụ thể trong từ vựng của tiếng Anh và tiếng Nhật không phải là điều khó khăn. Ví dụ những từ vựng có xuất hiện trong đề thi của Spelling Bee như *kielbasa* (món xúc xích của Phần Lan), *Beetewk* (tên một giống ngựa của Nga). Dù nhu tôi mới nghe lần đầu đi nữa nhưng chỉ cần tìm trên internet là ra hình ảnh hoặc video minh họa: “Con nhìn đi, đây gọi là *kielbasa* đấy”. Và hình ảnh đó tạm thời có thể lưu giữ được trong đầu.

Nhưng điều khó khăn là những từ không có hình dạng như *phân biệt chủng tộc, phiến diện...* Những từ này làm sao để dạy được? *Phiến diện = prejudice* là từ vựng có xuất hiện trong đề thi năng lực tiếng Anh cấp 2 - cấp 1, trong bài tập của Kumon cũng thường xuyên có.

Lần đầu tiên Hiro gặp những từ vựng này là năm cấp 1. *Phân biệt chủng tộc...* Lần đầu tiên nghe về từ

này trong giáo trình của Kumon, trong câu chuyện viết về Martin Luther King. Trong câu chuyện về cuộc vận động quyền công dân, có đưa ra những câu chuyện như: nhà vệ sinh của người da đen và da trắng cũng riêng biệt, xe bus cũng riêng biệt... Nội dung bài đọc là vậy. Tuy nhiên, chỉ qua câu văn và hình ảnh thì một em bé còn nhỏ tuổi quá thật không tài nào hiểu được... Những lúc thế này, Youtube thực sự có ích. Chỉ cần đánh từ khóa cuộc vận động quyền công dân là sẽ có rất nhiều video hiện ra.

Có cả những bài hùng biện của chính Luther King, cả hình ảnh về cuộc biểu tình Washington. Trong số đó, hình ảnh nhà vệ sinh của người da đen và da trắng riêng biệt, hình ảnh nhà hàng chuyên dụng cho người da trắng, lối ra vào chỉ riêng cho người da đen. Tất cả đều xem được qua video. Tôi cảm thấy quá tuyệt vời khi chỉ cần ở nhà mà có thể ngay lập tức xem được miễn phí những video này khi cần. Đó cũng là những video mà bản thân tôi lần đầu tiên xem nhưng khi xem cùng Hiro thì tôi phụ thêm vào những lời giải thích để con có thể hiểu được.

Đối với những trường hợp khó giải thích bằng lời thì việc tìm kiếm các video miễn phí thế này để

hình dung ít nhất cũng có tác dụng giúp bé hiểu được không khí của vấn đề.

Vậy rốt cuộc, tôi sẽ giải thích *prejudice* (phiến diện) như thế nào với bé?

Tôi thường hay lấy mẹ của một người bạn của Hiro (người Trung Quốc) để giải thích. Khi xem tin tức những câu chuyện về nhóm trộm cắp người Trung Quốc, hoặc gián điệp Trung Quốc lấy cắp bí mật của Nhật, hoặc là việc Trung Quốc sao chép y chang Disney Land để xây một khu vui chơi v.v. khiến mọi người dễ nghĩ rằng người Trung Quốc = người xấu. Hình như ngay bản thân Hiro ngày thơ cũng có suy nghĩ rằng người Trung Quốc = người xấu. Cảm thấy như thế không ổn, nên tôi nhân cơ hội này giải thích cho bé về ý nghĩa của từ “*Phiến diện*”.

- Nếu mình cứ nghe nhiều những câu chuyện thế này về Trung Quốc thì chắc chắn mình sẽ có suy nghĩ rằng tất cả người Trung Quốc đều xấu xí hết đúng không?

- Vâng, thì tại vì họ toàn làm việc xấu thôi.

- Nhưng không phải tất cả người Trung Quốc đều vậy đâu.

- Ủa, vậy hả mẹ?

- Cách suy nghĩ tất cả mọi người Trung Quốc đều xấu là *phiến diện* đấy con hiểu không.

- *Phiến diện*?

- Ủ, trong tiếng Anh là *prejudice* đấy.

- Thế ạ?

- Người Trung Quốc cũng thế thôi, hầu hết đều là người tốt cả. Mẹ tin như vậy. Nhưng người tốt thì thông thường thời sự không mấy khi đưa lên đúng không. Chỉ khi nào có vụ việc gì xảy ra thì tivi mới đưa lên. Con cũng biết mẹ của bạn A đúng không?

- Vâng, con biết mà.

- Cô ấy là một người rất dịu dàng đúng không?

- Vâng. Cô ấy hiền. Cô ấy đi xe X Toreit của Nissan mẹ nhỉ!

- Cho nên đâu phải tất cả người Trung Quốc đều xấu đúng không?

- Vâng ạ.

Theo cách đó, tôi luôn tìm kiếm xung quanh những ví dụ có thực và kết nối nó với mối quan hệ xung quanh Hiro, những kinh nghiệm mà Hiro có

để có thể giúp bé cảm nhận được ít nhiều một cách cụ thể ý nghĩa của ngôn từ. Và cho thêm những lời giải thích vào sao cho bằng cách nào đó làm cho bé hiểu được những từ khó.

Khi Hiro đến một trạng thái hiểu rõ ngọn nguồn gốc rễ của từ vựng đó, sau đó khi gặp lại từ đó trong đề bài bé hiểu và làm đúng, tôi cảm thấy một cảm giác vô cùng mãn nguyện.

6.52 - NHK cũng có lúc nhầm

Hãy giao lưu một cách tích cực với những người ở thế giới bên ngoài.

Tháng 10 năm 2011, Steve Jobs mà Hiro vô cùng kính yêu qua đời. Sau đó, những bài phóng sự đặc biệt về ông được đưa ở rất nhiều chương trình tivi. Nếu tôi không nhầm, thì chương trình Close Up thế giới hiện đại của NHK là nơi đưa tin về ông sớm nhất. Thế nhưng chương trình này không biết có phải vì làm một cách vội vàng không mà để xảy ra một lỗi vô cùng nghiêm trọng.

- Đây không phải là iPhone. Là Galaxy S mà. Nhầm rồi!

Có thể bây giờ bạn được nhìn tranh tĩnh nên có thể so sánh một cách dễ dàng, và biết được đúng là không phải iPhone. Thế nhưng trong chương trình đó chỉ là một đoạn video chạy qua trong vài giây nên không thể biết rõ được. Hiro vừa cầu nhau: “Không thể tin được NHK mà lại nhầm lẫn như vậy được. Ở Mỹ, Samsung còn đang bị kiện tụng vì Apple nói giống iPhone thế mà...”.

Lúc ấy, tôi cảm thấy khúc mắc quá nên liên hệ ngay với NHK để xác nhận. Không ngờ có thư trả lời ngay:

“Gửi Kato Hiroto,

Cảm ơn vì cháu luôn theo dõi chương trình của chúng tôi. Chúng tôi gửi thư để trả lời về nội dung mà cháu đã hỏi.

Về đoạn video mà cháu có phê bình, nó là đoạn video có liên quan đến Apple được gửi từ Mỹ về nên chúng tôi đã sử dụng nó trong chương trình.

Chiếc điện thoại trong video đó có sử dụng vỏ bọc điện thoại, và trên vỏ bọc có phần 4 góc dùng để che máy camera. Chúng tôi chân thành xin lỗi vì đã sử dụng hình ảnh để gây hiểu nhầm cho cháu.

Đối với vấn đề này, chúng tôi xin phép giải quyết bằng cách thay thế hình ảnh trong NHK hoặc hình ảnh trên trang web của chương trình Close Up thế giới hiện đại bằng hình ảnh khác.

Từ nay về sau vẫn hi vọng cháu sẽ tiếp tục theo dõi và ủng hộ chương trình của chúng tôi nữa.

Cảm ơn cháu rất nhiều.

Close Up thế giới hiện đại

Trung tâm Fureai NHK (Đài truyền hình)”.

Câu “dễ gây hiểu nhầm” ở đây đài NHK muốn ám chỉ việc điện thoại đúng là iPhone, chẳng qua cái vỏ là trông giống của Galaxy phải không nhỉ? (Cười).

Tại sao người dùng iPhone lại phải mất công dùng vỏ bọc của Galaxy chứ? Đến Hiro còn phải bật cười và nói thế. Quả thật, gấn vỏ của Galaxy thì việc thiết kế phần camera thành 4 góc đúng là chẳng có ý nghĩa gì nữa.

Hơn thế nữa, hiện nay trên khắp thế giới cuộc cạnh tranh giữa 2 dòng máy điện thoại thông minh của Apple và Samsung đang càng ngày càng mở rộng. Nên NHK đáng lẽ phải kiểm tra cẩn thận hơn nữa trước khi phát sóng thì tốt hơn.

Nhân tiện, sau hôm đấy, tôi mở trang của NHK ra xem thì thấy đoạn video đấy đã được thay thế sang đoạn khác rồi, không phải là video dễ gây hiểu nhầm thành Galaxy như trước đó nữa.

6.53 - Dạy con khái niệm về số trước khi bắt con thuộc lòng bảng cửu chương

Phép cộng hơn là bảng cửu chương, trước tiên phải tạo ra nền tảng vững chắc.

Khi Hiro được 3 tuổi, tôi thường nghe những bà mẹ xung quanh tự hào kể những câu chuyện về con mình: “Con tôi nhớ được bảng cửu chương rồi đấy!”, “Con nhà tôi đếm được đến 100 rồi đấy!”. Oa, nhớ được cả bảng cửu chương thì đúng là giỏi thật đấy.

Thế nhưng tôi nghĩ ở độ tuổi đấy chắc cũng chỉ mới nhớ vẹt thế thôi chứ làm gì đã hiểu khái niệm bảng cửu chương là gì. Đó chẳng qua chỉ nhớ mảy móc giống như học thuộc bài hát vậy thôi. Giả sử giờ mà hỏi đứa bé đó, vậy trước 87 là gì chắc là cũng không trả lời được đâu.

Tôi nghĩ, học thuộc lòng bảng cửu chương hay là nhớ được đến 100 thì cũng tốt đấy, nhưng mà chẳng phải trước tiên việc dạy cho trẻ hiểu đúng

được các khái niệm ấy cần thiết hơn sao? Có người còn nói thế này: “Con nhà tôi hình như là thiên tài rồi. Mới 2 tuổi đã nhớ được hết bảng cửu chương. Tiếp theo nên dạy cho bé cái gì đây nào?” (Cười).

Nếu không cần phải hiểu mà chỉ học thuộc lòng như kiểu học hát như thế thì quá dễ dàng. Hơn thế nữa, việc học thuộc lòng một cách đơn thuần như bảng cửu chương thì học càng sớm càng tốt. Học từ lúc còn bé này với cảm giác như kiểu học hát thôi thật thoải mái. Hơn hẳn là đến tận năm lớp 2, lớp 3 mới bắt đầu vội vàng học thuộc.

Nào, nói về việc tôi đã dạy Hiro những khái niệm cơ bản đầu tiên về con số. Đếm ngược về 0 tất nhiên là cô dạy rồi. Ngoài ra, khi gội đầu, trước tiên tôi thường dùng bọt xà phòng chia tóc ra làm hai nhánh (giống như hai cái sừng hươu) rồi cho bé soi gương và hỏi: Nào, bây giờ có mấy chỏm đây? Và Hiro sẽ trả lời 2 ạ.

Tiếp theo, lần này, tôi chia tiếp làm 3 cái sừng ở phía sau đầu (vị trí mà nhìn từ gương cũng khó thấy). Rồi cũng như lần trước tôi sẽ hỏi: Có mấy cái nào? Và Hiro sẽ trả lời: 2 ạ. À mà không, 3 ạ. Làm cách đó, tôi khiến cho Hiro không chỉ kiểm tra

được 2 chiếc súng ở ngay chính diện khi soi gương mà còn biết kiểm tra cả chiếc súng thứ 3 mà trong gương không nhìn thấy được nữa.

Đây là trò chơi đơn giản mà có thể chơi khi tắm. Tôi nghĩ đây là phương pháp tốt để dạy trẻ những khái niệm ban đầu về số, tốt hơn so với việc bày sách vở ra trên bàn rồi ngồi học.

6.54 - Càng có chung nhiều danh từ vốn có, hội thoại giữa cha mẹ với con càng thú vị

Bởi vì cha mẹ và con có thể tưởng tượng chính xác ra cùng một thứ cho nên việc trao đổi suy nghĩ diễn ra một cách trôi chảy.

Hôm nay, công việc của tôi ở mức bận đỉnh điểm, nên hồi này tôi có nhờ Hiro giúp một tay. Đây là công việc nhập dữ liệu liên quan đến kích thước thân xe ô tô. Hiro vừa đánh vào trong iPad của mình vừa hỏi tôi:

- Mẹ ơi, ngoài tổng chiều dài/tổng bề ngang/tổng chiều cao còn có cả độ rộng không gian xe nữa. Ý nghĩa của con số này là gì vậy?.

Ôi, câu hỏi hay đấy.

- Con có hiểu ý nghĩa của từ độ rộng không gian xe không? Tiếng Nhật nghĩa là cự ly tâm đấy. Khoảng cách của trục. Nói cách khác, nó là khoảng cách của trục ô tô ở phần trước và trục ô tô ở phần sau đấy.

- À, ra thế. Thế cái này có sự khác nhau như thế nào giữa dài và ngắn sao ạ?

- Nói một cách đơn giản, nếu nó dài thì ngồi rất thoải mái, phần chân cũng rộng. Còn nếu ngắn thì phần đó sẽ bị hẹp lại. Cụ thể chiếc xe có độ rộng không gian dài đó là gì nào?

- À, con hiểu rồi. Rinkan? Hoặc là Limousen đúng không?

- Đúng rồi, đúng rồi.

(Giới thật đấy, có thể nói ngay ra được tên cụ thể loại xe có không gian rộng và dài).

- À mà, đúng là ngồi thì thích thật nhưng mà lúc rê thì khó nhí. Giống như xe bus vậy đó. Vì dài cho nên không thể quay vòng quanh được nhí.

- Vậy những chiếc xe có cự ly tâm ngắn đó là Toyota IQ hoặc là Smart mẹ nhí?

- Đúng thế. Toyota IQ hoặc Smart thì có hơi đặc biệt một chút. Lấy ví dụ đơn giản hơn là hầu hết

những chiếc xe con xung quanh chúng ta đều có cự ly tâm ngắm đấy.

- Nhờ thế mà bán kính góc rẽ nhỏ nhất cũng nhỏ mẹ nhỉ...

- Giới quá. Con nhớ được cả cái đó nữa cơ à?

- Thì con nghe mẹ nói suốt mà. Mẹ thường nói Alfa Spider trông có vẻ nhỏ nhưng bán kính vòng quay nhỏ nhất là 5,5m do đó khó quanh chỗ góc hẹp đó.

Khi dạy con bằng danh từ vốn có, thì con nghe thấy danh từ đó là hiểu ra ngay mẹ muốn nói gì. Nhờ có danh từ vốn có mà cả hai đều có thể diễn đạt cho nhau hiểu được, do đó hiểu nhau hơn, câu chuyện cũng sâu sắc hơn.

6.55 - Thử chuyển sang cách nói chuyện thông thường

Trò chuyện kiểu danh từ vốn có.

Tình huống có thật:

- Yuko có nuôi một con chó to lắm í.

→ Yuko có nuôi một con chó to lắm thuộc giống Siberian Huski.

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

- Con bị sốt rồi, đi viện thôi!

→ Hôm nay con hơi sốt nhẹ nên mình đi khoa nhi khám nhé. Mẹ sẽ gọi điện thoại và hẹn bệnh viện lúc 15:30 nhé.

- Đây là thuốc hạ sốt đấy.

→ Đây là thuốc hạ sốt Voltaren. Thuốc này có tác dụng hạ sốt, giúp cơ thể bớt mệt.

- Thuốc màu vàng là để diệt trừ vi khuẩn đấy.

→ Đây là thuốc kháng sinh tên Kefral. Kích cỡ này là dành cho trẻ con. Bác sĩ dặn 1 lần uống 1 gói và 2/3 nữa. Thuốc này làm giảm nhẹ triệu chứng viêm giúp chỗ viêm tấy đỏ đau hơn.

- Hiro, con dán băng dán vào đây đi!

→ Hiro, con dán lá cao vào phần xương vai của mẹ giúp mẹ với.

- Đi đổ xăng thôi!

→ Đến cây xăng Eneos ở bên cạnh siêu thị Family Mart gần ngã tư Fujimi để đổ xăng nào.

- Hôm nay mình đi ăn mỳ nhé?

→ Hôm nay bên cạnh ủy ban nhân dân quận Midori có khai trương tiệm mỳ Nijiro mới, mình đi ăn nhé?

- Chương trình Tamori chiếu vào buổi trưa.

→ Chương trình hài “Hãy cười lên” của đài Fuji do Tamori dẫn chương trình chiếu vào buổi trưa.

- Đi ngắm hoa ở sông Tama đi.

→ Đi ngắm hoa anh đào đang nở dọc tuyến đường Tama đi.

- Hoa ở công viên Shinjuku Gyoen bây giờ vẫn còn nở chứ nhỉ?

→ Hoa anh đào ở công viên Shinjuku Gyoen đang độ nở đẹp nhất đấy nhỉ.

- Bôi kem vào mặt nhé!

→ Bôi kem dưỡng Baby Cream ít chất gây kích ứng của Pigeon để khỏi khô da nhé.

Những từ này đối với trẻ con vẫn còn quá khó!!!
Đó chỉ là sự nhầm tưởng của cha mẹ mà thôi. Đối với đứa trẻ lần đầu tiên nhớ tên các loại hoa anh đào, giống hoa gì thì bé cũng đều nhớ được ngay cả.

Vốn dĩ, bản chất của trẻ con là một loài động vật sống ham muốn tìm hiểu để biết thêm về cái mới. Hơn thế nữa, theo kinh nghiệm của tôi cho đến nay, những đứa trẻ thường hay nói chuyện với mẹ, những đứa trẻ có mẹ ham khám phá, tìm hiểu

tất cả đều thông minh. Không có trường hợp nào ngoại lệ.

Càng ngày tôi càng cảm nhận được sâu sắc rằng nếu cha mẹ mong muốn nuôi con kiểu nào, thì con sẽ lớn lên theo kiểu ấy. Tôi không phải là một chuyên gia về trí não. Tôi chỉ là một bà mẹ trong thế giới hiện đại này, nhìn và học hỏi về bối cảnh, môi trường nuôi dưỡng nên những đứa trẻ thông minh mà thôi. Vì thế những điều mà tôi cảm nhận trên thực tế, tôi cứ thế mà ghi nguyên lại.

Trí thức, trí tuệ, thế giới ngôn từ rơi vãi ở những nơi gần gũi ngay quanh chúng ta. Việc quan trọng là việc mẹ dạy con một cách thật vui vẻ. Không cần nặng nề, chỉ cần coi nó là một thói quen, thì chắc chắn sẽ tiếp tục được lâu dài. Và không được có suy nghĩ: Nói cái này thì trẻ con vẫn chưa hiểu được.

Bây giờ là thời đại mà chỉ cần tra internet là ra được lời giải cho vấn đề còn khúc mắc. Ngay cả bản thân tôi, cùng với độ khó của những câu mà Hiro hỏi, việc tôi phải dựa vào Wikipedia lại càng nhiều hơn (cười). Và thêm nữa, Hiro cũng có thể tự mình dùng iPad để tra cứu được.

Những gì mà tôi không biết (như kiến thức về điện thoại, điện thoại thông minh, máy tính, kiến

thức liên quan đến công nghệ) thì Hiro tự tra cứu. Ngoài những kiến thức đó ra thì vẫn giống như cách làm từ trước đến nay tức là tôi sẽ dạy cho bé hoặc là hai mẹ con cùng nhau vui vẻ tra cứu.

Tôi không biết mối quan hệ này có thể kéo dài đến bao giờ, nhưng tôi biết một điều chắc chắn rằng sau này trưởng thành, những ký ức về việc mình đã được yêu thương và trân trọng như thế nào sẽ mãi mãi không bao giờ mất đi trong bé. Và đến một ngày nào đó, chỉ cần bé biết để yêu thương lại những người khác, hoặc là con của bé, thì đối với tôi là điều mãn nguyện rồi.

THAY LỜI KẾT

CHA MẸ VÀ CON HÃY CÙNG NẮM CHẶT
TAY NHAU BƯỚC VỀ PHÍA TRƯỚC

“Again, you can’t connect the dots looking forward;

you can only connect them looking backwards.

So you have to trust that the dots will somehow connect in your future.

You have to trust in something your gut, destiny, life, karma, whatever.

*This approach has never let me down,
and it has made all the difference in my life”.*

“Nếu nhìn về tương lai sẽ thấy, không thể nào thấy được các điểm kết nối;

Việc mà chúng ta có thể là là nhìn lại quá khứ, và kết nối các điểm;

Do đó, phải tin rằng những việc mà ta đang làm đây có liên quan tới tương lai.

Bản năng, vận mệnh, cuộc đời, duyên kiếp, dù là gì đi nữa vẫn phải tin tưởng vào nó. Hãy giữ niềm tin chắc chắn rằng điều mà ta đang làm đều có mối liên quan đến nhau, và sẽ dẫn chúng ta đến con đường cần đi. Và dù chúng ta có đi con đường khác với người khác đi nữa, cũng hãy tin tưởng vào con đường mà ta đã chọn”.

Đây là một đoạn nổi tiếng trong bài diễn văn phát biểu tại trường Đại học Stanford của ông Steve Jobs mà Hiro kính yêu. Ngay trước khi Steve Jobs qua đời, tôi đã biết đến bài diễn văn này qua Hiro.

“Khi Steve Jobs phát biểu bài diễn văn này trước toàn thể nhân viên Apple trước khi từ chức CEO, tất cả nhân viên đều bật khóc. Mẹ cũng thủ đọc xem”. Hiro gần như bật khóc khi nói với tôi như vậy.

Bài diễn văn này liệu bé Hiro mới 10 tuổi có hiểu hết không? Tôi không hỏi, nhưng tôi bị kích động mạnh trong tâm hồn. Tôi cảm thấy nó như chính là sự kết nối trong suốt 11 năm qua của hai mẹ con chúng tôi.

Từ trước khi Hiro bước sang 1 tuổi, tôi đã dạy cho Hiro thật nhiều danh từ vốn có một cách thú vị và vui vẻ, chúng tôi đã cùng nhau trải qua nhiều thử thách không chỉ là kỳ thi năng lực tiếng Anh. Trước tiên đó là kỳ thi năng lực tiếng Anh năm 4 tuổi, rồi từ khi Hiro lên tiểu học cơ hội để hai mẹ con cùng nhau vượt qua thử thách cũng tăng dần lên.

Những lúc đó, giai đoạn đó, Hiro thích gì, hứng thú với điều gì? Bây giờ Hiro cần biết điều gì? Phải dạy như thế nào thì Hiro mới hiểu được? Nói tóm lại, tôi luôn trân trọng giây phút “hiện tại đó” chứ việc học hỏi và thử thách lúc đó hoàn toàn không phải là “kết nối các điểm lại vì tương lai”. Việc mẹ và con cùng nhau học hoàn toàn không phải vì nghĩ là để tốt cho tương lai sau này của Hiro, hoặc là vì kỳ vọng vào những cái xa vời trong tương lai. Tuy nhiên, từ những câu nói của ông Jobs, ngoảnh nhìn lại chặng đường đã đi qua, tôi cảm thấy rằng: À, hóa ra việc mình làm lúc đó là có mối liên quan đến hiện tại bây giờ đây. Lúc đấy, tưởng như là tuyệt vọng, nhưng cuối cùng thật tốt vì hai mẹ con đã vượt qua được.

Và, từ giờ trở đi chúng tôi vẫn sẽ tiếp tục nhiều thử thách mới nữa, nếu nó trở thành một điểm trong hành trình của chính bản thân tôi, không chỉ của Hiro thì quá tuyệt vời.

Có thể biết đâu, nhờ vậy mà cuộc đời của tôi – một người mẹ sẽ trở nên thú vị hơn nữa thì sao.

KATO KUMIKO

GIÚP CON PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ

ĐẶNG THANH HUYỀN dịch

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

18 Nguyễn Trường Tộ - Ba Đình - Hà Nội

ĐT: 04.37161518 - 04.37161190, Fax: 04.38294781

Website: www.nxbvanhoc.com; www.nxbvanhoc.vn

Email: tonghopvanhoc@vnn.vn

*** Chi nhánh tại Tp. Hồ Chí Minh**

290/20 Nam Kỳ Khởi Nghĩa - Quận 3

ĐT: 08.38469858, Fax: 08.38483481

*** Văn phòng đại diện tại thành phố Đà Nẵng**

344 đường Trương Nữ Vương - thành phố Đà Nẵng

Điện thoại - Fax: 0511.3888333

Chịu trách nhiệm xuất bản

NGUYỄN ANH VŨ

Chịu trách nhiệm nội dung

TS. LA KIM LIÊN

Biên tập: Thanh Diệp

Thiết kế bìa: Bảo Anh

Trình bày: Nguyễn Nguyễn

In 3.000 cuốn, khổ 13x19 cm, tại Công ty TNHH In Thanh Bình

Địa chỉ: Số 234 đường K2, Cầu Diễn, Nam Từ Liêm, Hà Nội

Số đăng ký KHXB: 838-2015/CXBIPH/14-44 VH ngày 10/04/2015

QĐXB số: 577/QĐ-VH cấp ngày 22/04/2015

Mã ISBN: 978-604-69-5438-5

In xong và nộp lưu chiểu năm 2015

LIÊN KẾT XUẤT BẢN

**TU SÁCH[®]
NGƯỜI MẸ TỐT**

Is a registered trade mark of Quangvan Media and Books JSC

Trụ sở chính tại Hà Nội:

B11 ngõ 280, Hồ Tùng Mậu, P. Phú Diễn, Q. Bắc Từ Liêm, Hà Nội

Tel: (84-4) 3797 0609 * Fax: (84-4) 3797 0609

Văn phòng đại diện tại Tp. Hồ Chí Minh:

20/2 Núi Thành, phường 13, quận Tân Bình, Tp. Hồ Chí Minh

Tel: (84-8) 6297 0488 * Fax: (84-8) 6297 0488

Homepage: www.quangvanbooks.com

Email: nguoiमतot@quangvanbooks.com

Wordpress: quangvan.wordpress.com

Facebook: www.facebook.com/TuSachNguoiMeTot

Nếu yêu thương con thực sự, thì trước khi phó mặc con cho “những-người-ngoài-có-vẻ-tốt-bụng”, “những-người-ngoài-có-vẻ-đáng-tin-cậy”, chẳng phải trước tiên cha mẹ nên cố gắng hết sức để làm cho con những điều mà mình có thể làm hay sao? ... Và điều tiên quyết: cha mẹ hãy trở thành những người mà con có thể gửi gắm niềm tin, hãy xây dựng mối quan hệ tin cậy với con. Bởi vì, tôi tin tưởng chắc chắn, điều này liên quan mật thiết đến việc nuôi dưỡng con thành một đứa trẻ thông minh, một đứa trẻ biết nghĩ cho người khác, hơn bất cứ trường học tốt nào, hơn bất cứ tài liệu giáo dục tuyệt vời nào khác...

Phương pháp “dạy con bằng danh từ vốn có” trong cuốn sách này, thực ra chỉ là một cách nuôi dạy con cụ thể để cha mẹ vừa có thể xây dựng mối quan hệ tin tưởng với con, vừa đồng hành cùng con lớn lên mà thôi...”

- Kato Kumiko

Quảng Văn | Tủ sách Người Mẹ tốt

Giúp con phát triển...

ISBN: 978-604-69-5438-5

8 936056 791628

Giá: 69.000đ

